

**ΑΝΩΤΕΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

**ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ : ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ
Ο ΡΟΛΟΣ , Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ & Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ.
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΧΑΤΖΗΝΑΣΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : ΧΡΥΣΟΥΛΑ Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΑΡΙΑΝΔΡΗ Ε. ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΜΑΙΟΣ 2009

«Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας
για την αμέριστη στήριξη τους και την πίστη τους
σε εμάς όλα αυτά τα χρόνια .»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
2.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
3.ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	11
3.1 Τι είναι κίνδυνος – Έννοια & ορισμός.....	11
3.2 Διάκριση κινδύνων σε χρηματοοικονομικούς και μη χρηματοοικονομικούς Κινδύνους.....	12
3.2.1 Κίνδυνοι που συμμετέχουν στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.....	18
3.2.2 Κίνδυνοι που δεν συμμετέχουν στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.....	20
3.3 Οι κίνδυνοι όπως ορίζονται από τις ελληνικές τράπεζες – Εμπειρική έρευνα και ανάλυση.....	21
3.3.1 Αγροτική τράπεζα της Ελλάδος.....	21
3.3.2 Τράπεζα Πειραιώς.....	22
3.3.3 Alpha Bank.....	23
3.3.4 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.....	24
3.3.5 Τράπεζα Κύπρου.....	25
3.3.6 Ανάλυση και σύγκριση ορισμών Λειτουργικού Κινδύνου στις Ελληνικές Τράπεζες.....	27
3.4 Οι κίνδυνοι όπως ορίζονται από Διεθνείς Τράπεζες.....	28
3.4.1 Πιστωτικός Κίνδυνος.....	28
3.4.2 Κίνδυνος Αγοράς.....	29
3.4.3 Λειτουργικός Κίνδυνος.....	31
3.4.4 Στρατηγικός Κίνδυνος.....	32
3.4.5 Κίνδυνος Φήμης.....	33
3.4.6 Ανάλυση και σύγκριση ορισμών Λειτουργικού Κινδύνου στις Διεθνείς Τράπεζες.....	34
4.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	36
4.1 Οριοθέτηση Λειτουργικού Κινδύνου.....	36
4.2 Ο ρόλος που παίζει το περιβάλλον στη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου.....	39
4.2.1 Ο ρόλος της Διοίκησης του Πιστωτικού Ιδρύματος.....	42

4.2.2 Ο ρόλος των Στελεχών του Πιστωτικού Ιδρύματος.....	43
4.2.3 Ροή Πληροφοριών.....	44
4.3 Διαχείριση των Κινδύνων.....	45
4.3.1 Διαδικασία Εντοπισμού & Προσδιορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου.....	45
4.3.2 Διαδικασία μέτρησης λειτουργικού κινδύνου.....	46
4.3.3 Διαδικασία καταγραφής λειτουργικού κινδύνου.....	47
4.3.4 Μηχανισμοί ελέγχου λειτουργικού κινδύνου.....	47
4.4 Άρθρα της καθημερινής που αναφέρονται στο θέμα του Λειτουργικού Ελέγχου.....	47
4.4.1 «Καθοριστικός ο Λειτουργικός για τις τράπεζες» του Γιάννη Παπαδογιάννη.....	48
4.4.2 «Πώς αντιμετωπίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος» των Γιάννη Ακκίζιδη και Λάμπρου Καλύβα.....	50
5.ΕΠΟΠΤΕΙΑ.....	52
5.1 Το Σύμφωνο της Βασιλείας.....	56
5.2 Εποπτικά Κεφάλαια.....	60
5.3 Οι Τρεις Πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας Π.....	60
5.3.1 Πρώτος Πυλώνας – Η Κεφαλαιακή Επάρκεια	61
5.3.1.1. Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	62
5.3.2 Δεύτερος Πυλώνας – Εποπτεία.....	63
5.3.3 Τρίτος Πυλώνας – Πειθαρχία Αγοράς.....	64
6.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ.....	66
6.1 Μέθοδος Βασικού Δείκτη.....	67
6.2 Τυποποιημένη Μέθοδος.....	68
6.3 Εξελεγμένες Μέθοδοι	69
7. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.....	71
7.1 Εφαρμογή της μέτρησης με την Μέθοδο του Βασικού Δείκτη (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2008)	72
7.2 Εφαρμογή της μέτρησης με την Τυποποιημένη μέθοδο (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2008).....	76
7.3 Εύρεση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας	81

7.3.1 Σύμφωνα με την Μέθοδο του Βασικού Δείκτη.....	82
7.3.2 Σύμφωνα με την Τυποποιημένη Μέθοδο.....	83
7.4 Ανάλυση και σύγκριση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των δυο Μεθόδων Μέτρησης	84
7.5 Μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2007) – Ποιες διαφορές προκύπτουν εάν συμπεριλάβουμε στη μέτρηση του Δ.Κ.Ε. τον Λειτουργικό κίνδυνο.....	85
7.6 Σύγκριση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στις ετήσιες εκθέσεις του 2008 και 2007.....	89
8.ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	92
8.1 Κατηγορίες φαινομένων	92
8.2 Νομολογία	103
9.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	119
- Οικονομικά Αποτελέσματα Α΄ Τριμήνου 2008 ΑΤΕ	119
- Πίνακας Δ.Κ.Ε. Α΄ Τρίμηνο 2008 ΑΤΕ	120
- Οικονομικά Αποτελέσματα Γ΄ Τριμήνου 2008 ΑΤΕ.....	121
- Πίνακας Δ.Κ.Ε. Γ΄ Τρίμηνο 2008 ΑΤΕ.....	122
ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘΜ. 2590/20.8.2007.....	123
10.ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	148
Βιβλιογραφία , Πηγές Internet , Εργασιογραφία	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι ο λειτουργικός κίνδυνος στα πιστωτικά ιδρύματα , θέμα που έχει απασχολήσει , ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια τον χρηματοπιστωτικό τομέα .

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι :

- Να μελετήσουμε την φύση του λειτουργικού κινδύνου
- Να προσδιορίσουμε τον λειτουργικό κίνδυνο
- Να εντοπίσουμε , να καταγράψουμε και να παρουσιάσουμε τους κινδύνους που συνυπάρχουν με τον λειτουργικό κίνδυνο στα πιστωτικά ιδρύματα
- Να καταγράψουμε πρακτικές για την διαχείριση και την εποπτεία του Λ.Κ.
- Να περιγράψουμε μεθοδολογίες μέτρησης του Λ.Κ.
- Να κατηγοριοποιήσουμε τα φαινόμενα του λειτουργικού κινδύνου και τέλος
- Να εφαρμόσουμε τις μεθόδους μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου .

Στόχος μας είναι η εργασία μας να διευκολύνει τη πληρέστερη κατανόηση του λειτουργικού κινδύνου στα πιστωτικά ιδρύματα και να αναδείξει τεχνικές για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μελέτη της διαχείρισης των κινδύνων έχει εξελιχθεί ραγδαία από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 από όπου έγινε και η αρχή της και μέχρι σήμερα .

Κύρια αιτία για την ταχύτατη αυτή εξέλιξη ήταν :

- Αύξηση πολυπλοκότητας των χρηματοοικονομικών εργαλείων
- Αύξηση ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων
- Χρήση της τεχνολογίας τόσο σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων όσο και σε επίπεδο συναλλακτικών πρακτικών
- Η σταδιακή υιοθέτηση του μοντέλου της ενιαίας αγοράς στον τομέα των επενδύσεων και οι διαρθρωτικές διαδικασίες απελευθέρωσης των αγορών (deregulation) , της παγκοσμιοποίησης (globalization) και της ελαχίστης εναρμόνισης (minimum harmonization) .

Για τους παραπάνω λόγους κρίθηκε αναγκαίος ο σχεδιασμός ενός κατάλληλου πλαισίου ελέγχου προκειμένου να προστατευτεί το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα και η φερεγγυότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων .

Η εισαγωγή των μεθόδων διαχείρισης κινδύνων άρχισε να αναπτύσσεται καθώς οι πιέσεις που ασκήθηκαν σε εποπτικό επίπεδο από τις κατά τόπους αρχές , λόγω των προβλημάτων που παρουσιάζονταν ήταν αυξανόμενες με το πέρασ το χρόνου .

Αναλυτικότερα μια σύντομη αναδρομή :

Δεκαετία του 1970 :

Credit Risk

Τα πιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ λόγω έλλειψης σωστής διαχείρισης του δανειακού κεφαλαίου τους , είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των πτωχεύσεων τους . Η συνέπεια ήταν να οδηγηθούν οι εποπτικές αρχές στην εισαγωγή του θεσμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου (credit risk) .

Capital Adequacy

Για πρώτη φορά το ύψος των ιδίων κεφαλαίων συνδέεται με τον πιστωτικό κίνδυνο , καθώς την ίδια δεκαετία τίθεται ο λίθος της τραπεζικής εποπτείας , η κεφαλαιακή επάρκεια , η οποία έχει σαν στόχο να θέσει ένα ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων , που απαιτούνται να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε συνάρτηση με τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνει .

Δεκαετία του 1980 :

Saving and Loans Institutions, S&L

Ξεκινάει νέα κρίση με αφορμή την χρεοκοπία στεγαστικών τραπεζών των ΗΠΑ και τις αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων οι οποίες προκλήθηκαν από την μεταβλητότητα στις παραμέτρους της αγοράς χρήματος και συναλλάγματος .

Market Risk

Οι εποπτικές αρχές επεκτείνουν την εφαρμογή των κεφαλαιακών απαιτήσεων και στον κίνδυνο αγοράς (market risk) με την επιβολή του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας

Cooke Ratio

Το 1988 καθιερώνεται ο «συντελεστής του Cooke» για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου .

Δεκαετία του 1990 :

Operational Risk

Δημιουργείτε η ανάγκη διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου καθώς έχουν ήδη εμφανιστεί περιπτώσεις καταστροφικών ζημιών σε πιστωτικά ιδρύματα από ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας τους .

Ενδεικτικά αναφέρουμε το σκάνδαλο της BCCI το 1991, η πτώχευση της Βρετανικής τράπεζας Barings το 1995 .

Παρατηρούμε τελικώς την καθιέρωση της διαχείρισης κινδύνων στα πιστωτικά ιδρύματα και τις επενδυτικές επιχειρήσεις .

Η έννοια της διαχείρισης κινδύνου

Διαχείριση Κινδύνου: ένα εκλογικευμένο πλαίσιο διαχείρισης της αβεβαιότητας, όπου συλλαμβάνεται όλο το εύρος των πιθανών αποτελεσμάτων, μετρούνται όλες οι πιθανές επιπτώσεις τους και λαμβάνονται αποφάσεις στη βάση αυτής της πληροφόρησης.

3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

3.1 Τι είναι κίνδυνος- Έννοια και ορισμός

Ο τραπεζικός κίνδυνος είναι μια «κρυμμένη» ζημία που ενδέχεται να παρουσιαστεί στο μέλλον, ενώ πρέπει να υπολογιστεί και να αντισταθμιστεί εκ των προτέρων. Ο προϋπολογισμός αυτής της ζημίας και η ένταξή του στις λειτουργίες και τη λογική των αποφάσεων της τράπεζας είναι ένα πολύπλοκο και σύνθετο εγχείρημα - κλειδί για την ανάπτυξη και κερδοφορία των τραπεζών.

Η πολυδιάστατη έννοια του κινδύνου, ο εντοπισμός των διάφορων μορφών και η αλληλεπίδρασή τους, η προσπάθεια για τη λεπτομερή εκτίμηση και ποσοτικοποίηση των κινδύνων με την βοήθεια εξειδικευμένων μεθοδολογιών και πολύπλοκων επιστημονικών εργαλείων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης τραπεζικής καθώς η ορθή διαχείριση τους διέπει τη λήψη σημαντικών αποφάσεων για την εύρυθμη και κερδοφόρα ανάπτυξη των τραπεζών. Η επιτυχής τραπεζική πρακτική ισοδυναμεί με την επιτυχή διαχείριση των διαφόρων τύπων κινδύνων. Στη σύγχρονη εποχή, που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση των αγορών, τις μεταβολές στους κανονισμούς που τις διέπουν, τον εντεινόμενο ανταγωνισμό και συνεπώς την ανάπτυξη πολύπλοκων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η φύση και ο βαθμός των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένοι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί - ανεξαρτήτως του μεγέθους, του χώρου δραστηριοποίησης ή της στρατηγικής τους - έχουν πολλαπλώς διευρυνθεί.

Η διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων έχει σκοπό τη δημιουργία αξίας για την εταιρεία χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικά εργαλεία και τεχνικές προκειμένου να διαχειρισθεί τα ανοίγματα της εταιρείας στους διάφορους κινδύνους

3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

Διακρίνουμε 2 κατηγορίες κινδύνων:

1. Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι
2. Μη Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

1. Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Σχετίζονται με τις δυνητικές απώλειες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Οι διακυμάνσεις σε μεταβλητές όπως τα επιτόκια και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες δημιουργούν σημαντικούς κινδύνους για τις περισσότερες εταιρείες.

Είναι όμως δυνατόν, η έκθεση στους διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους να βελτιστοποιηθεί ώστε οι εταιρείες να επικεντρώνονται στην διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων, που είναι και ο πρωταρχικός τους ρόλος.

Σε αντίθεση με τις εταιρείες οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί, έχουν ως πρωταρχικό τους σκοπό την ενεργητική διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Οι τράπεζες σήμερα συνειδητοποιούν ότι θα πρέπει να μετρούν τους διάφορους κινδύνους με ακρίβεια ώστε να μπορούν να τους ελέγχουν και να τους τιμολογούν.

Η κατανόηση των διάφορων κινδύνων είναι απαραίτητη για την διαχείριση της αβεβαιότητας.

Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων είναι πλέον θεμελιώδους σημασίας για την επιβίωση κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Κατηγορίες Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

- I. Πιστωτικοί κίνδυνοι
- II. Κίνδυνοι ρευστότητας
- III. Κίνδυνος Συγκέντρωσης
- IV. Κίνδυνοι αγοράς

I. Πιστωτικοί Κίνδυνοι

- Αφορούν σε πιθανές απώλειες λόγω αποτυχίας του αντισυμβαλλομένου μέρους να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από κάποια οικονομική συναλλαγή.
- Συνήθως οι επιπτώσεις ενός τέτοιου γεγονότος μετριούνται στην βάση του κόστους αντικατάστασης των χρηματορροών, εάν το αντισυμβαλλόμενο μέρος δεν προτίθεται ή δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του.
- Ειδικές περιπτώσεις πιστωτικού κινδύνου
Απώλειες λόγω της πτώσης της αγοραίας αξίας του χρέους εταιρειών, τραπεζών, ή κρατών μετά την υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητάς τους από τις διάφορες εξειδικευμένες εταιρείες (credit agencies).
- Κίνδυνος χώρας (country risk ή sovereign risk): Ένα παράδειγμα τέτοιου κινδύνου είναι η περίπτωση επιβολής περιορισμών εξαγωγής συναλλάγματος, που καθιστά αδύνατο για το αντισυμβαλλόμενο μέρος να τηρήσει τις υποχρεώσεις του.
- Κίνδυνος διακανονισμού (settlement risk): αναφέρεται στο ενδεχόμενο ο ένας από τους αντισυμβαλλόμενους να αποτύχει να τηρήσει τις υποχρεώσεις του, αφού όμως ο άλλος αντισυμβαλλόμενος έχει ήδη κάνει τις συμφωνημένες πληρωμές.

II. Κίνδυνοι Ρευστότητας

Οι κίνδυνοι ρευστότητας διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- ➔ **Κίνδυνοι ρευστότητας αγοράς ή προϊόντος (market/product liquidity risks):** αφορούν στην περίπτωση που μία συναλλαγή δεν μπορεί να εκτελεστεί στην επικρατούσα τιμή, εξαιτίας ανεπαρκούς δραστηριότητας της αγοράς (ρευστότητας).

Αυτό είναι ένα σημαντικό πρόβλημα για τα μη τυποποιημένα συμβόλαια που δεν διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια (over-the-counter).

- ➔ **Κίνδυνοι χρηματοροών ή χρηματοδότησης (cash flow/funding liquidity risks):** αναφέρονται στην περίπτωση της αδυναμίας εξυπηρέτησης χρηματοροών, που μπορεί να οδηγήσει σε ρευστοποίηση θέσεων σε δυσμενείς τιμές, μετατρέποντας έτσι τις ζημίες στα χαρτιά (paper losses) σε πραγματοποιηθείσες ζημίες (realized losses).

Η διαχείριση αυτού του είδους κινδύνου μπορεί να προσεγγιστεί με σωστό προγραμματισμό αναγκών, που μπορεί να επιτευχθεί με την θέσπιση ορίων στα ανοίγματα μεταξύ εκροών και εισροών και διασπορά.

Οι κίνδυνοι ρευστότητας μερικές φορές αναφέρονται ως μία από τις κατηγορίες των λειτουργικών κινδύνων.

III. Κίνδυνος Συγκέντρωσης

Ο Κίνδυνος Συγκέντρωσης περιλαμβάνει μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα (δηλαδή μεγάλες δανειοδοτήσεις) και μεγάλη συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου σε συγκεκριμένους τομείς ή κλάδους της οικονομίας, σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, κλπ

IV. Κίνδυνοι της Αγοράς

- Αφορούν σε πιθανές απώλειες εξαιτίας δυσμενών μεταβολών συναλλαγματικών ισοτιμιών, τιμών μετοχών, επιτοκίων, τιμών εμπορευμάτων και μετρώνται ως μεταβολές των αντίστοιχων ανοικτών θέσεων ή των κερδών.
- Ο συνολικός κίνδυνος κάθε χρηματοοικονομικού προϊόντος είναι ένας συνδυασμός των παρακάτω:
 - *Κίνδυνοι συναλλαγματικών ισοτιμιών*
 - *Κίνδυνοι μετοχών*
 - *Κίνδυνοι επιτοκίων*
 - *Κίνδυνοι εμπορευμάτων*

- **Απόλυτοι Κίνδυνοι Αγοράς:** αφορούν στην δυνητική απώλεια εκφρασμένη ως απόλυτο χρηματικό ποσό.
- **Σχετικοί Κίνδυνοι Αγοράς:** αφορούν στην δυνητική απώλεια εκφρασμένη ως χρηματικό ποσό σε σχέση όμως με κάποιον δείκτη αναφοράς .
- Η πρώτη κατηγορία επικεντρώνεται στην διακύμανση των συνολικών αποδόσεων, ενώ η δεύτερη κατηγορία επικεντρώνεται στην απόκλιση από τον δείκτη αναφοράς.
- Οι κίνδυνοι των παράγωγων περιλαμβάνουν επίσης τον *κίνδυνο βάσης*, τους κινδύνους *δέλτα*, κτλ.

3. Μη Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

- I. Επιχειρηματικοί Κίνδυνος
- II. Στρατηγικοί Κίνδυνοι
- III. Κίνδυνος Φήμης
- IV. Λειτουργικοί Κίνδυνοι

I.Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι

Αναλαμβάνονται από μία εταιρεία στην προσπάθειά της να δημιουργήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να αυξήσει την αξία των μετοχών της.

Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι προέρχονται από την αγορά μέσα στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία και περιλαμβάνουν:

- τεχνολογικές εξελίξεις,
- σχεδιασμό των προϊόντων,
- μάρκετινγκ.

II. Στρατηγικοί Κίνδυνοι

Προέρχονται από θεμελιώδεις αλλαγές στην οικονομία ή στο πολιτικό περιβάλλον (οι απαλλοτριώσεις και οι εθνικοποιήσεις ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία) .

Η αντιστάθμιση των στρατηγικών κινδύνων είναι πολύ δύσκολη, και μπορεί να επιχειρηθεί μέσω της διασποράς του κινδύνου σε διαφορετικές επιχειρηματικές δραστηριότητες και σε διαφορετικές χώρες.

III. Κίνδυνος Φήμης

Κίνδυνος φήμης είναι η αρνητική δημοσιότητα σχετικά με τις επιχειρηματικές πρακτικές της Τράπεζας, (ασχέτως αν ανταποκρίνεται στην αλήθεια), μπορεί να προκαλέσει ζημιά Τράπεζα. Η υπόσταση και το κύρος της Τράπεζας μέσα στην κοινωνία ενδέχεται να πληγεί.

IV. Λειτουργικοί Κίνδυνοι

Είναι οι κίνδυνοι που αφορούν σε πιθανές απώλειες λόγω ανεπαρκών συστημάτων, αποτυχιών της διοίκησης, ελλειπών διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, απάτης, ή ανθρώπινου σφάλματος.

Οι λειτουργικοί κίνδυνοι μπορεί σε μερικές περιπτώσεις να είναι κρίσιμοι, όπως ο κίνδυνος πτώχευσης εξαιτίας αποτυχίας των διαδικασιών εσωτερικών ελέγχου.

- **Κίνδυνος εκτέλεσης (execution risk):** αναφέρεται στις περιπτώσεις λανθασμένης εκτέλεσης εντολών αγοραπωλησιών ή σε οποιοδήποτε πρόβλημα στις λειτουργίες του back office που ασχολείται με τον διακανονισμό των συναλλαγών.
- **Κίνδυνος απάτης (fraud risk):** αφορά στην ηθελημένη παραποίηση στοιχείων.

- **Τεχνολογικοί κίνδυνοι (technological risks):** αφορούν στις πιθανές επιπτώσεις της εξάρτησης από την τεχνολογία, της χρήσης μη δοκιμασμένης τεχνολογίας, γρήγορη απαξίωση της τεχνολογίας, κτλ
- **Κίνδυνος υποδείγματος (model risk):** αναφέρεται στους κινδύνους που προκύπτουν για παράδειγμα, από την χρήση υποδειγμάτων τιμολόγησης παραγώγων μέσων ή πρόβλεψης της μελλοντικής διακύμανσης τιμών (π.χ. μετοχών).

- *Για παράδειγμα, η χρήση του υποδείγματος τιμολόγησης δικαιωμάτων προαίρεσης (options) των Black-Scholes μπορεί να μας εκθέσει σε κίνδυνο υποδείγματος, εξαιτίας λανθασμένων εκτιμήσεων των παραμέτρων του υποδείγματος και ιδιαίτερα της διακύμανσης των αποδόσεων της τιμής του υποκείμενου μέσου.*

Επιπλέον στους Λειτουργικούς Κινδύνους εμπίπτουν και οι εξής κίνδυνοι :

Νομικοί Κίνδυνοι

Είναι οι κίνδυνοι που αφορούν στην αμφισβήτηση της ισχύος κάποιων όρων ή του συνόλου των όρων των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί.

Κυρίως όμως εννοούμε την αμφισβήτηση της δυνατότητας βάση του νομοθετικού πλαισίου, ενός εκ των αντισυμβαλλομένων να υπογράψει την σύμβαση.

Για παράδειγμα, όταν η Procter & Gamble ανακοίνωσε ζημίες ύψους \$195 εκατομμυρίων, εξαιτίας περίπλοκων συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps) με αντισυμβαλλόμενο την Bankers Trust, ένας από τους μετόχους της Procter & Gamble κατάθεσε αγωγή εναντίον της διοίκησης.

Οι νομικοί κίνδυνοι επίσης περιλαμβάνουν τις επιπτώσεις γενικά από δραστηριότητες καθ' υπέρβαση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, όπως χειραγώγηση τιμών, εσωτερική πληροφόρηση, κτλ (compliance risks).

Επιπλέον, το νομοθετικό πλαίσιο μπορεί να αλλάξει ή να επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες.

Η μη συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, εξαιτίας ατελούς κατανόησης ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, μπορεί να οδηγήσει σε ποινές σε εταιρικό αλλά και προσωπικό επίπεδο (regulatory risks).

Κίνδυνος Συμμόρφωσης

Κίνδυνος συμμόρφωσης ορίζεται ως ο κίνδυνος των νομικών κυρώσεων που μπορεί να προκύψει σε σχέση με υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς. Ο κίνδυνος συμμόρφωσης μπορεί να έχει αντίκτυπο στα οικονομικά αποτελέσματα μιας εταιρείας (ζημιά) και κατά συνέπεια και στην φήμη της.

Εξωτερικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι

Είναι οι προερχόμενοι από το εξωτερικό περιβάλλον λειτουργικοί κίνδυνοι –όπως δυσμενή φυσικά φαινόμενα/ καταστροφές, ηλεκτρονικές υποκλοπές συναλλαγών από τρίτους, κλπ.

3.2.1 Κίνδυνοι που συμμετέχουν στο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας

Στο Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας συμμετέχουν τρεις κατηγορίες κινδύνων, ο Λειτουργικός, ο Αγοράς και Πιστωτικός οι οποίοι ορίζονται ως εξής:

Λειτουργικός κίνδυνος

Είναι κίνδυνος ο οποίος ενδέχεται να προκύψει από ανεπαρκή ή αποτυχημένη εσωτερική διαδικασία της τράπεζας , ανθρώπινο λάθος , δυσλειτουργία συστήματος η από άλλους εξωγενείς παράγοντες .

Κίνδυνοι αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την αβεβαιότητα (μεταβλητότητα) της αξίας του χαρτοφυλακίου τίτλων, η οποία οφείλεται στις αλλαγές των αγοραίων τιμών των στοιχείων του ενεργητικού λόγω μεταβολής της τιμής ενός αξιόγραφου, των επιτοκίων, και της ρευστότητας της αγοράς.

Ο κίνδυνος αγοράς σχετίζεται με ένα χαρτοφυλάκιο όπου ο χρονικός ορίζοντας είναι βραχύς, όσος απαιτείται για να πουληθεί, ή να κλείσει μία θέση με προθεσμιακή πράξη.

Ο κίνδυνος αγοράς όμως σχετίζεται και με ένα χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (investment portfolio). Ο χρονικός ορίζοντας είναι μεγαλύτερος (μήνες αντί για ημέρες), και είναι ο χρόνος μέσα στον οποίο αναμένεται να επιτύχει μια επιλεγμένη επενδυτική στρατηγική, ή το διάστημα μέσα στο οποίο μετράται η απόδοση ενός διαχειριστή επενδύσεων.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος οικονομικής ζημίας λόγω αδυναμίας ή απροθυμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις, να εξυπηρετήσει κατά κύριο λόγο το δάνειο του .

3.2.2 Κίνδυνοι που δεν συμμετέχουν στο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας

Όσον αφορά τους λοιπούς κινδύνους, χρηματοοικονομικούς και μη που αντιμετωπίζει ή αναλαμβάνει μια τράπεζα και δεν συμμετέχουν στη μέτρηση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, πλην όμως είναι εξίσου σοβαροί, αυτοί μετρώνται και αξιολογούνται με ειδικές μεθοδολογίες και υπόκεινται στην παρακολούθηση και εποπτεία των εποπτικών αρχών μέσω του δεύτερου πυλώνα του νέου ρυθμιστικού πλαισίου.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω:

Στρατηγικός κίνδυνος (Strategic Risk)

Κίνδυνος Φήμης (Reputation Risk)

Κίνδυνος Ρευστότητας (Liquidity Risk)

Κίνδυνος Συγκέντρωσης (Concentration Risk)

Κίνδυνος Συμμόρφωσης (Compliance Risk)

Στρατηγικός κίνδυνος

Ο στρατηγικός κίνδυνος - αφορά στις αρνητικές επιδράσεις στο κεφάλαιο και στην κερδοφορία ενός τραπεζικού ιδρύματος λόγω π.χ. των αποφάσεων της διεύθυνσης, των μεταβολών στο οικονομικό περιβάλλον, ελλειπών ή ημιτελών αποφάσεων ή αποτυχιών στην προσαρμογή των αλλαγών του οικονομικού περιβάλλοντος.

Ο Κίνδυνος Φήμης

Κίνδυνος φήμης είναι η αρνητική δημοσιότητα σχετικά με τις επιχειρηματικές πρακτικές της Τράπεζας, (ασχέτως αν ανταποκρίνεται στην αλήθεια), μπορεί να προκαλέσει ζημιά Τράπεζα. Η υπόσταση και το κύρος της Τράπεζας μέσα στην κοινωνία ενδέχεται να πληγεί.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Είναι ο κίνδυνος αδυναμίας ανεύρεσης των επαρκών ρευστών διαθεσίμων για την κάλυψη των υποχρεώσεων της τράπεζας .

Ο κίνδυνος ρευστότητας δημιουργείται από διαφορές στα μεγέθη στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού σε συνδυασμό με ασυμφωνίες σχετικά με τις ημερομηνίες ωρίμανσης τους (αναμενόμενες χρηματοροές)

Κίνδυνος Συμμόρφωσης

Κίνδυνος συμμόρφωσης ορίζεται ως ο κίνδυνος των νομικών κυρώσεων που μπορεί να προκύψει σε σχέση με υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς. Ο κίνδυνος συμμόρφωσης μπορεί να έχει αντίκτυπο στα οικονομικά αποτελέσματα μιας εταιρείας (ζημιά) και κατά συνέπεια και στην φήμη της.

3.3 Οι κίνδυνοι όπως ορίζονται από τις Ελληνικές τράπεζες

3.3.1 Αγροτική τράπεζα

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος σχετίζεται με την πιθανότητα ο αντισυμβαλλόμενος να μην εκπληρώσει στο ακέραιο τις συμβατικές του υποχρεώσεις, όταν αυτές γίνονται απαιτητές.

Κίνδυνος Αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς προκύπτει από την ανοικτή θέση σε προϊόντα επιτοκίου, συναλλάγματος και χρεόγραφα, τα οποία είναι εκτεθειμένα σε γενικές και συγκεκριμένες κινήσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από την διαδικασία χρηματοδότησης της Τράπεζας και από την διαχείριση των θέσεων της στην αγορά. Περιλαμβάνει τον κίνδυνο η Τράπεζα να μην είναι ικανή να χρηματοδοτήσει τα περιουσιακά στοιχεία της όσον

αφορά στην αντίστοιχη ληκτότητα και επιτόκια αυτών , όπως επίσης τον κίνδυνο να μην είναι ικανή να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία σε εύλογες τιμές της αγοράς και μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα .

Συναλλαγματικός Κίνδυνος

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος πηγάζει από την ανοιχτή θέση της Τράπεζας σε συναλλαγές σε ξένο νόμισμα.

Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στις μεταβολές των μελλοντικών ταμιακών ροών των χρηματοοικονομικών στοιχείων εξαιτίας των διακυμάνσεων στα επιτόκια.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την πιθανότητα να προκληθεί άμεση ή έμμεση ζημιά από ένα εύρος παραγόντων που σχετίζονται με τις εσωτερικές διαδικασίες της Τράπεζας , το προσωπικό, τα τεχνολογικά συστήματα και τις υποδομές αλλά και εξωτερικών παραγόντων άλλων εκτός των κινδύνων αγοράς , ρευστότητας και πιστωτικού , όπως αυτοί που προέρχονται από απαιτήσεις νομικής ή κανονιστικής φύσεως και γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς .

3.3.2 Τράπεζα Πειραιώς

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται από την τράπεζα Πειραιώς ως πραγματοποίηση χρηματοοικονομικής ζημιάς ο οποίος απορρέει από το ενδεχόμενο αδυναμίας των αντισυμβαλλόμενων να εκπληρώσουν τις συμβατικές συναλλακτικές τους υποχρεώσεις.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς αφορά την πιθανότητα απωλειών λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στην μεταβλητότητα των τιμών αγοράς, όπως τιμές μετοχών, επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης της απαραίτητης ρευστότητας.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Είναι ο κίνδυνος που προέρχεται από ανεπαρκείς ή ανεπιτυχείς εσωτερικές διαδικασίες, ανθρώπους, συστήματα ή από εξωτερικές αιτίες.

3.3.3 Alpha Τράπεζα (Alpha bank)

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται ως ο ενδεχόμενος κίνδυνος πραγματοποίησης χρηματοοικονομικής ζημιάς για την τράπεζα, που μπορεί να προκύψει από πιθανή αδυναμία των αντισυμβαλλόμενων να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου, και για το λόγο αυτό πρωταρχικό μέλημα της Διοίκησης είναι η συστηματική παρακολούθηση και διαχείριση του.

Κίνδυνος Αγοράς

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ζημιάς που προκύπτει από δυσμενείς εξελίξεις στην τιμή ή στη μεταβλητότητα που παρατηρούνται στις αγορές επιτοκίων, συναλλάγματος, μετοχών και εμπορευμάτων. Ζημιές είναι δυνατόν να προκύψουν κα από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών και κατά τη διαχείριση των στοιχείων Ενεργητικού-Παθητικού.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς που προέρχεται από ανεπαρκείς ή ανεπιτυχείς εσωτερικές διαδικασίες, συστήματα, ανθρώπους ή εξωτερικά γεγονότα.

Κίνδυνος Συγκέντρωσης

Παρακολουθείται σε τακτή βάση η συγκέντρωση των κινδύνων στους μεγαλύτερους πιστούχους του Ομίλου και ενημερώνεται η Γενική Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο

Κίνδυνος ρευστότητας

Η παρακολούθηση του Κινδύνου ρευστότητας επικεντρώνεται στην ικανότητα του Ομίλου να διατηρεί επαρκή ρευστότητα για την εκπλήρωση των συναλλακτικών του υποχρεώσεων.

3.3.4 Εθνική τράπεζα

Κίνδυνος Αγοράς

Κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος για τα κέρδη και το κεφάλαιο που απορρέει από δυσμενείς μεταβολές τιμών ομολόγων, μετοχών, εμπορευμάτων, συναλλάγματος και παραγώγων προϊόντων του εμπορικού χαρτοφυλακίου. Ο εν λόγω κίνδυνος εμφανίζεται σε δραστηριότητες που συνδέονται με τη διαμόρφωση αγοράς (market making), την αγοραπωλησία τίτλων και τη λήψη θέσεων.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Κίνδυνος ρευστότητας είναι ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος για τα κέρδη και το κεφάλαιο που απορρέει από αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν απαιτητές χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Ασφαλιστικός Κίνδυνος

Ο Όμιλος της ΕΤΕ εκδίδει συμβόλαια μέσω των οποίων αναλαμβάνει ασφαλιστικό κίνδυνο. Οι πρωταρχικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζει από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχει εκδώσει είναι ο πραγματικός αριθμός ζημιών, ο χρόνος επέλευσής τους και το ύψος της αποζημίωσης να αποκλίνουν από τις εκτιμήσεις. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί γιατί η συχνότητα ή η σφοδρότητα των ζημιών είναι μεγαλύτερες από τις εκτιμηθείσες.

Κίνδυνος Χώρας

Ο Κίνδυνος Χώρας αναφέρεται σε κινδύνους που ενδέχεται να ανακύψουν λόγω πολιτικών ή οικονομικών προβλημάτων, είτε με τη μορφή στάσης πληρωμών (default), είτε με τη μορφή αδυναμίας μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibility risk) και εξαγωγής αυτών (transferability risk).

Πιστωτικός κίνδυνος

Είναι ο κίνδυνος οικονομικής ζημίας λόγω αδυναμίας ή απροθυμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

3.3.5 Τράπεζα Κύπρου

Λειτουργικός κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από απάτη, μη εξουσιοδοτημένες συναλλαγές, λάθη, παραλήψεις, μειωμένη παραγωγικότητα, προβλήματα στα συστήματα ή εξωτερικούς παράγοντες. Παρουσιάζεται σε όλους τους οργανισμούς και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων.

Η Τράπεζα διαχειρίζεται το λειτουργικό κίνδυνο μέσω ενός περιβάλλοντος ελέγχων στο οποίο οι διαδικασίες καταγράφονται και οι συναλλαγές συμφωνούνται και παρακολουθούνται. Αυτό υποστηρίζεται με περιοδικούς ελέγχους από το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και με τη συνεχή παρακολούθηση περιστατικών του λειτουργικού κινδύνου για να βεβαιωθεί ότι προηγούμενα περιστατικά δεν θα επαναληφθούν.

Κίνδυνος επιτοκίων

Ο κίνδυνος επιτοκίων είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου, να παρουσιάσει διακυμάνσεις λόγω μεταβολών στα

επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίων προκύπτει λόγω του ετεροχρονισμού στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων σε περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις.

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσει διακυμάνσεις λόγω μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τυχόν αρνητικές μεταβολές στις τιμές αγοράς από αλλαγές στα επιτόκια, στις τιμές συναλλάγματος και στις τιμές αξιών. Η υπηρεσία Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς Συγκροτήματος είναι υπεύθυνη για να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τις διάφορες πολιτικές και διαδικασίες για τον κίνδυνο της αγοράς.

Πιστωτικός κίνδυνος

Στα πλαίσια των συνήθων δραστηριοτήτων του, το Συγκρότημα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος παρακολουθείται με διάφορους μηχανισμούς σε όλες τις εταιρίες του Συγκροτήματος ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση υπέρμετρων κινδύνων και να τιμολογούνται οι πιστωτικές διευκολύνσεις και τα προϊόντα λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο αυτό. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος όπου ένα από τα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημιά στο άλλο μέρος αθετώντας μια δέσμευσή του.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από την πιθανή αδυναμία της Τράπεζας να αποπληρώσει τις τρέχουσες και μελλοντικές υποχρεώσεις της πλήρως ή έγκαιρα. Στον κίνδυνο αυτό περιλαμβάνεται και η πιθανότητα η Τράπεζα να επαναχρηματοδοτήσει τις υποχρεώσεις της με ψηλότερα επιτόκια ή να πωλήσει περιουσιακά στοιχεία με έκπτωση.

3.3.6 Ανάλυση και σύγκριση ορισμών Λειτουργικού Κινδύνου στις Ελληνικές Τράπεζες

Ανάλυση :

Τράπεζα Πειραιώς : Ο ορισμός που δίνει είναι μετάφραση του ορισμού που δίνεται στο σύμφωνο της Βασιλείας II .

Alpha Bank : Ο ορισμός που δίνει είναι μετάφραση του ορισμού που δίνεται στο σύμφωνο της Βασιλείας II .

Αγροτική Τράπεζα : Ο ορισμός που δίνει είναι πιο λεπτομερής σε σχέση με τον ορισμό που δίνεται από το σύμφωνο της Βασιλείας II .

Τράπεζα Κύπρου : Ο ορισμός που δίνει είναι πιο λεπτομερής και πιο επιχειρησιακός σε σχέση με τον ορισμό που δίνεται από το σύμφωνο της Βασιλείας II .

Ο ορισμός που δίνεται από το σύμφωνο της Βασιλείας II :

«Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς που προέρχεται από ανεπαρκείς ή ανεπιτυχείς εσωτερικές διαδικασίες , ανθρώπους , συστήματα ή εξωτερικά γεγονότα»

«Operational risk is the risk of loss resulting from inadequate or failed internal processes, people and systems or from external events. »

Σύγκριση :

Παρατηρούμε ότι υπάρχει διαφορά ως προς τον ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου που δίνεται από τις Ελληνικές Τράπεζες .

Αυτό είναι ενδεικτικό της ανομοιογένειας και της ποικιλομορφίας του Λειτουργικού κινδύνου που απεικονίζεται τόσο στον ορισμό του όσο και στις μεθόδους μέτρησης του .

3.4 Οι κίνδυνοι όπως ορίζονται από διεθνείς τράπεζες

3.4.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Τράπεζα	Ορισμός
Commerzbank	<p>Credit risk is the risk of losses or lost profits due to defaults (default or deterioration of credit worthiness) of counterparties and also the change in this risk ... Credit risk also covers country and issuer risk as well as counterparty risk and settlement risk</p> <p>« Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος της απώλειας κερδών ή ζημιών λόγω αθέτησης υποχρεώσεων (προεπιλογή ή επιδείνωση της φερεγγυότητας) και των αντισυμβαλλομένων και την αλλαγή σε αυτό το κίνδυνο ... Ο πιστωτικός κίνδυνος καλύπτει επίσης τον κίνδυνο χώρας και τον κίνδυνο διακανονισμού»</p>
JP Morgan Chase	<p>Credit risk is the risk of loss from obligor or counterparty</p> <p>«Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας από οφειλέτη ή αντισυμβαλλόμενο»</p>
ING	<p>Credit risk is the risk of loss from debtors or counterparties</p> <p>«Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας από τους οφειλέτες ή αντισυμβαλλομένους»</p>
Barclays	<p>Credit risk is the risk that the Group's customers , clients or counterparties will not be able or willing to pay interest , repay capital or otherwise to fulfil their contractual obligations under loan agreement or other credit facilities ... Furthermore credit risk is manifested as country risk ... Settlement risk is another special form of credit risk</p> <p>«Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ότι οι πελάτες του Ομίλου, οι πελάτες ή οι αντισυμβαλλόμενοι δεν θα είναι σε θέση ή είναι πρόθυμοι να πληρώσουν τόκους, αποπληρωμή κεφαλαίου ή με άλλο τρόπο για την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων που απορρέουν από την σύμβαση δανείου ή άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις ... Επιπλέον ο πιστωτικός κίνδυνος εκδηλώνεται ως κίνδυνο χώρας ... ο κίνδυνος διακανονισμού είναι μια άλλη ειδική μορφή πιστωτικού κινδύνου»</p>

Fortis	<p>The credit risk is the risk arising when a borrower or counterparty is no longer able to repay their debt. This may be the result of inability to pay (insolvency) or of government restrictions on capital transfer ... Three main potential sources of credit risk: the counterparty risk, the transfer risk and the settlement risk.</p> <p>«Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν ένας δανειζόμενος ή αντισυμβαλλόμενος δεν είναι πλέον σε θέση να εξοφλήσει το χρέος του. Αυτό μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της αδυναμίας πληρωμής (πτώχευσης) ή των κυβερνητικών περιορισμών στην μεταφορά κεφαλαίων ... Τρεις βασικές πιθανές πηγές κινδύνου: ο κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου , ο κίνδυνος μεταβίβασης και ο κίνδυνος διακανονισμού»</p>
--------	--

3.4.2 Κίνδυνος Αγοράς

Τράπεζα	Ορισμός
Fortis	<p>The market risk is the risk of losses due to sharp fluctuations on the financial markets-in share prices, interest rates, exchange rates or property prices.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος απωλειών λόγω των απότομων διακυμάνσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές, στις τιμές των μετοχών, των επιτοκίων, των συναλλαγματικών ισοτιμιών ή τιμών των ακινήτων.»</p>
RBC Financial group	<p>The market risk is the risk of loss that results from changes in interest rates, foreign exchange rates, equity prices and commodity prices.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από αλλαγές στα επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, οι τιμές των μετοχών και των τιμών των βασικών εμπορευμάτων»</p>

CSFB	<p>The market risk is the risk of loss arising from adverse changes in interest rates, foreign currency exchange rates and other relevant market rates and prices such as commodity prices and volatilities.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από δυσμενείς μεταβολές των επιτοκίων, συναλλάγματος, άλλες σχετικές τιμές της αγοράς και των τιμών, όπως οι τιμές των αγαθών και μεταβλητότητες.»</p>
ABN Amro	<p>The market risk is the risk that movements in financial market prices - such as foreign exchange interest rates, credit spreads, equities and commodities- will change the value of the banks portfolio.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος μεταβολής των τιμών της αγοράς - όπως συναλλαγματικά επιτόκια, τα πιστωτικά spreads, μετοχές και εμπορεύματα – που θα αλλάξει την αξία του χαρτοφυλακίου των τραπεζών.»</p>
Citigroup	<p>Market risk losses arise from fluctuations in the market value of trading and non trading positions, including changes in value resulting from fluctuations in rates.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς είναι οι απώλειες που προκύπτουν από τις διακυμάνσεις της τιμής της αγοράς των εμπορικών και μη εμπορικών θέσεων, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών στην αξία που προκύπτει από τις διακυμάνσεις των επιτοκίων.»</p>
CIBC	<p>Market risk is defined as the potential for financial loss from adverse changes in underlying market factors, including interest and foreign exchange rates, credit spreads and equity and commodity prices.</p> <p>«Ο κίνδυνος αγοράς ορίζεται ως το δυναμικό για την οικονομική ζημία από δυσμενείς μεταβολές στις υποκείμενες αγορές, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών, τα πιστωτικά spreads και τα ίδια κεφάλαια και τις τιμές των αγαθών»</p>

3.4.3 Λειτουργικός Κίνδυνος

Τράπεζα	Ορισμός
Commerzbank	<p>Operational risk is the risk of losses through inadequate or defective systems and processes, human or technical failures, or external events (such as systems breakdowns or fire damage), it also includes legal risk.</p> <p>«Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος των απωλειών ανεπαρκών ή ελαττωματικών συστημάτων και των διαδικασιών, των ανθρώπων ή των τεχνικών βλαβών, ή εξωτερικών γεγονότων (όπως οι βλάβες των συστημάτων ή των ζημιών από πυρκαγιές), επίσης περιλαμβάνει τον νομικό κίνδυνο.»</p>
JP Morgan Chase	<p>Operational risk is the risk of loss resulting from inadequate or failed processes or systems, human factors or external events.</p> <p>«Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από την ανεπάρκεια ή την παντελή έλλειψη διαδικασιών ή συστημάτων, του ανθρώπινου παράγοντα, ή εξωτερικά γεγονότα.»</p>
ING	<p>The risk of direct or indirect loss resulting from inadequate or failed internal processes, people and systems or from external events.</p> <p>«Ο κίνδυνος της άμεσης ή έμμεσης ζημίας που προκύπτει από την ανεπάρκεια ή στην αποτυχία εσωτερικών διαδικασιών, ατόμων και συστημάτων ή σε εξωτερικά γεγονότα.»</p>
Barclays	<p>Operational risks and losses can result from fraud, errors by employees, failure to properly document transactions or to obtain proper internal authorization, failure to comply with regulatory requirements and conduct of business rules, equipment failures, natural disasters or the failure of external systems.</p> <p>«Λειτουργικοί κίνδυνοι και ζημιές μπορούν να προκύψουν από απάτη, από λάθη των εργαζομένων, από έλλειψη σωστών συναλλαγών ή να λάβουν ακατάλληλη εσωτερική άδεια, από παράλειψη συμμόρφωσης με τις κανονιστικές απαιτήσεις και τους κανόνες επιχειρηματικής δεοντολογίας, από αστοχίες εξοπλισμού, από τις φυσικές καταστροφές ή την αποτυχία των εξωτερικών συστημάτων.»</p>

Fortis	<p>Operational risk at Fortis covers both business risk (losses due to changes in the structural and/or competitive environment) and even risk (losses due to non-recurring events such as errors or omissions, system failures, crime legal proceedings or damage to building or equipment).</p> <p>«Ο λειτουργικός κίνδυνος στην Fortis καλύπτει επιχειρηματικό κίνδυνο (ζημίες που οφείλονται σε αλλαγές των διαρθρωτικών ή / και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος), ακόμη και κίνδυνο από απώλειες που οφείλονται σε μη επαναλαμβανόμενα γεγονότα όπως τα λάθη ή παραλείψεις, αστοχίες του συστήματος, η εγκληματικότητα, νομικές διαδικασίες για την κατασκευή ή τη ζημία ή τον εξοπλισμό.</p>
--------	---

3.4.4 Στρατηγικός Κίνδυνος

Τράπεζα	Ορισμός
Commerzbank	<p>Risk of negative developments in results stemming from previous or future fundamental business policy decisions.</p> <p>«Ο κίνδυνος αρνητικών εξελίξεων σε αποτελέσματα που απορρέουν από προηγούμενες ή μελλοντικές επιχειρηματικές θεμελιώδεις πολιτικές αποφάσεις.»</p>
JP Morgan Chase	<p>Not mentioned</p> <p>«Δεν έχει αναφερθεί»</p>
RBC financial group	<p>Mentioned but not in the "controllable risks"</p> <p>«Αναφέρθηκε αλλά όχι στο "ελεγχόμενοι κίνδυνοι"»</p>

Barclays	<p>The group devotes substantial management and planning resources to the development of strategic plans for organic growth and identification of possible acquisitions supported by substantial expenditures to generate growth in customer business. If these strategic plans do not meet with success, the group's earnings could grow slowly or decline.</p> <p>«Η ομάδα αφιερώνει ουσιαστική διαχείριση και το σχεδιασμό στους πόρους για την ανάπτυξη των στρατηγικών σχεδίων για την οργανική ανάπτυξη και την ταυτοποίηση των ενδεχόμενων εξαγορών που υποστηρίζονται από σημαντικές δαπάνες για την δημιουργία ανάπτυξης στην εξυπηρέτηση πελατών. Εάν αυτά τα στρατηγικά σχέδια δεν ανταποκρίνονται με επιτυχία, εσόδων του ομίλου θα μπορούσε να αυξηθεί ή να μειωθεί με αργούς ρυθμούς.»</p>
CSFB	<p>Strategy risk is the risk that the business activities are not responsive in changes in industry trends.</p> <p>«Στρατηγικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος οι επιχειρηματικές δραστηριότητες να μην ανταποκρίνονται στις αλλαγές στις βιομηχανικές τάσεις»</p>

3.4.5 Κίνδυνος Φήμης

Τράπεζα	Ορισμός
Commerzbank	<p>Risk of losses, falling revenues or a reduction in the bank's market value on account of business occurrences, which erode the confidence of the public, rating agencies, investors or business associates in the bank. Reputational risks may result from other types of risk or may arise along them.</p> <p>«Κίνδυνος ζημιάς, ή της μείωσης της παρουσίας της τράπεζας στην τιμή της αγοράς για λογαριασμό των επιχειρήσεων, γεγονότα τα οποία διαβρώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού, οι οργανισμοί διαβάθμισης, των επενδυτών ή την επιχείρηση σε συνεργάτες της τράπεζας. Φήμη κίνδυνοι ενδέχεται να προκύψουν από τα άλλα είδη κίνδυνο ή ενδέχεται να προκύψουν κατά μήκος τους.»</p>

JP Morgan Chase	<p>Attention to reputation has always been a key aspect of the Firm's practices, and maintenance of reputation is ...</p> <p>«Προσοχή στην φήμη είχε ανέκαθεν ως βασική πτυχή της επιχείρησης πρακτικές, και τη συντήρηση της φήμης είναι ...»</p>
RBC financial group	<p>Mentioned but not in the "controllable risks"</p> <p>«Αναφέρεται αλλά όχι στο "ελεγχόμενους κινδύνους"</p>
CIBC	<p>Mentioned in the operational risk section</p> <p>«Αναφέρεται στο τμήμα του λειτουργικού κινδύνου»</p>
CSFB	<p>Reputation risk is the risk that the group's market or service image declines.</p> <p>«Κίνδυνος Φήμης είναι ο κίνδυνος ότι η ομάδα της αγοράς της υπηρεσίας ή της εικόνας μειώνεται.»</p>

3.4.6 Ανάλυση και σύγκριση ορισμών Λειτουργικού Κινδύνου στις Διεθνείς Τράπεζες

Ανάλυση :

Commerzbank: Ο ορισμός που δίνει η Commerzbank είναι ιδιαίτερα επιχειρησιακός.

JP Morgan Chase: Ο ορισμός που δίνει η JP Morgan Chase είναι ο ορισμός που δίνεται στο σύμφωνο της Βασιλείας II.

ING: Ο ορισμός που δίνει η JP Morgan Chase είναι ο ορισμός που δίνεται στο σύμφωνο της Βασιλείας II.

Barclays: Ο ορισμός που δίνει η Barclays είναι επιχειρησιακός αλλά και λεπτομερής.

Fortis: Ο ορισμός που δίνει η Fortis είναι ιδιαίτερα αναλυτικός, λεπτομερής και επιχειρησιακός.

Σύγκριση :

Παρατηρούμε ότι υπάρχει διαφορά ως προς τον ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου που δίνεται από τις Διεθνείς Τράπεζες .

Αυτό το παρατηρήσαμε και στις Ελληνικές τράπεζες .

Αυτό όμως που προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον με τις διεθνείς τράπεζες είναι ότι αν και υπάρχουν ελληνικές τράπεζες που είναι λεπτομερής στον ορισμό που δίνουν , οι ξένες τράπεζες είναι πολύ αναλυτικότερες με ιδιαίτερα έντονο επιχειρησιακό ύφος .

4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο τραπεζικός χώρος και οι εποπτικές αρχές δεν ήταν δυνατόν να μείνουν αδιάφορες απέναντι στις εξελίξεις που υπήρχαν στην αγορά καθώς επηρεάζοντας τον χρηματοπιστωτικό τομέα δημιούργησαν την ανάγκη για πολύπλοκες πρακτικές διαχείρισης καθώς επίσης και τη χρήση υψηλής τεχνολογίας με αποτέλεσμα την πρόκληση πολυσύνθετων κινδύνων που δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν στα πλαίσια του πιστωτικού κινδύνου ή του κινδύνου αγοράς, δεδομένου ότι οφείλονταν σε λειτουργικά λάθη.

- Ⓒ Μπορούν να σημειωθούν θέματα ασφάλειας συστημάτων όπως περιπτώσεις απάτης που να προέρχονται από το ηλεκτρονικό εμπόριο.
- Ⓒ Δημιουργία νέων κινδύνων από την εμπλοκή τρίτων, εξωτερικών συνεργατών στις λειτουργίες του πιστωτικού ιδρύματος.
- Ⓒ Εμφάνιση νέων μορφών κινδύνων κατά την υιοθέτηση τεχνικών - όπως τα πιστωτικά παράγωγα ,οι εγγυήσεις έναντι απαιτήσεων, οι εξασφαλίσεις και η ταυτοποιήσεις στοιχείων ενεργητικού - για την μεταβίβαση και κάλυψη των πιστωτικών ιδρυμάτων από πιστωτικούς κινδύνους ή κινδύνους αγοράς.
- Ⓒ Οι συγχωνεύσεις και οι διασπάσεις εταιρειών αποδεικνύουν την έντονη αποδοκιμασία σε σχέση με την βιωσιμότητα τους αρχικά.
- Ⓒ Όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση των λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος από την χρήση της υψηλής τεχνολογίας τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να μετατραπεί ένα απλό διαδικαστικό λάθος σε κίνδυνο κατάρρευσης του συστήματος.

4.1 Οριοθέτηση Λειτουργικού Κινδύνου

Αρχικά υπήρχε η θεωρία ότι τα είδη των κινδύνων που δεν υπάγονταν στις δυο μεγάλες κατηγορίες κινδύνων πιστωτικού και αγοράς αποτελούσαν τον λειτουργικό κίνδυνο.

Στη συνέχεια οι τράπεζες και οι εποπτικές αρχές αναγνώρισαν τη σημασία του λειτουργικού κινδύνου στη διαμόρφωση του προφίλ κινδύνου των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων.

Σήμερα η επιτροπή έχει καταλήξει στο θεσμικό πλαίσιο που αναφέρει το σύμφωνο της Βασιλείας II και το οποίο στηρίζεται σε τρεις πυλώνες για την επέκταση της κεφαλαιακής εποπτείας.

1 ^{ος} Πυλώνας	2 ^{ος} Πυλώνας	3 ^{ος} Πυλώνας
Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Εποπτικός έλεγχος	Πειθαρχία της αγοράς

Το πλαίσιο αυτό κάνει αναφορά και στον λειτουργικό κίνδυνο και προβλέπονται ξεχωριστές κεφαλαιακές απαιτήσεις για την αντιμετώπιση του.

Απόδοση ορισμού από την επιτροπή της Βασιλείας για τον λειτουργικό κίνδυνο:

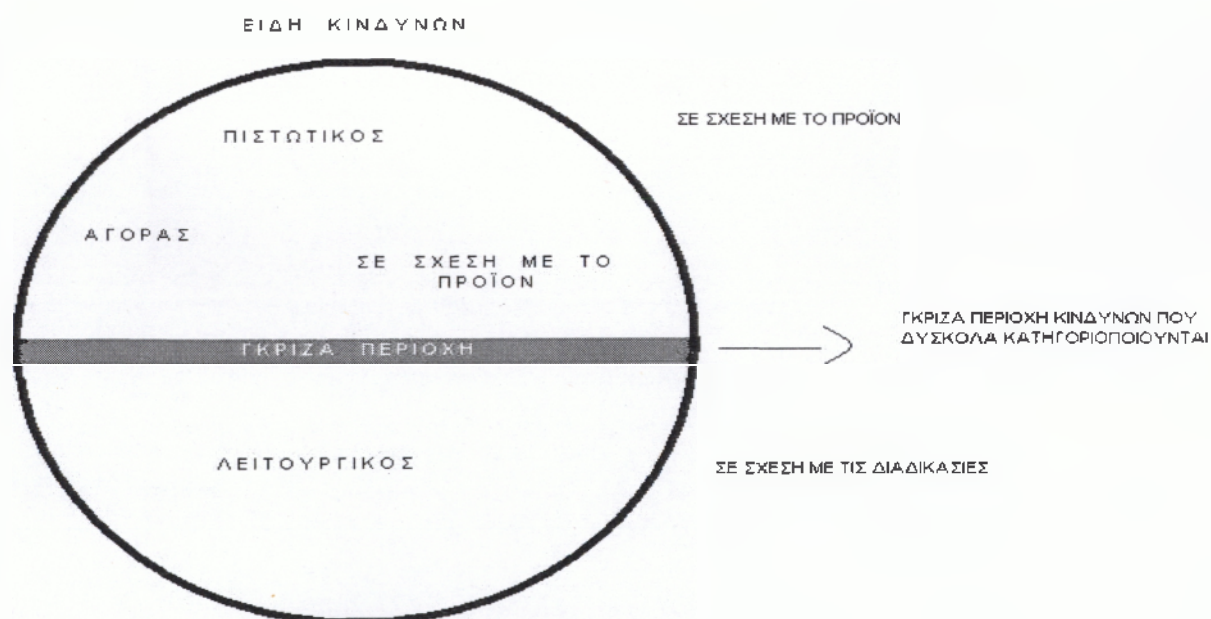
«Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς που προέρχεται από ανεπαρκείς ή ανεπτυχθείς εσωτερικές διαδικασίες, ανθρώπους, συστήματα ή εξωτερικά γεγονότα»

«Operational risk is the risk of loss resulting from inadequate or failed internal processes, people and systems or from external events.»

Παρατηρούμε ότι ο ορισμός επικεντρώνεται στα όρια του λειτουργικού κινδύνου.

Επειδή ο παραπάνω ορισμός κάνει αναφορά σε γενικές περιγραφές θα ήταν σκόπιμο να παραθέσουμε ενδεικτικά παραδείγματα περιπτώσεων απωλειών που εντάσσονται σύμφωνα με την επιτροπή της βασιλείας στην κατηγορία του λειτουργικού κινδύνου.

- Φυσικές καταστροφές, πυρκαγιές, σεισμοί κ.λπ.
- Ζημιές ή ποινές από καταδικαστικές αποφάσεις έπειτα από τυχόν προσφυγή πελατών.
- Προβληματική λειτουργία τεχνικού εξοπλισμού.
- Δικαστικά έξοδα ή διακανονισμοί.
- Ζημιές λόγω κλοπής, απάτης, μη εξουσιοδοτημένης ενέργειας.
- Ζημιές πιστωτικές ή αγοράς που προέρχονται από περιστατικά λειτουργικού κινδύνου.
- Ποινές λόγω μη συμμόρφωσης με ισχύοντα εποπτικά και νομοθετικά πλαίσια.
- Απώλειες λόγω διαχειριστικών σφαλμάτων (π.χ. διαβίβαση εντολής πληρωμής σε λανθασμένο αποδέκτη).

Στο παραπάνω σχήμα παρατηρούμε τη διαφορά του λειτουργικού κινδύνου σε σχέση με τους υπόλοιπους κινδύνους.

Παράδειγμα :

Εάν για τη τιμολόγηση προϊόντος χρησιμοποιηθούν λάθος παράμετροι ,η αποτυχία μπορεί να θεωρηθεί :

- πιστωτικός κίνδυνος, διότι ο αντισυμβαλλόμενος αθέτησε την υποχρέωση του
- λειτουργικός κίνδυνος, διότι χρησιμοποιήθηκε λανθασμένη μεθοδολογία

4.2 Ο ρόλος που παίζει το περιβάλλον στη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου

Η Τράπεζα έχει την ευθύνη για την δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος προκειμένου την σωστή και πειθαρχημένη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου καθώς επίσης και των υπολοίπων κινδύνων .

Όλες οι Τράπεζες είναι εκτεθειμένες σε Χρηματοοικονομικούς , λειτουργικούς , επιχειρηματικούς κινδύνους , όπως και σε άλλους εξωγενείς κινδύνους .

Λέγοντας Τράπεζα θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί η διοικητική δομή της τράπεζας προκειμένου να επιμεριστούν οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες στα ανάλογα τμήματα .

Μια σειρά από «παίκτες» είναι υπόλογοι για την εταιρική διακυβέρνηση και για διαφορετικά επίπεδα της διαχείρισης των χρηματοοικονομικών κινδύνων .

Η Εταιρική Διακυβέρνηση

Θέτει τους στόχους , καθορίζει τα μέσα επίτευξης τους και παρακολουθεί το βαθμό επίτευξης τους . Η αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση ενθαρρύνει την Τράπεζα για αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων της και προάγει την εταιρική κουλτούρα .

Βασικά στοιχεία της εταιρικής διακυβέρνησης :

- Διατυπωμένη εταιρική στρατηγική βάσει της οποίας μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν τόσο η συνολική απόδοση όσο και η απόδοση καθενός ξεχωριστά.
- Εταιρικές αξίες και αρχές , κώδικας δεοντολογίας (πχ αντικρουόμενα συμφέροντα)
- Διαφάνεια και κατάλληλη πληροφόρηση τόσο εσωτερικά όσο και προς το κοινό.
- Ξεκάθαρος προσδιορισμός αρμοδιοτήτων , ευθυνών , δυνατότητας λήψης αποφάσεων και γραμμών αναφοράς.

- Χρηματοοικονομικά και διοικητικά κίνητρα στη διοίκηση , στα στελέχη και στο προσωπικό (bonus , προαγωγές , αποζημιώσεις και ποινές)
- Ισχυρή λειτουργία διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων , επαρκή συστήματα ελέγχου και σχεδιασμό διαδικαστικών λειτουργιών με τις απαραίτητες δικλίδες ασφαλείας .

Βασικοί Παίκτες :

- Ⓢ Συστημικοί Παίκτες
 - Κανονιστικές και Εποπτικές Αρχές
- Ⓢ Θεσμικοί Παίκτες
 - Μέτοχοι
 - Διοικητικό Συμβούλιο
 - Εκτελεστική Διοίκηση
 - Επιτροπή Εσωτερικού Ελέγχου / Εσωτερική Επιθεώρηση
 - Εξωτερικοί Ελεγκτές
- Ⓢ Ευρύ Κοινό / Καταναλωτικό Κοινό
 - Επενδυτές / Κατάθετες
 - Εταιρείες Αξιολόγησης και μέσα μαζικής ενημερώσεις
 - Αναλυτές

Κανονιστικές Αρχές :

- Οριοθετούν το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος , θέτουν όρια έκθεσης στον κίνδυνο και άλλες παραμέτρους στη διαχείριση του κινδύνου με στόχο την βελτιστοποίηση της διαχείρισης του κινδύνου στον τραπεζικό τομέα.
- Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής

Εποπτικές Αρχές :

- ➔ Παρακολουθούν τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνου . Επίσης ελέγχουν τη συμμόρφωση της τράπεζας προς τους κανονισμούς .
- ➔ Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής .

Μέτοχοι :

- ➔ Αναθέτουν στα κατάλληλα άτομα την ευθύνη της διαδικασίας εταιρικής διακυβέρνησης της τράπεζας . Επιλέγουν το Διοικητικό συμβούλιο , την εκτελεστική διοίκηση και τους ελεγκτές .
- ➔ Έμμεσος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής .
- ➔ Έμμεσος ρόλος σε επίπεδο λειτουργίας .

Διοικητικό Συμβούλιο :

- ➔ Καθορίζει τη γενική πολιτική και τη στρατηγική κατεύθυνση της Τράπεζας συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων διαχείρισης κινδύνων .
- ➔ Αναλαμβάνει την τελική ευθύνη για τον τρόπο διεξαγωγής των εργασιών της τράπεζας .
- ➔ Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής
- ➔ Έμμεσος ρόλος σε επίπεδο λειτουργίας .

Εκτελεστική Διοίκηση :

- ➔ Υλοποιεί την πολιτική του διοικητικού συμβουλίου , περιλαμβανομένης και της διαχείρισης κινδύνων , αναπτύσσοντας τα συστήματα που είναι απαραίτητα για την καθημερινή λειτουργία της τράπεζας .
- ➔ Η εκτελεστική διοίκηση πρέπει να διαθέτει την εμπειρία , τις δεξιότητες , τις γνώσεις και το ηθικό ανάστημα που απαιτούνται για την λειτουργία της τράπεζας .
- ➔ Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής
- ➔ Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο λειτουργίας .

Επιτροπή Εσωτερικού Ελέγχου / Εσωτερική Επιθεώρηση :

- Εξετάζει τη συμμόρφωση σε σχέση με την πολιτική του διοικητικού συμβουλίου και παρέχει επιβεβαίωση σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση , τα συστήματα πληροφορικής , τις ακολουθούμενες λογιστικές πρακτικές , τις διαδικασίες ασφαλείας και τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου .
- Έμμεσος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής .
- Κρίσιμος ρόλος σε επίπεδο λειτουργίας .

Εξωτερικοί Ελεγκτές:

- Εκφράζουν ανεξάρτητη γνώμη επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και αξιολογούν την πολιτική διαχείρισης κινδύνων .
- Έμμεσος ρόλος σε επίπεδο πολιτικής .

Επενδυτές / Καταθέτες :

- Αναλαμβάνουν την ευθύνη των αποφάσεων τους και επιμένουν για επαρκή διαφάνεια και αξιόπιστες χρηματοοικονομικές αναλύσεις
- Έμμεσος ρόλος στο επίπεδο λειτουργίας .

Αναλυτές , εταιρίες αξιολόγησης και μέσα μαζικής ενημέρωσης :

- Αναλύουν πληροφορίες στη βάση των κινδύνων και συμβουλεύουν τους πελάτες .
- Πληροφορούν το ευρύ κοινό και τονίζουν την ικανότητα της τράπεζας να εξυπηρετήσει το χρέος της .
- Έμμεσος ρόλος στο επίπεδο λειτουργίας .

4.2.1 Ο ρόλος της διοίκησης του πιστωτικού ιδρύματος

Για να είναι αποτελεσματική απέναντι στις ευθύνες της η διοίκηση είναι απαραίτητο να είναι πάντα άρτια ενημερωμένη για τις κατηγορίες λειτουργικού κινδύνου που

αντιμετωπίζει το πιστωτικό ίδρυμα . Έχει την αρμοδιότητα να παίρνει αποφάσεις για το ποιες από αυτές τις κατηγορίες θα αντιμετωπίζονται με εσωτερικές διαδικασίες και ποιες θα μεταφέρονται σε εξωτερικούς φορείς καθώς και για την έγκριση της στρατηγικής και του πλαισίου διαδικασιών που θα εφαρμοστούν για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου , ανάλογα με τις δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί και με την έκθεση του ιδρύματος στο συγκεκριμένο είδος κινδύνου .

Προκειμένου να διατηρεί την επάρκεια της έναντι των νέων κατηγοριών λειτουργικού κινδύνου , που τυχόν εμφανίστηκαν στην αγορά και προκειμένου να ενσωματώσει στις διαδικασίες που ήδη ακολουθούνται τις καινοτομίες που έχουν γίνει στον τραπεζικό χώρο σχετικά με το θέμα η διοίκηση να επανεξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα τη στρατηγική που ακολουθείται το εκάστοτε διάστημα .

Τέλος η διοίκηση οφείλει να συστήσει εάν δεν υπάρχει ήδη , μια επιτροπή που θα λειτουργεί ως ανεξάρτητο όργανο και θα διεξάγει τακτικούς οικονομικούς ελέγχους , προκειμένου να διαπιστώσει την εύρυθμη λειτουργία του οργανισμού και την επίτευξη του στόχου για την καταπολέμηση φαινομένων λειτουργικού κινδύνου .

4.2.2 Ο ρόλος των στελεχών του πιστωτικού ιδρύματος

Εφόσον η διοίκηση έχει εγκρίνει οποιαδήποτε στρατηγική διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου , τα ανώτερα στελέχη είναι υπεύθυνα για την σωστή εφαρμογή της στο ίδρυμα .

Βάσει αυτής της έγκρισης θα πρέπει να προχωρήσουν στον σχεδιασμό μηχανισμών , τακτικής και διαδικασιών διαχείρισης του κινδύνου για όλα τα συστήματα , τα προϊόντα και τις δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος που βρίσκονται στην αρμοδιότητα τους .

Στόχος τους οφείλει να είναι η επιτυχημένη λειτουργία και εφαρμογή του σχεδιασμού τους

Στα πλαίσια των ευθυνών τους είναι να επιβεβαιώσουν τη διοίκηση ότι οι τραπεζικές δραστηριότητες διεξάγονται από το κατάλληλο προσωπικό που να διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα , την ανάλογη εμπειρία αλλά και με επαρκή εκπαίδευση ώστε να είναι αποτελεσματικοί .

Ευθύνη των ανώτερων στελεχών του πιστωτικού ιδρύματος είναι επίσης η επιβολή κυρώσεων στο προσωπικό η οποία πρέπει να είναι ανάλογη με την στρατηγική που ακολουθείται για την αντιμετώπιση του λειτουργικού κινδύνου .

Τέλος οφείλουν να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση διαδικασιών που έχουν υιοθετηθεί από τις Τράπεζες για την ασφάλεια συστημάτων υψηλής τεχνολογίας , που υποστηρίζουν μεγάλο όγκο συναλλαγών .

4.2.3 Ροή πληροφοριών

Σημαντικός παράγοντας για την αποτελεσματική διατήρηση του πλαισίου διαχείρισης εσωτερικού ελέγχου σε ένα πιστωτικό ίδρυμα είναι η ροή πληροφοριών .

Η αναλυτική ροή πληροφοριών επιτρέπει στην διοίκηση να παρακολουθεί τους φορείς που έχουν αναλάβει την υλοποίηση της στρατηγικής διαχείρισης του κινδύνου και να ελέγχει εάν έχει επιτευχθεί ο στόχος.

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δίνεται και στην συνεργασία των διαχειριστών του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς με τους διαχειριστές του λειτουργικού κινδύνου καθώς και με τα τμήματα που ασχολούνται με την εξεύρεση εξωτερικών υπηρεσιών (συμφωνίες για την ανάθεση λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος σε ανεξάρτητες εταιρίες . Outsourcing)

Τέλος θα πρέπει να συντάσσονται τακτικές αναφορές σχετικά με το θέμα της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου , έτσι ώστε τα ανώτερα στελέχη να είναι σε θέση να διαπιστώνουν την επάρκεια των μέτρων ενώ σε αντίθετη περίπτωση να ενεργοποιούν διορθωτικούς μηχανισμούς .

4.3 Διαχείριση των κινδύνων

Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων έχει σκοπό τη δημιουργία αξίας για την εταιρία χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικά εργαλεία και τεχνικές προκειμένου να διαχειριστεί τα ανοίγματα της εταιρίας στους διάφορους κινδύνους. Βασικοί στόχοι της είναι η βελτίωση της σχέσης κινδύνου απόδοσης και η εξασφάλιση ότι ο οργανισμός δεν θα υποστεί απαράδεκτες ζημιές .

Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να προσδιορίσουν τον λειτουργικό κίνδυνο που ενυπάρχει σε κάθε προϊόν , διαδικασία , δραστηριότητα και σύστημα , καθώς επίσης και να βεβαιωθούν ότι έχουν μελετηθεί με κάθε λεπτομέρεια για το θέμα αυτό τα νέα συστήματα , προϊόντα και διαδικασίες που πρόκειται να εισαχθούν .

Βασικά στάδια / ενέργειες της διαχείρισης των κινδύνων είναι :

- I. Η αναγνώριση και κατανόηση των κινδύνων που αναλαμβάνει ο οργανισμός
- II. Η μέτρηση των κινδύνων και
- III. Η παρακολούθηση , ο έλεγχος και ο σχεδιασμός αντιμετώπισης των κινδύνων.

4.3.1 Διαδικασία εντοπισμού και προσδιορισμού του λειτουργικού κινδύνου

Στην διαδικασία εντοπισμού και προσδιορισμού του λειτουργικού κινδύνου περιλαμβάνεται και η εκτίμηση σχετικά με το ποιες κατηγορίες του είναι επιδεκτικές ελέγχου .

Η Τράπεζα για την αναγνώριση του λειτουργικού κινδύνου κάνει χρήση μιας σειράς μεθόδων :

- Καθορισμός ορίων . Η μέθοδος στηρίζεται σε δείκτες οι οποίοι εάν περάσουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο θα ενημερώσουν για πιθανή δυσλειτουργία του συστήματος και θα ενεργοποιούν διορθωτικές διαδικασίες .

- Χαρτογράφηση του κινδύνου . Σε αυτή τη διαδικασία οι δραστηριότητες , οι λειτουργίες του οργανισμού ή οι διαδικασίες χαρτογραφούνται σύμφωνα με τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν , έτσι ώστε να εντοπιστούν τα σημεία που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή .
- Δελτίο αποτελεσμάτων . Θα επιτρέπει τη μετατροπή ποιοτικών αποτελεσμάτων σε ποσοτικά συμπεράσματα , έτσι ώστε να μεταφέρεται το βάρος της διαχείρισης του κινδύνου ανάλογα την αποτελεσματικότητα που παρουσιάζεται .
- Δείκτες . Στηρίζονται σε στατιστικά στοιχεία που επιτρέπουν την εκτίμηση της θέσης του Ιδρύματος . Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά και να ενημερώνονται για τις τυχόν αλλαγές που σημειώνονται . Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι δείκτες αυτοί μπορεί να παρουσιάζουν τον αριθμό των συναλλαγών που απέτυχαν , την συχνότητα και την βαρύτητα λαθών ή παραλείψεων .
- Εσωτερική εκτίμηση κινδύνου . Η τράπεζα υπολογίζει τον όγκο των εργασιών της σε σχέση με τις περιπτώσεις λειτουργικού κινδύνου , ελέγχοντας έτσι τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία του συστήματος .

4.3.2 Διαδικασία μέτρησης λειτουργικού κινδύνου

Η μέθοδος μέτρησης θα πρέπει να είναι ανάλογη με το προφίλ κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος .

Την βάση δεδομένων αποτελούν το εκπαιδευμένο προσωπικό και συστήματα κατάλληλα για την αναγνώριση των περιστατικών λειτουργικού κινδύνου και συγκέντρωση πληροφοριών .

Απώτερος στόχος της μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου είναι η απολαβή ασφαλών συμπερασμάτων τόσο για την πιθανή έκταση μιας ενδεχόμενης ζημιάς όσο και για την πιθανότητα εκδήλωσης ενός οποιουδήποτε φαινομένου λειτουργικού κινδύνου .

4.3.3 Διαδικασία Καταγραφής λειτουργικού κινδύνου

Οι τράπεζες για να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να διορθώνουν ελλείψεις της στρατηγικής και των διαδικασιών της διαχείρισης θα πρέπει να εφαρμόσει ένα πλαίσιο οργάνωσης που τους επιτρέπει να καταγράφουν σε συνεχή βάση την έκθεση στον λειτουργικό κίνδυνο και τα ζημιογόνα συμβάντα.

Η άμεση διάγνωση των ατελειών του συστήματος μπορεί να έχει επίδραση στη βαρύτητα των ζημιογόνων συμβάντων .

Η καταγραφή των παρατηρήσεων θα είναι πιο αποτελεσματική αν οι αναφορές γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και είναι αναλυτικές και λεπτομερείς.

4.3.4 Μηχανισμοί ελέγχου λειτουργικού κινδύνου

Οι τράπεζες οφείλουν να έχουν σε εγρήγορση μηχανισμούς έλεγχου του λειτουργικού κινδύνου οι οποίοι οφείλουν να παρακολουθούν τους κινδύνους οι οποίοι έχουν εντοπιστεί και αναγνωριστεί από την τράπεζα με σκοπό την άμβλυνση τους.

Για όσους από αυτούς τους κινδύνους είναι επιδεκτικοί ελέγχου ο Οργανισμός θα αποφασίσει σε ποιο βαθμό θα τους έχει υπό έλεγχο η θα χρησιμοποιήσει άλλα μέτρα να τους διαχειριστεί ή ακόμα και να επιτρέψει απλά την ύπαρξη τους.

Για εκείνους που δεν είναι επιδεκτικοί ελέγχου θα αποφασίσει αν θα τους αποδεχτεί ή αν θα προχωρήσει στην ελάττωση η ακύρωση των εμπλεκόμενων δραστηριοτήτων .

4.4 Άρθρα της καθημερινής που αναφέρονται στο θέμα του Λειτουργικού Ελέγχου

Παραθέτουμε άρθρα σχετικά με την διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου δίνοντας έτσι και τις απόψεις και τους προβληματισμούς που αναφέρονται σε δημοσιεύματα από ανεξάρτητους δημοσιογράφους της «Καθημερινής» , μιας εφημερίδας ευρείας κυκλοφορίας σε όλες τις πόλεις της Ελλάδος.

Στα παρακάτω δημοσιεύματα γίνεται λόγος σχετικά με την βαρύτητα που πρέπει να δίνετε από τις ανάλογες αρχές στον λειτουργικό κίνδυνο καθώς επίσης και για την αντιμετώπισή του.

4.4.1 «Καθοριστικός ο Λειτουργικός για τις τράπεζες»

του Γιάννη Παπαδογιάννη

«Καθοριστικός ο λειτουργικός κίνδυνος για τις τράπεζες»

Γιάννης Παπαδογιάννης

«Τη σπουδαιότητα της ενσωμάτωσης του λειτουργικού κινδύνου ως βασικού προσδιοριστικού παράγοντα στη διαμόρφωση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών επισημαίνει σε μελέτη της η Ernst & Young. Η ενσωμάτωση και των τριών μορφών κινδύνων (αγοράς, πιστωτικού, λειτουργικού) σε ένα ενιαίο πλαίσιο επιτρέπει μία ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διαχείρισή τους, με απώτερο στόχο στο μέλλον την ορθή κατανομή του κεφαλαίου ανάλογα με την απόδοση σταθμισμένη με τον συνολικό κίνδυνο που απορρέει από την κάθε δραστηριότητα μιας τράπεζας.

Σύμφωνα με τη μελέτη της Ernst & Young, ο λειτουργικός κίνδυνος έχει ορισθεί ως ο κίνδυνος άμεσων ή έμμεσων ζημιών που απορρέει από ανεπαρκείς ή ελλιπείς εσωτερικές διαδικασίες, ανθρώπους και συστήματα, ή από εξωτερικούς παράγοντες. Σημειώνεται ότι ο ορισμός περιλαμβάνει τον νομικό κίνδυνο αλλά δεν περιλαμβάνει στρατηγικούς κινδύνους και κινδύνους φήμης του οργανισμού. Η ανάδειξη του λειτουργικού κινδύνου σε έναν από τους πιο σημαντικούς χρηματοοικονομικούς κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη μία τράπεζα αποδεικνύεται και από το βάρος που έδωσαν διεθνείς οργανισμοί και εποπτικές αρχές στο θέμα αυτό. Το έναυσμα δόθηκε από τις σημαντικές λειτουργικές ζημιές, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις είδαν και το φως της δημοσιότητας, που υπέστησαν μεγάλοι τραπεζικοί οργανισμοί κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90.

Η αποστολή του Τομέα Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων σε ένα τραπεζικό ίδρυμα είναι να προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες διαχείρισης λειτουργικών κινδύνων, οι οποίες θα επιτρέπουν στις επιχειρηματικές μονάδες να εκμεταλλεύονται νέες ευκαιρίες και να αυξάνουν τη σταθμισμένη για κίνδυνο αποδοτικότητα τους, έχοντας πλήρη αντίληψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Σύμφωνα με την Ernst & Young, η αποστολή συνοψίζεται στους ακόλουθους στόχους:

1. Συνεργασία στην αξιολόγηση των διαδικασιών και των κινδύνων που πηγάζουν από αυτές.
2. Συνεργασία με τις μονάδες για την αξιολόγηση των δικλίδων ασφαλείας που υπάρχουν για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων.
3. Προώθηση της υλοποίησης αποτελεσματικών, κατάλληλων και οικονομικών δικλίδων ασφαλείας και άλλων τεχνικών διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου σε περιπτώσεις όπου απαιτείται.
4. Πρόωρη αναγνώριση και ελαχιστοποίηση σημαντικών λειτουργικών κινδύνων σε νέες διαδικασίες-προϊόντα.
5. Σφαιρική ανάλυση κόστους ωφέλειας διαχείρισης συγκεκριμένων λειτουργικών κινδύνων.
6. Προώθηση μιας συμπαγούς κουλτούρας διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου στην τράπεζα.
7. Προσφορά υψηλών υπηρεσιών διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο ομίλου. Βέλτιστη πρακτική θεωρείται η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου να λαμβάνει χώρα στο αρχικό επίπεδο ανάληψής του. Επομένως, η ευθύνη για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου είναι πρωτίστως ευθύνη κάθε λειτουργικής μονάδας της τράπεζας.

Η διοίκηση της Τράπεζας είναι αρμόδια για τον καθορισμό των κατευθυντηρίων γραμμών ως προς τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, την υλοποίηση των οποίων έχει ο Τομέας Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, ορίζοντας το πλαίσιο με τη μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί.

Τέλος, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου είναι υπεύθυνη για την επιβεβαίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών και δικλίδων ασφαλείας που διέπουν τις

δραστηριότητες όλων των μονάδων της τράπεζας.

Η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές, οι οποίες απορρέουν από την ανάδειξη του λειτουργικού κινδύνου σε έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένος ένας χρηματοοικονομικός οργανισμός και την προσπάθεια ποσοτικοποίησής του στα πρότυπα του κινδύνου αγοράς ή του πιστωτικού κινδύνου.

Μοντελοποίηση

Η πιο σημαντική αλλαγή είναι ο συντονισμός της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου να διενεργείται κεντρικά από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων.

Σημειώνεται ότι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου αυτή τη στιγμή έχει εξελιχθεί από μία αμιγώς ποιοτική αντιμετώπιση σε μία λογική που δίνει βάρος και στη μοντελοποίηση των λειτουργικών κινδύνων (κατανομή συχνότητας - σοβαρότητας, ανάλυση κινδύνου σε ολικό επίπεδο κ.λπ.), όπως συνέβη αρχικά με τον κίνδυνο αγοράς και στη συνέχεια με τον πιστωτικό κίνδυνο. Τα ποιοτικά κριτήρια παραμένουν όμως ακόμα το ίδιο ή και περισσότερο σημαντικά από τα ποσοτικά.

Η μοντελοποίηση των λειτουργικών κινδύνων άνοιξε τον δρόμο στις προσπάθειες κατανομής του κεφαλαίου προς τις δραστηριότητες εκείνες που περιέχουν τον υψηλότερο βαθμό κινδύνου, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτόν την «προνοητική» διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου (forward-looking) από την απλή αντιμετώπιση των λειτουργικών ζημιών, όποτε αυτές προέκυπταν. Με τον τρόπο αυτόν, οι τράπεζες είναι σε θέση να υπολογίζουν τον συνολικό κίνδυνο που εμπεριέχει η κάθε δραστηριότητά τους και διαθέτουν κεφάλαιο επαρκές για την εκ των προτέρων διασφάλιση έναντι λειτουργικών ζημιών.

Ο σκοπός της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου είναι η μείωση της πιθανότητας πρόκλησης λειτουργικής ζημίας, το ύψος της οποίας θα υπερέβαινε το αποδεκτό όριο για την τράπεζα. Οι ζημίες αυτές έχουν συνήθως χαμηλή πιθανότητα να συμβούν, αλλά το ύψος τους μπορεί να έχει ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για την τράπεζα»

© 2008 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ All rights reserved.

4.4.2 «Πώς αντιμετωπίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος» των Γιάννη Ακκιζίδη και Λάμπρου Καλύβα

«Πώς αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος»

Η Συνθήκη της Βασιλείας II και η επιλογή μεθοδολογίας υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου

Από τον Γιάννη Ακκιζίδη* και τον Λάμπρο Καλύβα*

«Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II ο λειτουργικός κίνδυνος προκύπτει από κάποια ανεπαρκή ή αποτυχημένη εσωτερική διαδικασία, από ανθρώπινο λάθος ή δόλο, από δυσλειτουργία συστήματος ή από άλλους λειτουργικούς εξωγενείς παράγοντες.

Το πρωταρχικό μέλημα για τον εντοπισμό του λειτουργικού κινδύνου είναι ο εντοπισμός των ατελών διαδικασιών εξαιτίας των οποίων έχουν επέλθει ή δύναται να επέλθουν απώλειες σε κάποιο τραπεζικό οργανισμό. Οι ατέλειες αυτές έγκεινται στην ανεπάρκεια, στην έλλειψη ή στην προσβολή (κυρίως από τον ανθρώπινο παράγοντα) των υπαρχόντων πρότυπων διαδικασιών και εσωτερικών κανονισμών του τραπεζικού οργανισμού. Ο λειτουργικός κίνδυνος που οφείλεται στον ανθρώπινο παράγοντα αναφέρεται σε ζημιές που ενδεχομένως θα προκληθούν από νυν ή téως εργαζόμενους του τραπεζικού οργανισμού. Αυτού του είδους οι κίνδυνοι στηρίζονται κατά βάση, έμμεσα ή άμεσα, στις δυσλειτουργίες των ελεγκτικών διαδικασιών και συστημάτων του πιστωτικού ιδρύματος. Από την άλλη πλευρά, τα πληροφοριακά ή μηχανολογικά συστήματα (informational systems, hardware) δύναται να προκαλέσουν χρηματικές απώλειες λόγω της απρόβλεπτης μερικής ή ολικής κατάρρευσής τους ή της παραβίασής τους εκ των έσω. Τα γεγονότα αυτά οφείλονται συνήθως στην αυξημένη πολυπλοκότητα ή τη δόλια χρήση των συστημάτων αυτών. Τέλος, οι εξωτερικοί παράγοντες (external events) προκαλούν απώλειες που οφείλονται κυρίως σε φυσικές καταστροφές αλλά και δολιοφθορά από άτομα που δεν εμπλέκονται άμεσα με το πιστωτικό ίδρυμα.

Σύμφωνα με τις νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως αυτές θα ενσωματωθούν από το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την έκδοση της σχετικής οδηγίας και των αντίστοιχων προτάσεων των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών, όλοι οι πιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να διαχειρισθούν τους λειτουργικούς κινδύνους. Η ικανότητα της ποιοτικής αξιολόγησης και της ποσοτικοποίησης των εν λόγω κινδύνων αποτελεί τη βάση για τον υπολογισμό των κεφαλαίων που απαιτείται να διακρατηθούν από τα πιστωτικά ιδρύματα έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Η παραπάνω προσπάθεια από την πλευρά των πιστωτικών ιδρυμάτων αναμένεται να αποτελέσει την επόμενη σημαντική οικονομική πρόκληση για το τραπεζικό σύστημα τα επόμενα χρόνια.

Το νέο πλαίσιο περί κεφαλαιακής επάρκειας, έτσι όπως ορίζεται στον πρώτο πυλώνα του σχεδίου της Συνθήκης της Βασιλείας II, εισάγει τρεις προσεγγιστικές μεθόδους υπολογισμού αυτών των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Οι προσεγγίσεις αυτές αφορούν (α) τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach), (β) την Τυποποιημένη Μέθοδο (Standardized Approach) ή την Εναλλακτική Τυποποιημένη Μέθοδο (ASA) και (γ) τη Μέθοδο των Εσωτερικών Υποδειγμάτων (Advanced Measurement Approach).

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις που προκύπτουν από τις δύο πρώτες προσεγγίσεις βασίζονται σε συγκεκριμένους συντελεστές, οι οποίοι προσδιορίστηκαν από τα αποτελέσματα των διερευνητικών ποσοτικών μελετών που διενήργησε η Επιτροπή της Βασιλείας. Οι δύο πρώτες μέθοδοι αποτελούν γενικευμένες απεικονίσεις της τραπεζικής πραγματικότητας και σε καμία περίπτωση δεν απεικονίζουν τους πραγματικούς λειτουργικούς κινδύνους του κάθε μεμονωμένου πιστωτικού ιδρύματος. Ο λόγος που χρησιμοποιούνται από τα ευρωπαϊκά τραπεζικά ιδρύματα ή θα χρησιμοποιηθούν στο μέλλον από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα είναι η έλλειψη επαρκών ιστορικών ή τρεχουσών στοιχείων για τις ζημιές που έχει υποστεί η εκάστοτε τράπεζα εξαιτίας του λειτουργικού κινδύνου. Σύμφωνα με την πρώτη μέθοδο, τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διακρατούν το 15% του μέσου όρου του κύκλου εργασιών των τελευταίων τριών ετών ως εποπτικά κεφάλαια έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

Αντίστοιχα, η τυποποιημένη μέθοδος προϋποθέτει τον κατ' αρχήν διαχωρισμό των εργασιών των πιστωτικών ιδρυμάτων σε οκτώ (8) επιχειρησιακές γραμμές. Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του

Λειτουργικού κινδύνου γίνεται με τη στάθμιση του κύκλου εργασιών των ανωτέρω επιχειρησιακών γραμμών με ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ 12% και 18%. Η μέθοδος των εσωτερικών υποδειγμάτων είναι περισσότερο επικεντρωμένη στις ανάγκες και τον χαρακτήρα του πιστωτικού ιδρύματος καθώς βασίζεται, εν πολλοίς, στη χρήση εσωτερικών και εξωτερικών βάσεων δεδομένων ιστορικών ζημιών.»

* Ο δρ Γιάννης Ακκιζίδης είναι Αναλυτής Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων και συγγραφέας του βιβλίου "Guide to Optimal Operational Risk & Basel-II". Ο δρ Λάμπρος Καλύβας είναι στέλεχος της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τραπέζης της Ελλάδος.

Οι απόψεις που διατυπώνονται στο παρόν άρθρο είναι προσωπικές και δεν απηχούν, κατ' ανάγκη, τη θέση της Τραπέζης της Ελλάδος.

© 2008 **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ** All rights reserved.

5. Εποπτεία

Η προστασία του καταναλωτή και του καταθέτη συνδέεται με τη διατήρηση ενός σταθερού και υγιούς τραπεζικού συστήματος που τον προστατεύει από τυχόν κλυδωνισμούς μιας τράπεζας και των πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων σ' όλο το τραπεζικό σύστημα, κάτι το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές ζημιές για ένα πολύ μεγάλο ποσοστό πολιτών. Αυτό αναφέρεται ρητά στους νόμους που έχουν αναθέσει στην Τράπεζα της Ελλάδος την εποπτεία των τραπεζών και στο ίδιο το Καταστατικό της αναγράφεται : "στόχος της εποπτείας είναι η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας".

Λέγοντας σταθερότητα υπονοείται η εξασφάλιση των καταθετών και η αποτελεσματικότητα, δηλαδή ο ενεργός διαμεσολαβητικός ρόλος των τραπεζών μεταξύ αποταμιευτών και επενδυτών, που είναι ο μοχλός της οικονομικής ανάπτυξης.

Γιατί εποπτεύονται οι τράπεζες

- ▣ Το ευρύ αποταμιευτικό κοινό δεν διαθέτει την απαιτούμενη εξειδίκευση για να αξιολογήσει τη φερεγγυότητα, τη ρευστότητα και, εν τέλει, την πιθανότητα επιστροφής των καταθέσεων, λόγω της ασύμμετρης πληροφόρησης που αυτό διαθέτει σε σχέση με τις τράπεζες
- ▣ Η χρήση των επιστρεπτέων κεφαλαίων των τραπεζών, δηλ. των καταθέσεων, σε ένα απελευθερωμένο από διοικητικούς περιορισμούς σύστημα, υπόκειται σε κινδύνους και στην πιθανότητα, να μη μπορέσουν να απορροφήσουν ομαλά ενδεχόμενες σημαντικές ζημιές με πιθανό κλονισμό της εμπιστοσύνης των πιστωτών τους, καταθετών, που απαιτούν την επιστροφή των καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να έχει αλυσιδωτές επιπτώσεις στις αγορές και στην πραγματική οικονομία.
- ▣ Με δεδομένο τον κυρίαρχο ρόλο της τραπεζικής διαμεσολάβησης στη χρηματοδότηση της οικονομίας, καθώς ο τραπεζικός τομέας αντιπροσωπεύει πάνω

από το 90% του συνολικού χρηματοπιστωτικού τομέα, στη χώρα μας, και την καθοριστική συμμετοχή των τραπεζών στα συστήματα πληρωμών και τις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και κατ' ακολουθία η ομαλή λειτουργία των αγορών και η ανάπτυξη της οικονομίας εξαρτώνται ουσιαστικά από τη σταθερότητα και την αποτελεσματική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.

Στόχοι και το περιεχόμενο της τραπεζικής εποπτείας

Με βάση το άρθρο 55Α του Καταστατικού της , η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί την εποπτεία στα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και σε άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων και οργανισμών του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας, όπως εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων, παροχής πιστώσεων και ανταλλακτηρίων συναλλάγματος.

Στόχοι της εποπτείας αυτής είναι η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του πιστωτικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας, καθώς και η διαφάνεια των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών των υποκείμενων σε αυτή.

Η αρμοδιότητα της εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων περιλαμβάνει τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, εκτείνεται δε από την παροχή της άδειας λειτουργίας, του ελέγχου της καταλληλότητας του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοίκησης και των στελεχών βασικών λειτουργιών, την απαίτηση λήψης διορθωτικών μέτρων, μέχρι και την επιβολή κυρώσεων (που υπό προϋποθέσεις δημοσιοποιούνται), περιλαμβανομένης και της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας τους .

Νέος νόμος - Βασιλεία II

Με τον πρόσφατο νέο τραπεζικό νόμο 3601/2007, κωδικοποιήθηκε το σύνολο των διατάξεων που αφορούν την εποπτεία, καταργήθηκαν διατάξεις που ίσχυαν από το 1931, και ενσωματώθηκαν οι Οδηγίες 2006/48/EK και 2006/49/EK, γνωστές ως Βασιλεία II.

Η εποπτεία των τραπεζών, όπως αυτή εξειδικεύεται στο Κεφάλαιο Ε του Ν. 3601/2007 (άρθρα 25-29) και στις σχετικές Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 και 2587 - 2596/20.8.2007) **αφορά** τον έλεγχο της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων, την επάρκεια της εταιρικής διακυβέρνησης, περιλαμβανομένων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων, καθώς και τις στρατηγικές και τις διαδικασίες για τη διασφάλιση της διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων σε επίπεδο που απαιτείται για την κάλυψη των κινδύνων που αναλαμβάνουν.

Κατά το παρελθόν, και όσον αφορά την Ελλάδα ακόμη και πριν από 18 χρόνια, οι τραπεζικές εργασίες ήταν πολύ απλές και πολλές από αυτές ήταν διοικητικά καθορισμένες, σήμερα όμως και λόγω της παγκοσμιοποίησης, της απελευθέρωσης των αγορών, του ανταγωνισμού και της εξέλιξης της τεχνολογικής τους βάσης οι τραπεζικές εργασίες είναι πολύ σύνθετες και απαιτούνται ανεπτυγμένοι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου και στο επίπεδο λήψης αποφάσεων.

Η σημαντικότερη προσαρμογή του νέου πλαισίου αφορά στην αλλαγή της κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων και τον καθορισμό ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων που είναι πιο ευαίσθητοι στο επίπεδο των κινδύνων.

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

•1988: Basel I

–Πιστωτικός Κίνδυνος

–Στόχος: να παρέχει ένα σύνολο ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις εμπορικές Τράπεζες, ώστε να προαχθεί η ασφάλεια και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και να δημιουργηθεί ένας δίκαιο πεδίο ανταγωνισμού για τις διεθνώς δραστηριοποιούμενες Τράπεζες

-Η βασική ιδέα ήταν ότι τα πιο επικίνδυνα στοιχεία του ενεργητικού έπρεπε να «απασχολούν» μεγαλύτερο μέρος από τα κεφάλαια της Τράπεζας

- 1992:Έναρξη υλοποίησης

- 1996:Προσθήκη κεφαλαιακών απαιτήσεων ώστε να καλύπτεται και ο κίνδυνος Αγοράς

- 1997:Έναρξη υλοποίησης προσθήκης για κίνδυνο Αγοράς

-Οι Τράπεζες έχουν δυνατότητα επιλογής μεθόδου ανάμεσα (α) στην τυποποιημένη μέθοδο και (β) στη μέθοδο εσωτερικών υποδειγμάτων που βασίζονται στο δικό τους σύστημα διαχείρισης κινδύνου

-Διαχωρισμός του χαρτοφυλακίου των Τραπεζών σε

- Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο (περιλαμβάνει κυρίως δάνεια-ομόλογα που διατηρούνται ως τη λήξη τους). Κεφαλαιακή απαίτηση για τον συναλλαγματικό κίνδυνο και τον κίνδυνο εμπορευμάτων αυτού του χαρτοφυλακίου

- Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών (περιλαμβάνει θέσεις βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα και αποτιμάται σε αγοραίες τιμές). Κεφαλαιακή απαίτηση για τον κίνδυνο αγοράς αυτού του χαρτοφυλακίου.

- 1999:1οέγγραφο διαβούλευσης Basel II, εισαγωγή *Λειτουργικού κινδύνου*

- 2001: 2οέγγραφο διαβούλευσης Basel II

- 2002:3ηάσκηση ποσοτικών επιπτώσεων (QIS)

- 2003: 3οέγγραφο διαβούλευσης

- 2004:Ολοκλήρωση κειμένων Βασιλείς II και οδηγίας

- 2005:Τελική αναθεώρηση

- 2006:Τελική τροποποίηση οδηγίας και έγκριση από ΕΕ

- Οδηγίες 2006/48/EC και 2006/49/EC

- 2007:Εφαρμογή Basel II

- 2007: έναρξη τυποποιημένης και foundation IRB μεθόδου (πιστωτικός κίνδυνος), BIA (basic indicator approach) και SA (standardized approach)(λειτουργικός κίνδυνος)

- 2008: έναρξη advanced IRB (πιστωτικός) και AMA (advanced measurement approach) (λειτουργικός)

- ? : Basel III. Σε προκαταρκτικό στάδιο.

- Στόχοι: εκλέπτυνση του ορισμού του Κεφαλαίου της Τράπεζας, ποσοτικοποίηση περαιτέρω κατηγοριών κινδύνου, βελτίωση της ευαισθησίας των μέτρων κινδύνου

-Σημείωση: ο ορισμός της Βασιλείας II για τα ίδια κεφάλαια αποκλίνει αισθητά από το λεγόμενο μετοχικό κεφάλαιο με τη λογιστική έννοια

5.1 Το σύμφωνο της βασιλείας

Σύμφωνο Βασιλείας I

Η πρακτική της Διαχείρισης Κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτητα από το τέλος της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα. Οι σημαντικοί λόγοι που έγινε κάτι τέτοιο ήταν κυρίως η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων, η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων με την εισαγωγή των παραγώγων, καθώς επίσης και τη χρήση της τεχνολογίας σε επίπεδο συναλλαγών αλλά και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων. Ο βασικός παράγοντας για την προώθηση και την ανάπτυξη της πρακτικής της Διαχείρισης Κινδύνων ήταν οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από το συνεχώς εξελισσόμενο χρηματοοικονομικό περιβάλλον καθώς επίσης και από τις πιέσεις που ασκήθηκαν σε εποπτικό επίπεδο από τις εθνικές αρχές λόγω των προβλημάτων και της αστάθειας εκείνης της εποχής.

Η Διαχείριση Κινδύνων στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ακολούθησε με καθυστέρηση αυτές τις εξελίξεις παγκοσμίως. Η αύξηση των πτωχεύσεων στα τραπεζικά ιδρύματα κυρίως την δεκαετία του 1970 οδήγησε τις αρχές να εισάγουν θεσμούς και κανόνες σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου προήρθαν κυρίως από την έλλειψη σωστής διαχείρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου των ιδρυμάτων.

Ο σημαντικότερος παράγοντας για την Διαχείριση Κινδύνων που τέθηκε από τις Εποπτικές Αρχές είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια, που στοχεύει να θέσει ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Είναι πρώτη φορά που συνδέεται το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων με το Πιστωτικό Κίνδυνο και καθιερώνεται ο συντελεστής φερεγγυότητας για την αντιμετώπιση του Πιστωτικού Κινδύνου. Ο Συντελεστής Φερεγγυότητας ορίζεται ως ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος προς τα στοιχεία του Ενεργητικού και τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σταθμισμένα με τον κίνδυνο τους. Η ελάχιστη τιμή του Συντελεστή καθιερώθηκε στο 8% και είναι σχεδιασμένος να καλύπτει τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου σε όλες τις μορφές.

Έτσι το Σύμφωνο της Βασιλείας επέβαλλε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, 8%, και εναρμόνισε για πρώτη φορά το διεθνές εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός του προκύπτει με τον ίδιο τρόπο όπως και ο συντελεστής φερεγγυότητας μόνο

που σε αυτή την αναθεώρηση προστέθηκαν στο Σταθμισμένο Ενεργητικό στοιχεία από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο κίνδυνος αγοράς επιπλέον του Πιστωτικού Κινδύνου. Τα στοιχεία αυτά σταθμίζονται ανάλογα με τον κίνδυνο που προέρχεται από τη μεταβολή τιμών συναλλάγματος, μετοχών, επιτοκίων και άλλων παραμέτρων της αγοράς.

Η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίστηκε από μεγάλη μεταβλητότητα στις παραμέτρους της αγοράς και του συναλλάγματος και ιδιαίτερα στα επιτόκια, με αποτέλεσμα αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Με αφορμή τη νέα χρηματοοικονομική κατάσταση οι Εποπτικές Αρχές επέκτειναν τους ήδη υπάρχοντες κανόνες και θέσπισαν νέους δίνοντας περισσότερο έμφαση στην εφαρμογή των Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και στον Κίνδυνο Αγοράς με την επιβολή του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η εποπτεία του Κινδύνου Αγοράς είναι πιο περίπλοκη από αυτή του Πιστωτικού Κινδύνου επειδή υπάρχει πιθανότητα σφάλματος με τη διπλή μέτρηση κινδύνου, αφού δεν πρόκειται για αθροιστική. Είναι γνωστό ότι ο βασικός τρόπος αντιμετώπισης κινδύνου σε χαρτοφυλάκιο είναι η διαφοροποίηση του. Για παράδειγμα, ο κίνδυνος αγοράς σε ένα χαρτοφυλάκιο που αποτελείται από 2 μετοχές δεν ισούται με το αλγεβρικό άθροισμα των κινδύνων αγοράς 2 χαρτοφυλακίων που το καθένα αποτελείται από μία από τις δύο μετοχές. Οι εποπτικές αρχές πρέπει επομένως να επιτρέψουν το συμψηφισμό θέσεων σε αξιόγραφα με υψηλή αρνητική συσχέτιση ώστε να αναγνωρίζουν τη βασική τεχνική αντιστάθμισης κινδύνου. Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε το Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας το 1996 επιτρέποντας στα Πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν εσωτερικά μοντέλα βασισμένα στη μεθοδολογία της Μέγιστης Δυνητικής Ζημίας. Η μέθοδος αυτή μας δίνει αποτελέσματα που αφορούν τον υπολογισμό του Κινδύνου Αγοράς ενός χαρτοφυλακίου και των συνεπαγόμενων Κεφαλαιακών Απαιτήσεων. Η συνθήκη αυτή έγινε νόμος στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες τον Ιούνιο του 1998, ενώ στην Ελλάδα ψηφίσθηκε αργότερα.

Στη δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις καταστροφικών ζημιών σε Πιστωτικά Ιδρύματα εξαιτίας κινδύνων που δεν προέρχονταν ούτε από αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης από αντισυμβαλλόμενο ούτε από μεγάλη μεταβλητότητα παραγόντων αγοράς, αλλά από ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας. Με αφορμή κάποιες χρηματοοικονομικές δυσλειτουργίες και πτωχεύσεις σε Πιστωτικά Ιδρύματα γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης ενός πρωτοεμφανιζόμενου τύπου κινδύνου, του λεγόμενου Λειτουργικού Κινδύνου.

Τα αποτελέσματα από την επιβολή των κανόνων του Συμφώνου ήταν σημαντικά και δεν άργησαν να φανούν στο τραπεζικό σύστημα με την αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων καθώς επίσης και με τη δημιουργία εποπτικών συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού. Παρ' όλα αυτά όμως, με τις νέες εξελίξεις ήταν απαραίτητη η αναθεώρησή του. Σημαντικές χρηματοοικονομικές εξελίξεις περιόρισαν την αποτελεσματικότητά του, καθώς ουσιαστικά βασιζόταν σε μια όχι και τόσο ευέλικτη μεθοδολογία σταθμίσεων πιστωτικού κινδύνου.

Η απουσία σημαντικών διαφοροποιήσεων των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ανάλογα με το ύψος του κινδύνου, οδήγησε πολλές τράπεζες στη χρήση του «εποπτικού arbitrage». Σε αυτή την περίπτωση επιτυγχάνεται η αύξηση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρηματικών δανείων χαμηλής διαβάθμισης, χωρίς την ταυτόχρονη αύξηση των απαιτούμενων κεφαλαίων. Έτσι, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων μιας τράπεζας υποβαθμίζεται, χωρίς την παράλληλη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των προβλέψεων.

Το 1999 η Επιτροπή της Βασιλείας έδωσε στη δημοσιότητα το αναθεωρημένο έγγραφο του 1988 προς σχολιασμό σε θέματα πιστωτικού κινδύνου. Το νέο κείμενο οδήγησε σε συνεχείς διαβουλεύσεις μεταξύ των κεντρικών φορέων. Η βασική μεθοδολογία του πρώτου αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας αφορά άμεσα τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου ορίζονται ανά κατηγορία οφειλέτου, δηλαδή μικρότερου πιστωτικού κινδύνου είναι οι Κεντρικές Κυβερνήσεις και Κεντρικές Τράπεζες, και στη συνέχεια ακολουθούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα και οι Επιχειρήσεις. Επίσης, οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου για έκθεση έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και τραπεζών θα βασίζονται σε διαχωρισμό των κρατών ανάλογα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα ανήκουν σε Α' Ζώνη πιστωτικού κινδύνου, ενώ τα λοιπά κράτη θα είναι σε Β' Ζώνη υψηλότερου κινδύνου. Επίσης, οι βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις ορίζονται σε 12 μήνες.

Σύμφωνο Βασιλείας II

Το πρώτο Σύμφωνο της Βασιλείας το 1988, που οδήγησε σε συνεχείς διαβουλεύσεις μεταξύ των κεντρικών φορέων, είχε ως αποτέλεσμα νέες αναθεωρήσεις και επιβολή νέων κανόνων εποπτείας. Το 2001, η Επιτροπή εξέδωσε και νέο έγγραφο, στο οποίο παρουσιάζονται με λεπτομερέστερο τρόπο

οι αναθεωρημένες προτάσεις, με προβλεπόμενο χρόνο εφαρμογής το 2004. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη σειρά της εξέδωσε κείμενο προς σχολιασμό, το οποίο ουσιαστικά στήριξε το έγγραφο της Βασιλείας αλλά εστίαζε περισσότερο σε θέματα που αφορούσαν αποκλειστικά τη Νομισματική Ένωση και αποτέλεσε βάση για την εναρμόνιση της Βασιλείας στα πλαίσια της Ευρωζώνης.

Το νέο πλαίσιο επεκτείνεται όσο αφορά την κεφαλαιακή εποπτεία, σε θέματα εποπτικού ελέγχου, πειθαρχίας της αγοράς και στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Η τελευταία αναθεώρηση περιέχει μερικές σημαντικές και πρωτοποριακές ιδέες, που πρέπει να υιοθετήσουν οι εθνικές εποπτικές αρχές. Η αναθεώρηση του Εποπτικού Πλαισίου το 2001 περιλαμβάνει και επιπλέον Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για την κάλυψη ζημιών που ενδέχεται να προέλθουν από Λειτουργικό Κίνδυνο, όπως προβλήματα σε τεχνικά συστήματα υποστήριξης, ανθρώπινα λάθη, φυσικές καταστροφές ή παράνομες πράξεις.

Ο λειτουργικός κίνδυνος υφίσταται σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων από ίδρυσης και είναι δύσκολος και δυσχερής στον εντοπισμό του. Σε αυτό το είδος κινδύνου ανήκουν κοινωνικά γεγονότα και καταστροφές όπως το τρομοκρατικό περιστατικό της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, το οποίο προκάλεσε μεγάλο ύψος οικονομικών ζημιών. Αν και η προσπάθεια που γίνεται για την ποσοτική του μέτρηση σχετικά με τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις είναι σημαντική, είναι δύσκολο να είμαστε βέβαιοι για την πραγματική έκθεση της τράπεζας στο λειτουργικό κίνδυνο. Και επιπλέον, παρόλο που παρουσιάζονται προβληματισμοί και δυσκολίες στην τεχνική ανάλυση των στοιχείων, οι Εποπτικές Αρχές θεωρούν ως δεδομένη τη συμμόρφωση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων στη συγκεκριμένη πρόταση.

Οι προτάσεις για εποπτικό έλεγχο (Πυλώνας 1) αποβλέπουν στην ευθυγράμμιση των εποπτικών αρχών των κρατών της Ομάδας των 10 με τις εποπτικές πρακτικές οι οποίες εφαρμόζονται από την Κεντρική Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Η.Π.Α. Έτσι, οι εποπτικές αρχές οφείλουν να παρακολουθούν την επάρκεια των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου, την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης, την έκθεση κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια, τη ρευστότητα, τις λογιστικές αρχές και την ποιότητα κερδοφορίας μιας τράπεζας. Με αυτό τον τρόπο, θα έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν σε κάθε χρηματοοικονομικό ίδρυμα τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι οποίες θα μπορούν να είναι και υψηλότερες από το ελάχιστο όριο των 8%, ανάλογα με την εκτιμώμενη έκθεση κινδύνου της τράπεζας.

5.2 Εποπτικά Κεφάλαια

Τα κεφάλαια τα οποία η εποπτική αρχή απαιτεί να τηρούνται ώστε να καλύπτεται η Τράπεζα απέναντι στους διάφορους κινδύνους που αναλαμβάνει. Εκφράζουν κατά κάποιο τρόπο την άποψη της εποπτικής αρχής για το οικονομικό κεφάλαιο της Τράπεζας και ενσωματώνουν τους «φόβους» της εποπτικής αρχής για την ασφάλεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Εποπτικά Vs Οικονομικό κεφάλαιο

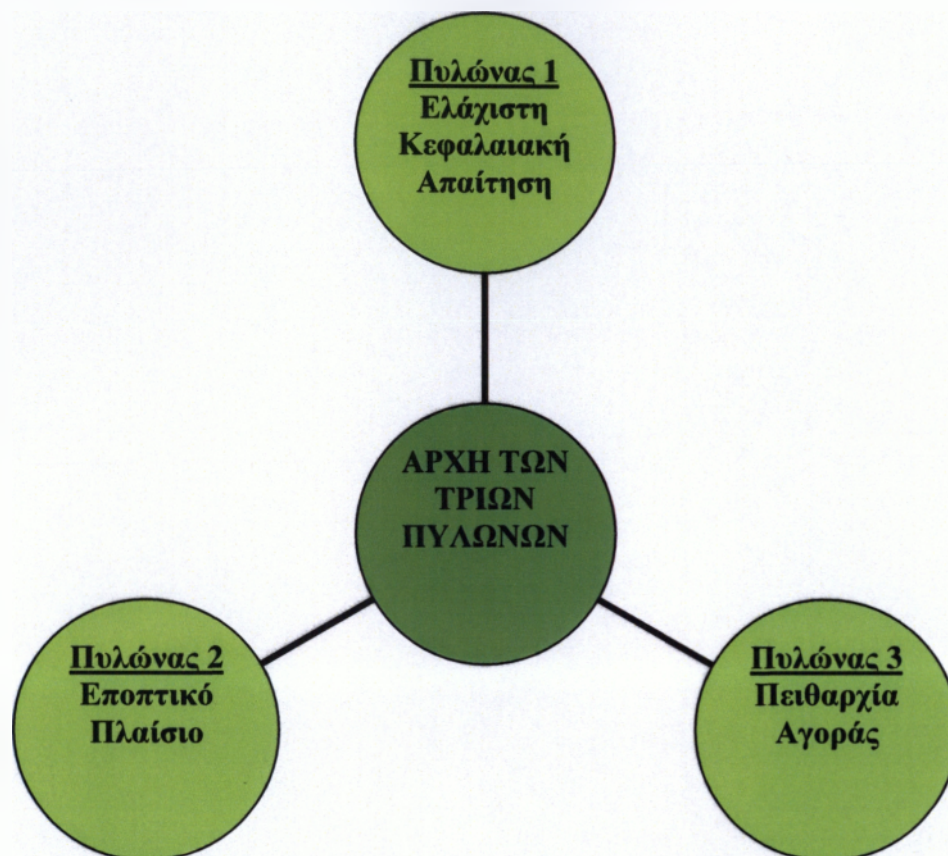
- Η Βασιλεία II είναι στην σωστή κατεύθυνση για να έλθουν κοντύτερα τα εποπτικά κεφάλαια και το οικονομικό κεφάλαιο.
- Μια Τράπεζα γενικά χρηματοδοτεί τις δραστηριότητες της από τα ίδια Κεφάλαια και από τις καταθέσεις των πελατών της. Το οικονομικό κεφάλαιο (ανά δραστηριότητα) αντιστοιχεί στο μέρος εκείνο των ιδίων κεφαλαίων με το οποίο η Τράπεζα χρηματοδοτεί αυτή τη δραστηριότητα. Με άλλα λόγια αυτό το ποσό μπαίνει σε κίνδυνο από πλευράς της Τράπεζας προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η συγκεκριμένη δραστηριότητα της (το υπόλοιπο της χρηματοδότησης για τη συγκεκριμένη το έχει δανεισθεί η Τράπεζα από τους καταθέτες). Οι εποπτικές αρχές θέλουν να εξασφαλίζουν ότι η Τράπεζα χρηματοδοτεί επαρκώς τις δραστηριότητες της και με δικά της κεφάλαια, ανάλογα με τον κίνδυνο της δραστηριότητας. Από την άλλη η Τράπεζα επιθυμεί να «δεσμεύει» όσο το δυνατό λιγότερα κεφάλαια σε κάθε δραστηριότητα προκειμένου να μοχλεύσει σε μεγάλο βαθμό τα ίδια κεφάλαια της. δραστηριότητα

5.3 Οι Τρεις Πυλώνες του συμφώνου της Βασιλείας II

- Κεφαλαιακή Επάρκεια
- Εποπτεία
- Πειθαρχία της Αγοράς

Στόχος:

Επίτευξη μεγαλύτερης σταθερότητας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

5.3.1 Πυλώνας I: Κεφαλαιακή Επάρκεια

- Αναφέρεται στα ελάχιστα Κεφάλαια που πρέπει να διαθέτει η Τράπεζα ώστε να καλύπτεται επαρκώς απέναντι στον Πιστωτικό κίνδυνο, στον κίνδυνο Αγοράς και στον Λειτουργικό κίνδυνο που αναλαμβάνει
- Για κάθε ένα από αυτούς τους κινδύνους, η Βασιλεία II προτείνει δύο ή τρεις εναλλακτικούς τρόπους για τον υπολογισμό τους.
- Δεν καλύπτεται η ποσοτικοποίηση άλλων μορφών κινδύνου .

Πρέπει να είναι τουλάχιστον 8% των Εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας

Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια

Σταθμισμένο
Ενεργητικό

Πιστωτικός Κίνδυνος
Λειτουργικός Κίνδυνος
+ Αγοράς
+ Κίνδυνος

= Δείκτης
Κεφαλαιακής
Επάρκειας

5.3.1.1 Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

(Εποπτικά) Ίδια Κεφάλαια :

Για τις ανάγκες μέτρησης του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας ενός Πιστωτικού Ιδρύματος , στην έννοια των ιδίων κεφαλαίων (εποπτικών) εμπίπτουν τα ακόλουθα:

- Η αξία του καταβεβλημένου κεφαλαίου.
- Η διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.
- Τα πάσης φύσεως αποθεματικά.
- Το υπόλοιπο κερδών εις νέον.
- Τα κεφάλαια για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους.
- Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης.

Η Τράπεζα της Ελλάδος δικαιούται να επιβάλει σε ένα πιστωτικό ίδρυμα να αφαιρέσει από τα προαναφερθέντα στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων κάποια μη ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού του, όπως πάγια στοιχεία, συμμετοχές και υλικά αποθέματα.

Ενεργητικό - Σταθμισμένο ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο Ενεργητικό:

Για τις ανάγκες μέτρησης του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας ενός Πιστωτικού Ιδρύματος , στην έννοια του Ενεργητικού εμπίπτουν τα ακόλουθα στοιχεία (ανοίγματα) :

- Τα στοιχεία (ανοίγματα) που απεικονίζονται λογιστικά στο Ενεργητικό του ισολογισμού των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, και
- Τα στοιχεία εκτός ισολογισμού που απεικονίζονται στους λογαριασμούς τάξεως και αφορούν αφενός εγγυητικές επιστολές και διάφορες εγγυήσεις και αφετέρου ανοιχτές θέσεις σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα .

Περαιτέρω η ονομαστική αξία κάθε στοιχείου σταθμίζεται (σύμφωνα με τις αντίστοιχες μεθόδους μέτρησης του Πιστωτικού Κινδύνου) με ορισμένο συντελεστή στάθμισης κινδύνου, ώστε να προκύψει η κατά τον πιστωτικό κίνδυνο σταθμισμένη αξία του Ενεργητικού.

Ενεργητικό - Προσομοιωμένο Ενεργητικό:

Επειδή ο Κίνδυνος Αγοράς, αλλά και ο Λειτουργικός Κίνδυνος υπολογίζονται άμεσα ως ύψος κινδύνου (βάσει των αντιστοιχών μεθόδων μέτρησής τους) είναι απαραίτητο, για να έχει νόημα ο δείκτης να μετατραπούν σε ένα ισοδύναμο πλασματικό Ενεργητικό από το οποίο θα μπορούσαν να έχουν προέλθει. Γι' αυτό έκαστος κίνδυνος πολλαπλασιάζεται επί 12,5 (που είναι η συμβατική αποδοχή της κάλυψης του κινδύνου από ίδια κεφάλαια κατά το ελάχιστο όριο 8%, ήτοι $IK/E = \Delta KE \rightarrow IK/\Delta KE = E \rightarrow$ για 1 ευρώ και για 8% έχω $1/8\%=12,5$) και δημιουργεί το αντίστοιχο προσομοιωμένο Ενεργητικό.

5.3.2 Πυλώνας II: Εποπτεία

- Αναφέρεται στην εποπτεία και στις εσωτερικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματική αξιολόγηση όλων των κινδύνων της Τράπεζας σύμφωνα με τον Πυλώνα I.
- Επιπλέον παρέχει ένα πλαίσιο αντιμετώπισης και των υπολοίπων κινδύνων που αντιμετωπίζει μια Τράπεζα, όπως π.χ. κίνδυνος ρευστότητας, κίνδυνος φήμης, κίνδυνος επιτοκίων, κίνδυνος συγκέντρωσης κλπ .

5.3.3 Πυλώνας III: Πειθαρχία της Αγοράς

- Απαιτεί δημοσιοποίηση αυξημένου πλήθους στοιχείων από πλευράς της Τράπεζας.
- Απαιτήσεις δημοσιοποίησης:
επιπέδου εφαρμογής διαχείρισης κινδύνων, εποπτικών ιδίων κεφαλαίων έκθεσης σε κίνδυνο και εκτίμηση κινδύνων .
- Στόχος: να έχει η αγορά μια καλύτερη εικόνα του συνολικού κινδύνου της Τράπεζας, έτσι ώστε οι αντισυμβαλλόμενοι να συναλλάσσονται μαζί της με τον πλέον κατάλληλο τρόπο .

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΠΥΛΩΝΩΝ

<u>Πυλώνας 1</u>	<u>Πυλώνας 2</u>	<u>Πυλώνας 3</u>
Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	Εποπτικό Πλαίσιο	Πειθαρχία αγοράς
Αυξημένη ευαισθησία στον κίνδυνο μέσω πιο αναλυτικών συντελεστών στάθμισης & εσωτερικών διαβαθμίσεων .	Ενθάρρυνση υιοθέτησης βελτιωμένων μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνου .	Αυξημένες αποκαλύψεις σχετικά με κεφαλαιακές απαιτήσεις , διαχείριση κινδύνων και έκθεση σε κίνδυνο .
Κεφαλαιακή απαίτηση και για το λειτουργικό κίνδυνο .	Πλαίσιο Διαφάνειας	Αποκάλυψη των χρησιμοποιούμενων μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνου .
	Οι εποπτικοί φορείς μπορούν να απαιτούν αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις .	

Οφέλη

Μείωση Κεφαλαιακών Απαιτήσεων

- Αναμενόμενη μείωση της κεφαλαιακής απαίτησης με την χρήση προηγμένων μεθόδων
- Βελτιωμένη κατανομή κεφαλαίων

Αυξημένη Διασφάλιση σε Επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου

- Βελτιωμένη Ποιότητα Πληροφοριών
- Διαφάνεια
- Καθορισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες

Βελτίωση Διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου και λειτουργίας

- Τιμολόγηση Προϊόντος
- Μέτρηση απόδοσης προσαρμοσμένη ως προς τον κίνδυνο και βελτίωση στη διαχείριση γαοτοφυλακίου

6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

Η Βασιλεία II δίνει τη δυνατότητα τριών εναλλακτικών μεθόδων μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου.

- Μέθοδος του Βασικού Δείκτη - Basic Indicator Approach (BIA) -
- Την τυποποιημένη Μέθοδο, - Standardized Approach (SA) –
(που ουσιαστικά είναι η συνέχεια της Βασιλείας I)
- Εξελιγμένες Μέθοδοι – Advanced Measurement Approach (AMA) -

3 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

ΒΑΣΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΞΕΛΙΓΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ
Η Κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου προσδιορίζεται ως προκαθορισμένο ποσοστό (γνωστό ως alpha factor = 15%) των Μεικτών Εσόδων	<ul style="list-style-type: none">• Οι δραστηριότητες της Τράπεζας διαχωρίζονται σε οκτώ προκαθορισμένες κατηγορίες• Η Κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου κάθε κατηγορίας υπολογίζεται ως προκαθορισμένο ποσοστό (γνωστό ως beta factor) των Μεικτών εσόδων που προέρχονται από την κατηγορία αυτή	<ul style="list-style-type: none">• Η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου ισούται με το μέγεθος του κινδύνου όπως υπολογίζεται από το εσωτερικό σύστημα ποσοτικοποίησης του λειτουργικού κινδύνου της Τράπεζας• Για να χρησιμοποιηθεί απαιτείται προηγούμενη έγκριση από τη εποπτική αρχή

6.1 Μέθοδος Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach (BIA))

Η μέθοδος αυτή είναι η απλούστερη και δεν προαπαιτείται έγκριση από τη Τράπεζα της Ελλάδος για την εφαρμογή της.

Σε αυτή την μέθοδο οι κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται πολλαπλασιάζοντας έναν οικονομικό δείκτη αντιπροσωπευτικό της δραστηριότητας του οργανισμού (της αντίστοιχης έκθεσης του στον λειτουργικό κίνδυνο) επί τον συντελεστή λειτουργικού κινδύνου α .

Ο Δείκτης Έκθεσης ορίζεται ως μέσος όρος των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων των τριών τελευταίων, πριν την ημερομηνία αναφοράς, ελεγμένων από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, διαχειριστικών χρήσεων.

Ο Μέσος Όρος του Δείκτη Έκθεσης υπολογίζεται ως το άθροισμα των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων των διαχειριστικών χρήσεων, για τις οποίες υπάρχουν θετικά αποτελέσματα, διαιρούμενο με τον αριθμό των διαχειριστικών χρήσεων, για τις οποίες υπάρχουν θετικά αποτελέσματα. Αν για κάποια χρήση τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα είναι αρνητικά ή μηδενικά, η χρήση αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του μέσου όρου.

Ο συντελεστής λειτουργικού κινδύνου α ορίζεται σε ποσοστό 15% και είναι προκαθορισμένος.

Επομένως οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σε αυτή τη μέθοδο υπολογίζονται από μια σχέση που έχει τη μορφή :

$$K_{BIA} = EI * \alpha$$

Όπου K_{BIA} = Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με την Μέθοδο Βασικού Δείκτη και
 EI = Το ακαθάριστο εισόδημα (Gross Income) ως Δείκτης Έκθεσης του Πιστωτικού Ιδρύματος στον κίνδυνο .

α = Προκαθορισμένος συντελεστής , ορίζεται σε 15%

6.2 Τυποποιημένη Μέθοδος (Standardized Approach (SA))

Η προσέγγιση αυτή είναι περισσότερο ευαίσθητη προς τον κίνδυνο, αν και παραμένει σχετικά απλή και εφικτή. Συνδυάζεται όμως η εφαρμογή της από ορισμένες υποχρεωτικές προϋποθέσεις και κριτήρια για την έγκρισή της από την εποπτική αρχή.

Οι προϋποθέσεις είναι :

(α) η ύπαρξη ξεχωριστής μονάδας Λειτουργικού κινδύνου

(β) η ύπαρξη συστήματος αντιστοίχισης του εισοδήματος με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, και

(γ) η τήρηση βάσης δεδομένων με στοιχεία Ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο βάσει της κατηγοριοποίησης των ζημιολόγων γεγονότων σε κατηγορίες .

Στην Τυποποιημένη Μέθοδο Προσέγγισης , οι τράπεζες έχουν διαιρεθεί σε 8 είδη δραστηριοτήτων .

Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα (Μέσος Όρος των τριών τελευταίων ετών) ταξινομούνται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες (business lines) έκαστη των οποίων φέρει ιδιαίτερο προκαθορισμένο συντελεστή λειτουργικού κινδύνου β.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους συντελεστές ανά κατηγορία δραστηριότητας .

Επιχειρηματικές Δραστηριότητες <i>Business Lines</i>	Συντελεστής Λ.Κ <i>Beta Factors %</i>
Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις <i>Corporate Finance</i>	18%
Διαπραγμάτευση & Πώληση Χρηματοπιστωτικών μέσων <i>Trading and Sales</i>	18%
Λιανική Τραπεζική <i>Retail Banking</i>	12%
Εμπορική Τραπεζική <i>Commercial Banking</i>	15%
Διενέργεια και διακανονισμός Πληρωμών	18%

<i>Payment & Settlement</i>	
Υπηρεσίες φύλαξης & διαχείρισης <i>Agency Services and custody</i>	15%
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων <i>Asset Management</i>	12%
Χρηματιστηριακές υπηρεσίες λιανική <i>Retail Brokerage</i>	12%

6.3 Εξελιγμένες Μέθοδοι (Advanced Measurement Approaches-AMA)

Οι εξελιγμένες μέθοδοι αναπτύσσονται εσωτερικά σε κάθε τράπεζα, υποβάλλονται προς έγκριση στην τράπεζα της Ελλάδος, και είναι πολλών κατηγοριών καθώς ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ποικίλος και ανομοιογενής.

Η μία κατηγορία μεθόδων στηρίζεται στην στατιστική ανάλυση ιστορικών στοιχείων ζημιών από λειτουργικούς κινδύνους πενταετούς χρονικού διαστήματος.

Από τη στατιστική ανάλυση μπορεί να προκύψουν συντελεστές μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου ανά δραστηριότητα, ακριβέστεροι αυτών της Τυποποιημένης μεθόδου.

Εναλλακτικά μπορεί να προκύψουν στατιστικές κατανομές και εκτίμηση των παραμέτρων τους.

Η άλλη κατηγορία στηρίζεται σε κατάλληλους δείκτες λειτουργικού κινδύνου, όπως:

Διαδικασίες

- Αριθμός πράξεων που διενεργούνται σε ημερήσια βάση
- Αξία πράξεων που δεν έχουν διακανονιστεί
- Αριθμός παραβάσεων της τράπεζας

Συστήματα

- Χρόνος παραμονής συστήματος καταθέσεων εκτός λειτουργίας
- Υψος επένδυσης σε συστήματα ασφαλείας
- Ωρες ελέγχου μηχανογραφικών συστημάτων

Ανθρώπινο δυναμικό

- Ρυθμός αποχώρησης προσωπικού
- Μέσος χρόνος παραμονής προσωπικού στην ίδια θέση
- Απουσίες προσωπικού

Εξωτερικά γεγονότα

- Αριθμός παραπόνων πελατών
- Αριθμός ληστειών
- Αριθμός αγωγών πελατών

Οι εξελιγμένες μέθοδοι είναι υψηλής ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο και αποδεσμεύουν σε σημαντικό βαθμό τα εποπτικά κεφάλαια της τράπεζας από τη διακράτηση για λειτουργικούς κινδύνους, καθώς καταλήγουν σε χαμηλότερο κίνδυνο.

Ακόμα, στο πλαίσιο των Εξελιγμένων Μεθόδων αναγνωρίζονται οι ενέργειες ασφάλισης του κινδύνου στις οποίες προβαίνουν οι Τράπεζες, κατ' ανώτατο ποσοστό 20%.

Είναι όμως μέθοδοι υψηλού κόστους και απαιτούν κατάλληλες οργανωτικές δομές και ρόλους, πολύπλοκα πληροφοριακά συστήματα και εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό.

7. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρήσουμε να δούμε και πρακτικά την μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου .

Όπως είδαμε και στο κεφάλαιο 6 , η μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου γίνεται με 3 μεθόδους .

Αυτές είναι :

- Η μέθοδος του Βασικού Δείκτη
- Η Τυποποιημένη μέθοδος και οι
- Εξελιγμένες μέθοδοι

Προκειμένου να εντοπίσουμε και να κατανοήσουμε τις διαφορές μεταξύ των μεθόδων μέτρησης , θα χρησιμοποιήσουμε τις οικονομικές καταστάσεις της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος .

Για να καθίσταται δυνατόν αυτό θα πρέπει αρχικά να μελετήσουμε τις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύει η ΑΤΕ και όσα αναφέρει σε αυτές , προκειμένου να κατανοήσουμε και να αντιληφτούμε όσο το δυνατόν καλύτερα την νοοτροπία της και τους τρόπους διαχείρισης της έναντι των κινδύνων και ιδιαίτερα έναντι του λειτουργικού κινδύνου που είναι και ο σκοπός της μελέτης μας .

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η *θέση της ΑΤΕ* απέναντι στη διαχείριση των κινδύνων όπως αυτή αναφέρετε στην ετήσια έκθεση της Τράπεζας που έχει δημοσιευτεί για το έτος 2008 .

Στην ετήσια έκθεση της για το 2008 η ΑΤΕ αναφέρει :

- ◆ «Οι πιο σημαντικοί χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα είναι ο πιστωτικός κίνδυνος , ο κίνδυνος ρευστότητας , ο κίνδυνος της αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος . Η επιχειρηματική δραστηριότητα και η

κερδοφορία της Τράπεζας είναι συνυφασμένες άμεσα με την ανάληψη των χρηματοοικονομικών κινδύνων».

- «Η παρακολούθηση των κινδύνων που απορρέουν από την χρήση των χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως Πιστωτικός , Ρευστότητας , Επιτοκίου , Συναλλάγματος , Αγοράς και Λειτουργικός είναι συνεχής και αποτελεί αντικείμενο εξέλιξης και βελτίωσης»
- «Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων επανεξετάζεται σε ετήσια βάση , ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβολές των προσφερόμενων προϊόντων , στη δυναμική των αγορών και στις διεθνείς πρακτικές»
- «Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την πιθανότητα να προκληθεί άμεση ή έμμεση ζημιά από ένα εύρος παραγόντων που σχετίζονται με τις εσωτερικές διαδικασίες της Τράπεζας , το προσωπικό, τα τεχνολογικά συστήματα και τις υποδομές αλλά και εξωτερικών παραγόντων άλλων εκτός των κινδύνων αγοράς , ρευστότητας και πιστωτικού , όπως αυτοί που προέρχονται από απαιτήσεις νομικής η κανονιστικής φύσεως και γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς»
- «Αντικειμενικός σκοπός της Τράπεζας είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έτσι ώστε να εξισορροπήσει την αποφυγή των οικονομικών ζημιών και τη ζημιά στη φήμη της με το συνολικό κόστος αποτελεσματικότητας και να αποφύγει εκείνες τις διαδικασίες ελέγχου που περιορίζουν την πρωτοβουλία και την δημιουργικότητα»
- «Ο εσωτερικός έλεγχος της Τράπεζας επισκοπεί σε περιοδική βάση τα κριτήρια για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου και τα αποτελέσματα της επισκόπησης εξετάζονται με την διοίκηση των άμεσα εμπλεκόμενων τμημάτων της Τράπεζας και ταυτόχρονα υποβάλλονται και στη διοίκηση της Τράπεζας»

Κάτι ιδιαίτερα σημαντικό πού παρατηρήσαμε μελετώντας τις ετήσιες εκθέσεις και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της ΑΤΕ είναι ότι δεν δημοσιοποιεί πουθενά τον τρόπο μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου που κάνει χρήση η Ίδια , καθώς επίσης δεν ανακοινώνει πουθενά τα αποτελέσματα της σύμφωνα με τον λειτουργικό κίνδυνο .

Ωστόσο παρατηρώντας τις κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που έχει δημοσιεύσει , βλέπουμε πως δεν πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται προκειμένου να κάνει

μέτρηση βάση της τυποποιημένης προσέγγισης , δεδομένου ότι για να γίνει μέτρηση κάνοντας χρήση της προσέγγισης αυτής θα πρέπει η Τράπεζα να κατανέμει τις δραστηριότητες της στις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως αυτές αναφέρονται στην Πράξη του Διοικητή 2590/20.8.2007.

Επομένως θα μπορούσαμε να πούμε πως σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα αυτό που αντιλαμβανόμαστε , είναι ότι η ΑΤΕ κάνει χρήση του Βασικού Δείκτη για την μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου . Θέλοντας όμως να διατηρήσουμε κάθε επιφύλαξη θα κάνουμε χρήση της παραδοχής “έστω η ΑΤΕ να χρησιμοποιεί σαν μέθοδο μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου την προσέγγιση του βασικού δείκτη” .

Θα αναλύσουμε επομένως με ποιον τρόπο γίνεται η μέτρηση βάση της προσέγγισης του βασικού δείκτη αλλά και με βάση την τυποποιημένη μέθοδο σύμφωνα με τα αποτελέσματα χρήσης της 31/12/2008 αλλά δεν θα καθιστεί δυνατόν να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα που έχουμε καταλήξει εμείς στις μετρήσεις μας με αυτά που αναμέναμε να έχει δημοσιεύσει η ΑΤΕ .

Απώτερος σκοπός μας είναι να δούμε τους τρόπους μέτρησης , να τους κατανοήσουμε , να δούμε τα αποτελέσματα τους , τις διαφορές τους και τελικώς να συγκρίνουμε τις δυο μεθόδους .

7.1 Εφαρμογή της μέτρησης με την Μέθοδο του Βασικού Δείκτη(Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2008) .

Για να μετρήσουμε τον λειτουργικό κίνδυνο με βάση την μέθοδο του βασικού δείκτη πρέπει να έχουμε τα αποτελέσματα χρήσης της τράπεζας για τα τρία τελευταία οικονομικά έτη .

Από τα αποτελέσματα χρήσης θα πάρουμε την πληροφορία σχετικά με τα λειτουργικά έσοδα που υπήρχαν σε κάθε οικονομικό έτος .

Για τον λόγο αυτό παραθέτουμε τα αποτελέσματα χρήσης όπως δημοσιεύτηκαν από την ΑΤΕ για τα έτη 2008 , 2007 και 2006 .

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Τόκοι και συναφή έσοδα		1.192.890	974.122
Τόκοι και συναφή έξοδα		(586.763)	(394.376)
Καθαρά έσοδα από τόκους	7	606.127	579.746
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		101.111	88.358
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		(30.330)	(22.868)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	70.781	65.490
Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου	9	(27.598)	43.579
Καθαρά έσοδα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	10	7.418	82.529
Έσοδα από Μερίσματα	11	27.761	29.196
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	29.860	23.524
Σύνολο λοιπών εσόδων		37.441	178.828
Λειτουργικά Έσοδα		714.349	824.064
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	13	(346.991)	(339.159)
Λοιπά έξοδα	14	(129.792)	(109.814)
Αποσβέσεις	26,27,28	(28.272)	(27.779)
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	15	(195.445)	(78.846)
Κέρδη προ φόρων		13.849	268.466
Φόρος χρήσης	16	11.419	(57.375)
Κέρδη μετά από φόρους		25.268	211.091
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή (€ ανά μετοχή)	17	0,0279	0,2331

(Ποσα σε χιλιάδες Ευρω)

	Σημ.	1/1 - 31/12/2007	1/1 - 31/12/2006
Τόκοι και συναφή έσοδα		974.122	852.014
Τόκοι και συναφή έξοδα		(394.376)	(267.715)
Καθαρα έσοδα από τόκους	7	579.746	584.299
Έσοδα από αρειβες και προμηθειες		86.358	82.937
Έξοδα από αρειβες και προμηθειες		(22.868)	(19.321)
Καθαρα έσοδα από αρειβες και προμηθειες	8	65.490	63.616
Καθαρα έσοδα εμπορικού καρτοφυλάκιου	9	46.579	14.281
Καθαρα έσοδα επενδυτικού καρτοφυλάκιου	10	82.529	44.313
Έσοδα από Μεταμιστα	11	29.196	29.240
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	23.524	25.074
Συνολο λοιπων εσόδων		178.828	112.908
Λειτουργικά Έσοδα		824.064	760.823
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	13	(76.846)	(60.003)
Λειτουργικά έξοδα	14	(476.752)	(456.885)
Κέρδη προ φόρων		268.466	241.938
Φόρος κλησης	15	(57.375)	(80.505)
Κέρδη μετα από φορους		211.091	161.433
Βασικά και προσαρμοσμενα κέρδη ανά μετοχή (€ ανά μετοχή)	16	0,23	0,16

Ο τρόπος μέτρησης σε αυτήν την μέθοδο είναι απλούστερος σε σχέση με τις άλλες μεθόδους και είναι :

Λειτουργικός Κίνδυνος =

Ο Μέσος Όρος των λειτουργικών εσόδων των τριών τελευταίων οικονομικών ετών πολλαπλασιασμένος με τον προκαθορισμένο συντελεστή που είναι 15% .

Συνεπώς έχουμε :

Λειτουργικά έσοδα

2008	2007	2006	Μέσος Όρος 3ετίας
714.349	824.064	760.823	766.412

Μέσος Όρος τριετίας(2008,2007,2006) * 15% = 114.961,8 = **Λειτουργικός Κίνδυνος**

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο :

114.961,8 * 12,5 = 1.437.022,5

7.2 Εφαρμογή της μέτρησης με την Τοποποιημένη μέθοδο (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2008) .

Για να γίνει μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου σύμφωνα με τη προσέγγιση της τοποποιημένης μεθόδου θα πρέπει η Τράπεζα να κατανέμει τις δραστηριότητες της στις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως αυτές αναφέρονται στην πράξη του Διοικητή 2590/20.8.2007 της Τράπεζας της Ελλάδος .

Οι κατηγορίες αυτές είναι οι παρακάτω , κάθε μια από τις οποίες έχει προκαθορισμένο συντελεστή υπολογισμού .

Επιχειρηματικές Δραστηριότητες	Συντελεστής Λ.Κ
Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	18%
Διαπραγμάτευση & Πώληση Χρηματοπιστωτικών μέσων	18%
Λιανική Τραπεζική	12%
Εμπορική Τραπεζική	15%
Διενέργεια και διακανονισμός Πληρωμών	18%
Υπηρεσίες φύλαξης & διαχείρισης	15%
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων	12%
Υπηρεσίες Διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανική	12%

Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να τεκμηριώσουν γραπτώς την ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στις αντίστοιχες κατηγορίες .

Για τον λόγο αυτό παραθέτουμε τους ανάλογους πίνακες που δημοσιεύει η ΑΤΕ στις οικονομικές της καταστάσεις για τα έτη 2008 , 2007 , 2006 και αναφέρονται στην πληροφόρηση ανά τομέα .

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2008

	Λιανική Τραπεζική	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Επιχειρ/τικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Διαχείριση Περιουσιακών & Τραπεζικών	Άλλα
Καθαρά έσοδα από τόκους	409.934	48.157	80.673	51.989	15.374	606.127
Καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες	15.958	7.558	18.271	27.418	1.466	70.781
Έσοδα από μερίσματα	0	0	0	0	27.763	27.761
Καθαρά έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	0	0	0	0	(20.180)	(20.180)
Άλλα λειτουργικά έσοδα	5.419	1.746	2.852	1.600	18.243	29.860
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	431.311	57.571	101.796	81.007	42.664	714.349
Λειτουργικά Έξοδα	(310.773)	(40.404)	(60.607)	(50.506)	(42.765)	(505.055)
Απομείωση	(94.884)	(15.612)	(30.747)	0	(54.202)	(195.445)
Κέρδη προ φόρων	25.654	1.555	10.442	30.501	(54.303)	13.849
Φόρος Εισοδήματος						11.419
Κέρδη μετά από φόρους						25.268

(Ποσό σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2007

	Αστική Τραπεζική	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Επιχειρ/τικές Τουίκες	Δημόσιες Τουίκες	Διαχείριση Παροχών & Τραπεζών	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	343.607	43.525	72.987	89.649	29.978	579.746
Καθαρά έσοδα από ομολές & προμήθειες	17.158	4.059	14.078	30.850	(655)	65.490
Έσοδα από μερίσματα	0	0	0	0	29.196	29.196
Καθαρά έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	0	0	0	0	126.108	126.108
Άλλα λειτουργικά έσοδα	2.097	2.395	1.610	4.264	14.158	23.524
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	362.862	48.979	88.675	124.763	198.785	824.064
Λειτουργικά Έξοδα	(278.900)	(38.951)	(46.054)	(57.445)	(55.402)	(476.752)
Απομείωση	(38.052)	(5.373)	(30.575)	0	(4.846)	(78.846)
Κέρδη προ φόρων	45.910	4.655	12.046	67.318	138.537	268.466
Φόρος Εισοδήματος						(57.375)
Κέρδη μετά από φόρους						211.091

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

(Ποσό σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2006

	Αστική Τραπεζική	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Επιχειρ/τικές Τουίκες	Δημόσιες Τουίκες	Διαχείριση Παροχών & Τραπεζών	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	351.397	39.736	83.294	31.089	31.283	566.799
Καθαρά έσοδα από ομολές & προμήθειες	25.676	4.877	7.856	21.780	228	63.616
Έσοδα από μερίσματα	0	0	0	0	29.240	29.240
Καθαρά έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	0	0	0	0	58.504	58.504
Άλλα λειτουργικά έσοδα	3.139	2.145	4.479	1.475	13.836	28.074
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	379.712	46.957	97.629	62.344	133.181	760.823
Λειτουργικά Έξοδα	(269.277)	(36.283)	(58.218)	(46.599)	(48.996)	(458.383)
Απομείωση	(32.489)	(1.488)	(25.273)	(798)	0	(60.048)
Κέρδη προ φόρων	76.946	9.186	14.138	52.047	79.185	241.939
Φόρος Εισοδήματος						(80.505)
Κέρδη μετά από φόρους						161.434

Οι τομείς δραστηριότητας που έχει δηλώσει η ΑΤΕ είναι :

- Λιανική Τραπεζική
- Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
- Επιχειρηματικός Τομέας
- Δημόσιος Τομέας
- Διαχείριση Περιουσίας

Παρατηρούμε ότι η ΑΤΕ δεν έχει δηλώσει τις δραστηριότητες της όπως ορίζονται στην πράξη του διοικητή 2590/20.8.2007 που προαναφέραμε . (Η τράπεζα οφείλει να κατανέμει τις δραστηριότητες της στις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως αυτές αναφέρονται στην πράξη του Διοικητή 2590/20.8.2007 της Τράπεζας της Ελλάδος)

Σε αυτήν την περίπτωση στην Π.Δ. 2590/20.8.2007 αναφέρει ότι « σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ταξινόμηση μιας λειτουργίας σε κάποια κατηγορία , τότε αυτή θα λαμβάνει τον υψηλότερο συντελεστή (18%)»

Συνεπώς οι κατηγορίες που δηλώνονται από την ΑΤΕ θα υπολογιστούν με τους παρακάτω συντελεστές :

Λιανική Τραπεζική.....	12%
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	18%
Επιχειρηματικός Τομέας.....	18%
Δημόσιος Τομέας.....	18%
Διαχείριση Περιουσίας.....	12%

Επιπλέον σε αυτήν την μέθοδο , όπως και στην μέθοδο του βασικού δείκτη , παίρνουμε το άθροισμα των λειτουργικών εσόδων των τριών τελευταίων ετών όπως αυτά αναφέρονται στους παραπάνω πίνακες και στη συνέχεια η κάθε κατηγορία δραστηριότητας πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο προκαθορισμένο συντελεστή .

	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ					
Τομείς ανά Δραστηριότητα	Έτος 2008	Έτος 2007	Έτος 2006	Μ.Ο. Τριετίας	Συντελ. εστής	Λειτουργικός Κίνδυνος
Λιανική Τραπεζική	431.311	362.862	378.712	390.962	12%	46.915
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	57.571	48.979	46.957	51.169	18%	9.210
Επιχειρηματικός Τομέας	101.796	88.675	97.629	96.033	18%	17.286
Δημόσιος Τομέας	81.007	124.763	99.344	101.705	18%	18.307
Διαχείριση Περιουσίας	42.664	198.785	138.181	126.543	12%	15.186

Συνολικός Λειτουργικός Κίνδυνος :

$$46.915 + 9.210 + 17.286 + 18.307 + 15.186 = \mathbf{106.904}$$

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς

τον λειτουργικό κίνδυνο :

$$106.904 * 12,5 = \mathbf{1.336.300}$$

7.3 Εύρεση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας υπολογίζεται σύμφωνα με τον παρακάτω τρόπο :

$$\begin{aligned} & \text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια} \\ \Delta.Κ.Ε. = & \frac{\text{Σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο}}{\text{Σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον Κίνδυνο Αγοράς}} \\ & + \\ & \frac{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο}}{\text{Σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον Κίνδυνο Αγοράς}} \end{aligned}$$

Ο Δ.Κ.Ε. πρέπει να είναι τουλάχιστον το 8 % των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας .

Για να υπολογίσουμε τον Δ.Κ.Ε. θα πρέπει να γνωρίζουμε τα εποπτικά ίδια κεφάλαια και το σταθμισμένο ενεργητικό για το κάθε έτος.

Για τον λόγο αυτό θα ανατρέξουμε στους πίνακες που δημοσιεύει η ΑΤΕ στις οικονομικές της καταστάσεις σχετικά με την σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας .

Παραθέτουμε τον πίνακα που συνοψίζει την σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας για τις χρήσεις που έληξαν την 31^η Δεκεμβρίου 2008 και 2007 αντίστοιχα .

Βασικό Ίδιο κεφάλαιο (Tier 1 Capital)	31/12/2008	31/12/2007
Σύνολο λογιστικής καθαρής θέσης	888.855	1.449.042
Μείον: Άλλα στοιχεία ενεργητικού	(4.681)	(5.512)
Μείον: Προβλέψεις για μερίσματα	0	(90.000)
Λοιπές προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία της λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	4.187	(280.818)
	888.361	1.072.712
Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια (Tier 2 Capital)		
Συμπληρωματικό Ίδιο κεφάλαιο	448.353	199.616
Προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία ΐδιων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(139.163)	(246.821)
	309.190	(47.205)
Αφαιρετικό στοιχείο από το σύνολο των Ίδιων Εποπτευών Κεφαλαίων	(77.156)	0
Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια	1.120.395	1.025.507
Σταθμισμένο ενεργητικό (βάσει κινδύνου)	13.294.359	12.054.674
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,43%	8,51%

7.3.1 Σύμφωνα με την Μέθοδο του Βασικού Δείκτη

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια (2008)}}{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό (2008)}}$$

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{1.120.395}{13.294.359}$$

$$= 8,43 \%$$

7.3.2 Σύμφωνα με την Τυποποιημένη Μέθοδο

Ο τρόπος υπολογισμού είναι πάλι ο ίδιος με την μόνη διαφορά ότι το σταθμισμένο ενεργητικό θα διαμορφωθεί σε διαφορετικό ποσό καθώς το σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον λειτουργικό κίνδυνο βάση της τυποποιημένης μεθόδου μέτρησης είναι διαφορετικό από την μέθοδο του βασικού δείκτη με συνέπεια να αλλάζει και το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό .

Έτσι , το σταθμισμένο ενεργητικό θα διαμορφωθεί ως εξής :

Συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό , δημοσιευμένο από ΑΤΕ = **13.294.359**

Είναι όμως υπολογισμένο με σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον λειτουργικό κίνδυνο = **1.437.022,5** (μέθοδος βασικού δείκτη)

Στην περίπτωση που μελετάμε τώρα , το σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον λειτουργικό κίνδυνο είναι = **1.336.300** (τυποποιημένη μέθοδος)

Παρατηρούμε ότι υπάρχει διαφορά . Συνεπώς έχουμε :

$$1.437.022,5 - 1.336.300 = \mathbf{100.722,5}$$

Το νέο συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό θα πρέπει για να υπολογιστεί ο Δ.Κ.Ε. να είναι

$$13.294.359 - 100.722,5 = \mathbf{13.193.637}$$

Συνεπώς θα έχουμε :

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια (2008)}}{\text{Νέο Σταθμισμένο Ενεργητικό}}$$
$$= \frac{1.120.395}{13.193.637}$$

$$\Delta.Κ.Ε. = \mathbf{8,49}$$

7.4 Ανάλυση και σύγκριση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των δυο Μεθόδων Μέτρησης

Ανάλυση :

Ο Δ.Κ.Ε. με βάση την μέθοδο βασικού δείκτη είναι 8,43 %

Ο Δ.Κ.Ε. με βάση την τυποποιημένη μέθοδο είναι 8,49 %

Και στις δυο περιπτώσεις είναι ανώτερος του κατώτατου ορίου 8% , και άρα η κεφαλαιακή βάση της Τράπεζας μπορεί να υποστηρίξει της εργασίες της με ασφάλεια , χωρίς να χρειαστεί να ληφθούν τυχόν πρόσθετα μέτρα από την Τράπεζα της Ελλάδος όπως προβλέπεται στο πλαίσιο του Πυλώνα II .

Σύγκριση :

Παρατηρούμε ότι η διαφορά που παρουσιάζει ο Δ.Κ.Ε. στις δυο αυτές προσεγγίσεις δεν είναι μεγάλη , παρ όλα αυτά βλέπουμε ότι ο Δ.Κ.Ε. με βάση την τυποποιημένη μέθοδο είναι μεγαλύτερος από τον Δ.Κ.Ε. με βάση την μέθοδο του βασικού δείκτη και συνεπώς ίσως να ήταν καλύτερα να χρησιμοποιούσε η ΑΤΕ σαν μέθοδο μέτρησης την τυποποιημένη *αν τα αποτελέσματα αυτά ήταν πραγματικά* .

Λαμβάνοντας υπόψη μας όμως ότι η ΑΤΕ δεν έχει κατανέμει τις δραστηριότητες της στις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως αυτές αναφέρονται στην Π.Δ. 2590/20.8.2007 , δεν μπορούμε να κρίνουμε ως ακριβή τα αποτελέσματα μας , οπότε και με γνώμονα την μικρή διαφορά που υπάρχει μεταξύ τους , θα τολμούσαμε να κάνουμε την παρατήρηση ότι δεν υπάρχει αξιόλογη διαφορά .

7.5 Μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2007) – Ποιες διαφορές προκύπτουν εάν συμπεριλάβουμε στη μέτρηση του Δ.Κ.Ε. τον Λειτουργικό κίνδυνο .

Στο Δ.Κ.Ε. που έχει ανακοινώσει η ΑΤΕ σύμφωνα με τα αποτελέσματα της 31/12/2007 δεν έχει συμπεριληφθεί στον υπολογισμό του ο Λειτουργικός Κίνδυνος .

Θα επιχειρήσουμε να βρούμε σε τι ποσοστό θα ήταν εάν είχαν λάβει υπόψη τους και τον Λειτουργικό Κίνδυνο .

Αρχικά θα πρέπει να υπολογίσουμε τον Λειτουργικό Κίνδυνο , χρησιμοποιώντας σαν μέθοδο μέτρησης την μέθοδο βασικού δείκτη .(Εφαρμόζοντας την παραδοχή που κάναμε χρήση και στην προηγούμενη ενότητα “έστω η ΑΤΕ να χρησιμοποιεί σαν μέθοδο μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου , την προσέγγιση του βασικού δείκτη” .

Θα χρειαστούμε τις καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης που είχαν δημοσιευτεί για τα έτη 2007,2006,2005 .

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	1/1 - 31/12/2007	1/1 - 31/12/2006
Τοκοί και συναφή έσοδα		974.122	852.014
Τοκοί και συναφή έξοδα		(394.376)	(267.715)
Καθαρα έσοδα από τοκους	7	579.746	584.299
Έσοδα από αμοιβές και προμηθειές		86.358	82.937
Έξοδα από αμοιβές και προμηθειές		(22.868)	(19.321)
Καθαρα έσοδα από αμοιβές και προμηθειές	8	65.490	63.616
Καθαρὰ έσοδα εμπορικού καρτοφυλάκιου	9	43.579	14.281
Καθαρὰ έσοδα επενδυτικού καρτοφυλάκιου	10	82.529	44.313
Έσοδα από Μερίσματα	11	29.196	29.240
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	23.524	25.074
Συνολο λοιπων εσόδων		178.328	112.908
Λειτουργικά Έσοδα		824.064	760.823
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	13	(78.846)	(60.000)
Λειτουργικά έξοδα	14	(476.752)	(458.885)
Κέρδη προ φόρων		268.466	241.938
Φόρος κρήσης	15	(57.375)	(30.505)
Κέρδη μετα από φορους		211.091	161.433
Βασικά και προσαρμοσμένο κέρδη ανα μετοχή (€ ανά μετοχή)	16	0,23	0,18

Κατάσταση αποτελεσμάτων
Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2006
(Ποσό σε χιλιάδες Ευρώ)

	Στοιχ.	31-12-2006	31-12-2005
Έσοδα και πλεονέκτημα		852.114	321.115
Έξοδα και απώλειες		(267.775)	(224.092)
Καθαρά έσοδα από πλεονέκτ.	7	584.339	96.023
Εσοδα από προμήθ. και προμήθειες		82.637	75.564
Έξοδα από προμήθ. και προμήθειες		(10.371)	(70.393)
Καθαρά έσοδα από προμήθ. και προμήθειες	8	60.110	55.188
Καθαρά έσοδα κερμάτων χρητομ. ιδρυσών	9	1.798	14.748
Καθαρά έσοδα εμπεδωσθέντων χρητομ. ιδρυσών	10	40.313	(2.094)
Εσοδα από Μετοχές	11	29.240	23.100
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	23.474	23.473
Λειτουργικά Έσοδα		760.823	704.065
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	13	(60.000)	(133.575)
Απώτετα έσοδα	14	(458.865)	(425.596)
Κέρδη προ φόρων		241.938	144.896
Φόρος κέρτους	16	(81.505)	(12.546)
Κέρδη μετά από φόρους		161.433	112.350
Βασικά και εξοπλιστικά μέσα που μεταβιβάστηκαν με αποτίμηση	17	0,13	0,19

Επομένως :

Λειτουργικά Έσοδα 2007	Λειτουργικά Έσοδα 2006	Λειτουργικά Έσοδα 2005	Μ.Ο Τριετίας
824.064	760.823	704.065	762.984

$$\text{Λειτουργικός Κίνδυνος} = 762.984 * 0,15 = 114.448$$

**Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
Τον Λειτουργικό Κίνδυνο**

$$114.448 * 12,5 = 1.430.595$$

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας που είχε δημοσιεύσει η ΑΤΕ ήταν 8,51% αλλά δεν συμπεριλάμβανε τον Λειτουργικό Κίνδυνο στο σταθμισμένο ενεργητικό καθώς ήταν υπολογισμένος ως παρακάτω (σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας I) :

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς τον Πιστωτικό Κίνδυνο} + \text{Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο}}$$

(Παρατηρούμε ότι το Σταθμισμένο Ενεργητικό Ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο δεν περιλαμβάνεται στον υπολογισμό του .)

Ενδεικτικά παραθέτουμε και τον δημοσιευμένο πίνακα από την ΑΤΕ

	31/12/2007	31/12/2006
Βασικό ίδιο κεφάλαιο (Tier 1 Capital)		
Συνολο λογιστικής καθαρής θέσης	1.449.062	1.354.497
Μειον: Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(5.512)	(5.544)
Μειον: Προβλέψεις για μερισματα	(90.000)	(81.490)
Λοιπες προσαρμογες & αφαιρετικά στοιχεία της λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(280.818)	(76.160)
	1.072.712	1.171.303
Συμπληρωματικό ίδιο κεφάλαιο (Tier 2 Capital)		
Συμπληρωματικό ίδιο κεφάλαιο	199.616	399.515
Προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(246.821)	(321.694)
	(47.205)	77.821
Εποπτικό Ίδιο Κεφάλαιο	1.025.507	1.249.124
Σταθμισμένο ενεργητικό (βάσει κινδύνου)	12.054.674	10.740.054
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,51%	11,63%

Στην περίπτωση που Λειτουργικός Κίνδυνος θα συμπεριλαμβανόταν στον υπολογισμό του συνολικού σταθμισμένου ενεργητικού , τότε αυτό θα γινότανε :

$$12.054.674 + 1.430.595 = 13.485.269$$

Έτσι ο Δ.Κ.Ε. θα ήταν :

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{1.025.507}{13.485.269}$$

$$\Delta.Κ.Ε. = 7,60\%$$

Παρατηρούμε :

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
Χωρίς τον Λειτουργική Κίνδυνο
8,51%

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
Με τον Λειτουργικό Κίνδυνο
7,60%

Καταλήγουμε στο συμπέρασμα :

Αν για την χρήση που έληξε την 31/12/2007 συμπεριλαμβανόταν και ο λειτουργικός κίνδυνος στην μέτρηση του Δ.Κ.Ε. τότε η ΑΤΕ θα αντιμετώπιζε πρόβλημα και πιθανώς να χρειαζόταν άμεση ενίσχυση ,να λαμβανόντουσαν τυχόν πρόσθετα μέτρα από την Τράπεζα της Ελλάδος όπως προβλέπεται στο πλαίσιο του Πυλώνα ΙΙ .

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι η ΑΤΕ στα οικονομικά αποτελέσματα του Α΄ Τριμήνου 2008 ανακοινώνει για την χρήση που έληξε στις 31/3/2008 ότι ο Δ.Κ.Ε. εκτιμάται σε 7,81% και είναι σε εξέλιξη η σύναψη δανείου μειωμένης εξασφάλισης ύψους 250 εκατομμυρίων Ευρώ .

Επιπλέον στα οικονομικά αποτελέσματα του Γ' Τριμήνου 2008 ανακοινώνει για την χρήση που έληξε στις 30/9/2008 ότι ο Δ.Κ.Ε. εκτιμάται σε 8,73 και ότι εντός του Ιουλίου 2008 συνάφθηκε το δάνειο που είχε προαναγγείλει στα οικονομικά αποτελέσματα του Α' Τριμήνου 2008 (δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους 250 εκατομμυρίων Ευρώ) .

(Οι πίνακας που παρουσιάζει τα παραπάνω αποτελέσματα η ΑΤΕ , επισυνάπτεται στο παράρτημα)

7.6 Σύγκριση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στις ετήσιες εκθέσεις του 2008 και 2007

Το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας όπως ορίζεται στο νέο σύμφωνο της Βασιλείας II εφαρμόζεται από την 1^η Ιανουαρίου 2008 και εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου .

Επιφέρει συνεπώς τροποποιήσεις στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων .

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας της 31/12/2008 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας II , ενώ Ο Δ.Κ.Ε. της 31/12/2007 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας I .

Η βασική διαφορά στον υπολογισμό του Δ.Κ.Ε. είναι η εισαγωγή του σταθμισμένου ενεργητικού στον υπολογισμό του , όπως φαίνεται παρακάτω :

ΒΑΣΙΛΕΙΑ I :

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\quad}$$

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
τον Πιστωτικό Κίνδυνο

+

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
τον Κίνδυνο Αγοράς

ΒΑΣΙΛΕΙΑ II :

$$\Delta.Κ.Ε. = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\quad}$$

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
τον Πιστωτικό Κίνδυνο

+

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
τον Κίνδυνο Αγοράς

+

Σταθμισμένο Ενεργητικό ως προς
τον Λειτουργικό Κίνδυνο

Η ΑΤΕ παρουσιάζει τους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας στον πίνακα που βλέπουμε παρακάτω για τις χρήσεις που έληξαν την 31/12/2008 και 31/12/2007 αντίστοιχα .

Βασικό ίδιο κεφάλαιο (Tier 1 Capital)	31/12/2008	31/12/2007
Σύνολο λογιστικής καθαρής θέσης	888.855	1.449.042
Μείον: Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(4.681)	(5.512)
Μείον: Προβλήματα για μερίσματα	0	(90.000)
Λοιπές προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία της λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	4.187	(280.818)
	888.361	1.072.712
Συμπληρωματικό ίδιο κεφάλαιο (Tier 2 Capital)		
Συμπληρωματικό ίδιο κεφάλαιο	448.353	199.616
Προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(139.163)	(246.821)
	309.190	(47.205)
Αφαιρετικά στοιχεία από το σύνολο των Ιδίων Εποπτικών Κεφαλαίων	(77.156)	0
Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια	1.120.395	1.025.507
Σταθμισμένο ενεργητικό (βάσει κινδύνου)	13.294.359	12.054.674
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,43%	8,51%

Παρατηρούμε ότι ο Δ.Κ.Ε της 31/12/2008 είναι 8,43% και έχει υπολογιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας II (όπως προαναφέραμε) , ενώ ο Δ.Κ.Ε της 31/12/2007 είναι 8,51% και έχει υπολογιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας I .

Και στις δυο περιπτώσεις ο Δ.Κ.Ε είναι ανώτερος του ελάχιστου καθορισμένου ποσοστού 8% , αλλά ωστόσο αξίζει να σημειωθεί πως η ΑΤΕ στην ετήσια έκθεση της για το 2008 αναφέρει πως αν και ο Δ.Κ.Ε εκτιμάται σε 8,43% , η Τράπεζα θα ενισχύσει τα εποπτικά της κεφάλαια με την έκδοση προνομιούχων μετοχών ύψους 675 εκατομμυρίων Ευρώ που θα αναληφθούν στο σύνολο τους από το ελληνικό δημόσιο σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3723/2008 για την «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης»

Συνυπολογίζοντας την παραπάνω αύξηση στα ίδια κεφάλαια (όπως έχει συμφωνηθεί με την Τράπεζα της Ελλάδος) ο Δ.Κ.Ε. για την Τράπεζα θα διαμορφωθεί σε 13,93% .

8. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στην ενότητα αυτή θα επιχειρήσουμε να καταγράψουμε παραδείγματα ζημιογόνων συμβάντων, για κάθε μια από τις κατηγορίες φαινομένων λειτουργικού κινδύνου, όπως αυτές αναγνωρίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και αναφέρθηκαν προηγούμενα. Παράλληλα θα παρουσιάσουμε ενδεικτικές νομοθετικές διατάξεις σκιαγραφώντας έτσι το νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο κινείται σήμερα το τραπεζικό σύστημα σε σχέση με τους τύπους λειτουργικού κινδύνου. Θα επιμείνουμε σε θέματα ειδικής βαρύτητας και έκτασης.

8.1 Κατηγορίες φαινομένων

Κατηγορία 1^η: Περιστατικά λειτουργικών ζημιών προερχόμενα από το εσωτερικό του Οργανισμού (Internal Fraud).

Περιπτώσεις ζημιών που προκαλούνται από ενέργειες υπαλλήλων της τράπεζας και έχουν σαν σκοπό:

- την αποκόμιση παράνομου περιουσιακού οφέλους [π.χ. εκβίαση (αρ.385 Π.Κ.), απάτη (αρ.386 Π.Κ.), απάτη με υπολογιστή (αρ.386^Α Π.Κ), αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος(αρ.394 Π.Κ) κλπ]
- την παράνομη ειδοποίηση ξένου κινητού πράγματος[π.χ. κλοπή (αρ.372 Π.Κ.), υπεξαίρεση(αρ.258 Π.Κ), ληστεία (αρ.380 Π.Κ)κλπ],
- την καταστροφή ή την πρόκληση βλάβης σε ξένο πράγμα[φθορά ξένης περιουσίας (αρ. 381 Π.Κ)],
- την παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας(αρ.371 Π.Κ),
- την παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου(αρ.252 Π.Κ),
- την πλαστογράφηση ή νοθεία εγγράφου με σκοπό την παραπλάνηση ή το περιουσιακό όφελος[πλαστογραφία (αρ. 216 Π.Κ)],
- την πρόκληση ζημιάς σε ξένη περιουσία, της οποίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση [απιστία (αρ.390 Π.Κ)

- την καταστρατήγηση του νόμου ή της πολιτικής της εταιρίας(π.χ. από πρόθεση μη τήρησης φορολογικών διατάξεων, χρησιμοποίηση της θέσης για προσωπικές δοσοληψίες, κλπ).

Στην ενδεικτική καταγραφή περιπτώσεων, που προηγήθηκε σημειώθηκαν και ποινικές διατάξεις, που ισχύουν γενικά. Ωστόσο λόγω της ιδιότητας του υποκειμένου της ενέργειας ως υπαλλήλου σε πιστωτικό ίδρυμα, οι διατάξεις αυτές θα ισχύουν σε συνδυασμό ή θα καλύπτονται από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία(αρ. 235 και επόμενα Π.Κ) δεδομένου ότι όπως ορίζεται από τον ίδιο Κώδικα στο:

«**Άρθρο 263 α.** Για την εφαρμογή των άρθρων 235, 236, 239, 241, 242, 243, 245, 246, 252, 253, 255, 256, 257, 258, 259, 261, 262 και 263 **υπάλληλοι** θεωρούνται, εκτός από αυτούς που αναφέρονται στο άρθρο 13, οι δήμαρχοι, οι πρόεδροι κοινοτήτων και **όσοι υπηρετούν μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα:** α) σε επιχειρήσεις ή οργανισμούς που ανήκουν στο Κράτος, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και π.χ. εξυπηρετούν με αποκλειστική ή προνομιακή εκμετάλλευση, την προμήθεια ή την παροχή στο κοινό νερού, φωτισμού, θερμότητας, κινητήριας δύναμης ή μέσων συγκοινωνίας ή επικοινωνίας ή μαζικής ενημέρωσης, β) **σε τράπεζες που εδρεύουν στην ημεδαπή κατά το νόμο ή το καταστατικό τους,** γ) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ιδρύθηκαν από το Δημόσιο, από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και από νομικά πρόσωπα αναφερόμενα στα προηγούμενα εδάφια, εφόσον τα ιδρυτικά νομικά πρόσωπα συμμετέχουν στη διοίκηση τους ή, αν πρόκειται για ανώνυμη εταιρία, στο κεφάλαιο της ή τα ιδρυμένα αυτά νομικά προσωπικά είναι επιφορτισμένα με εκτέλεση κρατικών προγραμμάτων οικονομικής ανασυγκρότησης ή ανάπτυξης, δ) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου στα οποία κατά τις κείμενες διατάξεις μπορούν να διατεθούν από το Δημόσιο, από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή από τις πιο πάνω τράπεζες επιχορηγήσεις ή χρηματοδοτήσεις.»

[*Το άρθρο τίθεται όπως αντίκ. Με το άρθρο 4 § 4 ν. 1738/87 (ΦΕΚ 200^α της 20.11.87.) Αρχικά είχε προστεθεί με το ν.δ. 123/72.]*

Παράλληλα για περιπτώσεις πλημμελήματος ή κακουργήματος, που δεν υπάγονται στις διατάξεις που ρητά αναφέρονται στο Άρθρο 263^α, προβλέπεται αυστηρότερη αντιμετώπιση δημιουργώντας ένα ιδιαίτερο πλαίσιο ευθύνης, σύμφωνα με το άρθρο που ακολουθεί:

«Άρθρο 262.- Αν ο υπάλληλος ασκώντας την υπηρεσία του ή επωφελούμενος από την ιδιότητα του γίνει υπαίτιος κακουργήματος ή πλημμελήματος που προβλέπεται σε άλλο κεφάλαιο Ποινικού Κώδικα, το ανώτατο όριο της ποινής που αναγράφει ο νόμος για την πράξη αυξάνεται κατά το μισό. Δεν μπορεί όμως να ξεπεράσει το ανώτατο όριο που είναι γενικά ορισμένο για το κάθε είδος ποινής.»

Επιπλέον δε σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν 1608/1950(όπως αντικαταστήθηκε με το άρθρο 4 § 5 ν. 1738/87-ΦΕΚ 200Α της 20.11.87) ορίζεται ότι:

«1. Στον ένοχο των αδικημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 216, 218, 235, 236, 237, 245, 256, 258, 372, 375, 386, 390, του Ποινικού Κώδικα, εφόσον αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή κατά άλλου νομικού προσώπου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 263 του ποινικού κώδικα και το όφελος που πέτυχε ή επιδίωξε ο δράστης ή η ζημία που προξενήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ, επιβάλλεται η ποινή της κάθειρξης και αν συντρέχουν ιδιαίζοντος επιβαρυντικές περιστάσεις, ιδίως αν ο ένοχος εξακολούθησε επί μακρό χρόνο την εκτέλεση του εγκλήματος ή το αντικείμενό του είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, επιβάλλεται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης».

[Σύμφωνα με τον Ν 2408/1996 το ποσό των 15.000.00 ευρώ αυξήθηκαν σε 150.000.00 ευρώ.]

Κατηγορία 2^η: Περιστατικά λειτουργικών ζημιών που προκαλούνται από το εξωτερικό του οργανισμού(External Fraud).

Περιπτώσεις ζημιών που προκλήθηκαν από ενέργειες ατόμων εκτός Πιστωτικού Ιδρύματος.

Ενδεικτικά:

- αποκόμιση παράνομου περιουσιακού οφέλους [π.χ. απάτη(αρ.386 Π.Κ)],
- παράνομη ιδιοποίηση ξένου κινητού πράγματος[π.χ. κλοπή (αρ.372 Π.Κ.), ληστεία (αρ. 380 Π.Κ.) κλπ],
- καταστροφή ή την πρόκληση βλάβης σε ξένο πράγμα [φθοράς ξένης περιουσίας(αρ. 381 Π.Κ.)],
- πλαστογράφηση ή νοθεία εγγράφου με σκοπό την παραπλάνηση ή το περιουσιακό όφελος [πλαστογραφία (αρ.216 Π.Κ.)],
- παραβίαση προγραμμάτων Η/Υ (Hacking damage),
- την κλοπή πληροφοριών.

Επισημαίνεται ότι και σε αυτή την κατηγορία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Ν.1608/1950 όπως ισχύει σήμερα.

**Κατηγορία 3^η: Εργασιακές πρακτικές και ασφάλεια στο χώρο εργασίας
(Employment Practices and Workplace Safety).**

Αποζημιώσεις λόγω ασυνεπειών προς τους εργαζόμενους που συνίστανται σε:

- εργασιακές πρακτικές(αποζημιώσεις, προνόμια, θέματα καταγγελίας συμβάσεων, συνδικαλιστική οργάνωση κλπ),
- υποχρεώσεις τήρησης κανόνων υγιεινής και ασφάλειας εργαζομένων,
- διακρίσεις.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- το πρόσφατο Προεδρικό Διάταγμα με αριθμό 178(ΦΕΚ Α' 162/12-72002), με το οποίο λαμβάνονται μέτρα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβίβασης επιχειρήσεων ή τμημάτων ή επιχειρήσεων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 98/50/ΕΚ του Συμβουλίου.

Κατηγορία 4:Πελάτες,προϊόντα και επιχειρηματικές πρακτικές (Clients, Products and Business Practices)

Ζημιές από την ακούσια ή λόγω αμέλειας καταστρατήγηση νομοθετικών διατάξεων, που δεσμεύουν τα Πιστωτικά Ιδρύματα, από την αποτυχία ικανοποίησης της επαγγελματικής υποχρέωσης προς τον πελάτη ή από τον λανθασμένο σχεδιασμό του προϊόντος. Αναλυτικότερα σε αυτή τη κατηγορία μπορούμε να εντάξουμε θέματα που προκύπτουν από:

- τη λειτουργία του Πιστωτικού Ιδρύματος με τη ιδιότητα του θεματοφύλακα. Υποχρέωση για δημοσίευση στοιχείων.

Παραβίαση ή καταστρατήγηση της εντολής. Καταστρατήγηση των κανόνων καταλληλότητας(αξιολόγηση του επενδυτή και της οικονομικής του επάρκειας).Θέματα δημοσιοποίησης (των στοιχείων και των ενεργειών μιας επιχείρησης προκειμένου να αξιολογηθεί από τους πιθανούς επενδυτές).Παραβίαση του απορρήτου. Αθέμιτη πρακτική αύξησης του κόστους συναλλαγών. Κατάχρηση εμπιστευτικής πληροφορίας. Υποχρεώσεις δανειστού.

- τις αντικανονικές επιχειρηματικές πρακτικές.

Κατάχρηση εμπιστοσύνης. Αντικανονικές πρακτικές συναλλαγών και αγοράς. Αθέμιτη εκμετάλλευση της αγοράς. Αθέμιτες συναλλαγές που γίνονται βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, οι οποίες δίνουν πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων επενδυτών(για λογαριασμό της επιχείρησης).Δραστηριότητα χωρίς σχετική άδεια. Ξέπλυμα χρήματος.

- τις ατέλειες σε σχέση με τα προϊόντα.

Ελάττωμα στη σχεδίαση του προϊόντος(χωρίς εξουσιοδότηση κλπ.)Λάθη μοντέλου.

- τα προβλήματα κατά την παροχή των υπηρεσιών προς τον πελάτη. Αποτυχία μελέτης των κατευθυντήριων γραμμών που έχει θέσει ο πελάτης. Υπέρβαση των ορίων έκθεσης του πελάτη σε κινδύνους. Διαφορές σχετικά με την επιτυχία των παρασχεθέντων επενδυτικών συμβουλών.

Ακολούθως θα κάνουμε μια ενδεικτική αναφορά σε διατάξεις, που αφορούν θέματα αυτής της κατηγορίας και οι οποίες οριοθετούν ή επιβάλλουν πρακτικές:

«Κώδικας Τραπεζικής Δεοντολογίας», της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (Αθήνα 1997), με τον οποίο επιχειρείται η διαμόρφωση πλαισίου για τις τραπεζικές συναλλαγές και δραστηριότητες και ασχολείται μεταξύ άλλων με θέματα, που αφορούν την ενημέρωση και προστασία των συναλασσομένων, την διαφάνεια των συναλλαγών, την εχεμύθεια, την καταγραφή των τραπεζικών εργασιών κλπ.

Ν.2251/199 «Προστασία Καταναλωτών», όπως ισχύει σήμερα, (σχετική η 4^η Νομολογία ακολούθως) και από τον οποίο χαρακτηριστικά αναφέρουμε:

«Γενικοί όροι συναλλαγών - Καταχρηστικοί γενικοί όροι

Άρθρο 2

1. Όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων (γενικοί όροι των συναλλαγών) δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή, αν κατά την κατάρτιση της σύμβασης τους αγνοούσε ανυπαίτιως και ο προμηθευτής δεν του υπέδειξε την ύπαρξή τους ή του στέρησε τη δυνατότητα να λάβει πραγματική γνώση του περιεχομένου τους.

2. Οι γενικοί όροι συμβάσεων και παρεπόμενων συμφωνιών, που καταρτίζονται στην Ελλάδα, διατυπώνονται στην ελληνική γλώσσα. Εξαιρούνται οι γενικοί όροι των διεθνών συναλλαγών.

3. Έντυποι γενικοί όροι συναλλαγών εκτυπώνονται ευανάγνωστα σε εμφανές μέρος του εγγράφου της σύμβασης.

4. Όροι που συμφωνήθηκαν ύστερα από διαπραγμάτευση μεταξύ των συμβαλλομένων (ειδικοί όροι) είναι επικρατέστεροι από τους αντίστοιχους γενικούς όρους. [...] »

ΝΔ 1059/1971 «Περί του Απορρήτου των Τραπεζικών Καταθέσεων»: Πέραν των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα για το γενικό τραπεζικό απόρρητο (αρ.252 Π.Κ και αρ.371 Π.Κ), υπάρχει το ειδικό ΝΔ 1059/1971 «Περί του Απορρήτου των Τραπεζικών Καταθέσεων» όπως αυτό ισχύει σήμερα, στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρονται και οι κυρώσεις, που προβλέπονται για την περίπτωση παραβίασής του και έχουν ως εξής:

«Άρθ.2 – [Κυρώσεις]. 1. Διοικηταί, μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων ή υπάλληλοι Τραπεζών, οίτινες ως έκτων καθηκόντων των λαμβάνουν γνώσιν των τραπεζικών καταθέσεων, παρέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπον, οιονδήποτε

περί αυτών πληροφορίαν, τιμωρούνται δια φυλακίσεως τουλάχιστον εξ μηνών. Η συναίνεσις ή έγκρισις του υπέρ ου το απόρρητον καταθέτου. ουδαμώς αναιρεί τον αξιόποινον χαρακτήρα της πράξεως.

Οι παραπάνω διατάξεις δεν εφαρμόζονται για την Διοίκηση και τα λοιπά όργανα της Τράπεζας της Ελλάδος προκειμένου να επιβληθούν διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις νομισματικών, πιστωτικών ή συναλλαγματικών κανόνων.[Όπως το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε την § 2 τον άρθρον 10 τον Ν185811989 (ΦΕΚΑ 148)].

2.Επί καταδίκης δια την εν τη προηγούμενη παραγράφω πράξιν το δικαστήριον δεν δύναται να διάταξη αναστολήν εκτελέσεως της ποινής, ουδέ μετατροπήν ταύτης εις χρηματικήν.

3.Τα εν § 1 αναφερόμενα πρόσωπα καλούμενα ως μάρτυρες εν πολιτική ή ποινική δίκη, ουδέποτε εξετάζονται περί των απορρήτων καταθέσεων και συναινούντος έτι του υπέρ ου το απόρρητον καταθέτου.»

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα:

Το ειδικό ποινικό δίκαιο της τραπεζικής αποδοχής προϊόντων εγκλήματος και της παράβασης των σχετικών διατάξεων είναι από τα νεώτερα τμήματα του τραπεζικού δικαίου και συνδέει τα Πιστωτικά Ιδρύματα άμεσα με τη δίωξη της σύγχρονης εγκληματικότητας. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά:

Ν 2331/1995 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις- Ολομέλεια Αρείου Πάγου- Διαιτησίες και άλλες διατάξεις».Ενδεικτικό για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι Τράπεζες το άρθρο που ακολουθεί:

«Άρθρ. 4 – [Απόδειξη ταυτότητας συναλλασσομένου].

1.Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν κατά τη σύναψη συμβάσεων, στα πλαίσια οποιασδήποτε επιχειρηματικής σχέσης και ιδίως κατά το άνοιγμα λογαριασμού καταθέσεων οποιασδήποτε φύσεως, κατά τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών φυλάξεως περιουσιακών στοιχείων και κατά τη μίσθωση θυρίδας θησαυροφυλακίου, καθώς και κατά τη σύναψη συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου, να απαιτούν την απόδειξη της ταυτότητας του συναλλασσομένου.

Η απόδειξη γίνεται με την επίδειξη του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή του διαβατηρίου ή άλλου δημοσίου εγγράφου. Από τα στοιχεία πρέπει πάντως να προκύπτουν η παρούσα διεύθυνση κατοικίας, το ήδη ασκούμενο από το συμβαλλόμενο ή συναλλασσόμενο επάγγελμα και η επαγγελματική του διεύθυνση. Εκτός από τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο συναλλαγές, η υποχρέωση αυτή υπάρχει και για κάθε συναλλαγή, το ποσό της οποίας είναι ισότιμο σε ευρώ με 44 ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες(ENM/ECU) τουλάχιστον, είτε γίνεται με μία πράξη είτε με περισσότερες που γίνονται την ίδια ημέρα ή ανάλογα στην ίδια έννομη σχέση. Αν το ποσό δεν είναι γνωστό κατά το χρόνο της συναλλαγής, το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός εξακριβώνει την ταυτότητα μόλις πληροφορηθεί το ποσό ή διαπιστώσει ότι αυτό ανέρχεται στο ισότιμο των 44 ευρώ τουλάχιστον.

2. Όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας κατά την §1, οφείλει να αποδείξει και τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να εξακριβώσει την αλήθεια και των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος δεν προβεί στην πιο πάνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

3. Σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία για το αν οι συμβαλλόμενοι ή συναλλασσόμενοι, που αναφέρουν οι προηγούμενες παράγραφοι, ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας για το ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί λαμβάνουν τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν.[...]

9. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν:

α) να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή που από τη φύση της μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

β) να θεσπίζουν διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

γ) να μεριμνούν ώστε οι διαδικασίες της παραγράφου αυτής να εφαρμόζονται και στα υποκαταστήματα τους του εξωτερικού, εκτός αν αυτό απαγορεύεται από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την αρμόδια εισαγγελική αρχή. Με απόφαση της Αρμόδιας Αρχής μπορεί να προσδιορίζονται ενδεικτικώς ειδικότερα κριτήρια ή

στοιχεία των συναλλαγών αυτών, καθώς και ο τρόπος, τα όργανα και οι λεπτομέρειες ασκήσεως σχετικού ελέγχου.[...]

ΠΔ 401/1996 «Περί οργανώσεως και λειτουργίας της Επιτροπής για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες του άρθρου 7 του Ν2331/1995», με το οποίο προβλέπεται η:

«Αρθρ.1.-Συγκρότηση και λειτουργία της Επιτροπής.

1. Η συγκρότηση της Επιτροπής για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες γίνεται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν2331/1995.

2. Η Επιτροπή είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή, τα μέλη της οποίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους έχουν λειτουργική και οργανική ανεξαρτησία, ενεργούν δε και αποφασίζουν σύμφωνα με τον Νόμο και συνείδηση τους τηρώντας την οριζόμενη από τον Νόμο εχεμύθεια.

3. Το έργο της Επιτροπής είναι, κατ' άρθρο 7 του Ν 2331/1995, προανακριτικό στάδιο και διέπεται κατά τα λοιπά από τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής δικονομίας.

4. Ο Πρόεδρος, και σε περίπτωση κωλύματος ο αναπληρωτής του, εκπροσωπεί την Επιτροπή.

5. Χρή Γραμματέα της Επιτροπής εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας.

Αρθ.2.-Συνεδριάσεις της Επιτροπής. 1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά, τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, υπό τη διεύθυνση του Προέδρου

και σε περίπτωση κωλύματος του αναπληρωτή του, εκτάκτως δε με πρόσκληση του Προέδρου ή του αναπληρωτή του.

2. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι μυστικές, τις διευθύνει δε ο Πρόεδρος αυτής και σε περίπτωση κωλύματος αυτού ο αναπληρωτής του.[...]

Ν2655/1998 «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες».

Ν2656/1998 «Κύρωση της σύμβασης για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς συναλλαγές».

ΠΑ/ΤΕ 2181/1993 « Πρόληψη διενέργειας συναλλαγών σε ξένο νόμισμα μέσω του τραπεζικού συστήματος για τη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες» η οποία ορίζει ότι:

«1. [Απόδειξη ταυτότητας συναλλασσόμενου]. Οι Τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα υποχρεούνται πριν από την αποδοχή καταθέσεων σε ξένο νόμισμα και από την πραγματοποίηση οποιασδήποτε άλλης συναλλαγής σε ξένο νόμισμα ή μετατρέψιμα ευρώ το ποσό των οποίων υπερβαίνει το ισότιμο των 44 ευρώ Ευρωπαϊκών Νομισματικών Μονάδων να απαιτούν την απόδειξη της ταυτότητας του συναλλασσόμενου, με εξαίρεση περιπτώσεις όπου ο συναλλασσόμενος είναι πιστωτικό ή χρηματοδοτικό ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου του Ν 2076/1992. Η απόδειξη αυτή γίνεται με την επίδειξη δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου ή άλλου επίσημου εγγράφου. Η υποχρέωση γνωστοποίησης της ταυτότητας του συναλλασσόμενου υπάρχει είτε η συναλλαγή πραγματοποιείται με μία, είτε με περισσότερες πράξεις που γίνονται την ίδια ημέρα ή ανάγονται στην ίδια έννομη σχέση. Σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία για το αν οι πελάτες που αναφέρει η προηγούμενη παράγραφος ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας περί του ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, οι Τράπεζες λαμβάνουν τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων ενεργούν οι πελάτες αυτοί. Στις περιπτώσεις αυτές ,η πραγματοποίηση των συναλλαγών αναστέλλει μέχρι την εξακρίβωση της πραγματικής ταυτότητας των προσώπων αυτών. Εξακρίβωση της ταυτότητας γίνεται και σε κάθε περίπτωση που υπάρχει υπόνοια ότι πρόκειται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα του εδ. γ' του σκεπτικού της παρούσης.

2.[Απαγόρευση εκτέλεσης ύποπτων συναλλαγών]. Οι Τράπεζες οφείλουν να μην εκτελούν εκείνες από τις πιο πάνω αναφερόμενες συναλλαγές για τις οποίες γνωρίζουν ή βάσιμα υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα πριν από την ενημέρωσή τους ή των εξουσιοδοτημένων από τη διοίκηση τους ειδικά για το σκοπό αυτό διευθυντικών στελεχών και την υποβολή από τη διοίκηση ή τα στελέχη αυτά αναφοράς στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στον οποίο θα παρέχεται κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο.»

Κατηγορία 5^η :Ζημιές σε υλικά αγαθά(Damage to Physical assets).

Ζημιές από καταστροφή ή βλάβη υλικών αγαθών (από φυσικές καταστροφές ή άλλες αιτίες).

Κατηγορία 6^η :Διατάραξη των εργασιών και αποτυχία ή δυσλειτουργία των συστημάτων(Business Disruption and System Failures).

Απώλειες που οφείλονται σε ανωμαλία ή διατάραξη των εργασιών λόγω αποτυχίας ή δυσλειτουργίας των συστημάτων.

Η κατηγορία αυτή αφορά προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν στα πληροφοριακά συστήματα ηλεκτρομηχανολογικό μέρος H/Y (Hardware) Λογισμικό, προγραμματικά στοιχεία H/Y (Software)].στις τηλεπικοινωνίες ή στην ηλεκτροδότηση.

Κατηγορία 7^η :Διαχείριση Διαδικασιών(Execution, Delivery and Process Management).

Ζημιές λόγω αποτυχημένων διαδικασιών συναλλαγής με εμπόρους αντισυμβαλλόμενους ή γενικότερα με εξωτερικούς συνεργάτες. Τα θέματα αυτά ρυθμίζονται κυρίως από τον Αστικό Κώδικα και ειδικότερα από το ενοχικό δίκαιο.

8.2 Νομολογία

Στο σημείο αυτό θα παρουσιάσουμε ενδεικτικά περιπτώσεις με τις οποίες έχει ασχοληθεί η Ελληνική Δικαιοσύνη.

1. Απάτη με Η\Υ από υπάλληλο Τράπεζας

ΠεντΕφΑθ 678, 751\1998

Πρόεδρος: Ι. Γέγιος

Εισαγγελέας: Φ.Κριτσέλης

Δικηγόροι: Δ. Κορφιάτης, Ζ. Κωνσταντίνου, Ι. Θωμάς

Κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν 1608\1950, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του Ν 2172\1983 απάτη σε βάρος του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή κατά άλλου νομικού προσώπου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 263Α του Ποινικού Κώδικα, μεταξύ των οποίων και οι Τράπεζες που εδρεύουν στην ημεδαπή κατά τον νόμο ή το καταστατικό τους, υπάρχει, όταν το όφελος που επέτυχε ή επεδίωξε ο δράστης ή η ζημία που προξενήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των 5.000.000 δραχμών, το οποίο, με το Ν 2408\1996, αυξήθηκε σε 50.000.000 δραχμές, επί δε μερικότερων πράξεων κατ' εξακολούθηση συνυπολογίζεται, με το άρθρο 16 παρ. 2 του Ν 2576\1953, ολόκληρο το ποσό της ζημίας που προξενήθηκε ή απειλήθηκε από τις μερικότερες πράξεις, χωρίς να απαιτείται ο συνολικός κατά ποσό προσδιορισμός της ζημίας, αλλά η ύπαρξη τέτοιας που να υπερβαίνει το παραπάνω ποσό των 50.000.000 δραχμών (βλ. ΑΠ 1259\1985 ΠοινΧρ ΚΣΤ',259).

Εξάλλου, με το άρθρο 5 του Ν 1805\1988 προστέθηκε μετά το άρθρο 386 του ΠΚ το άρθρο 386Α με τον τίτλο “απάτη με υπολογιστή” στο οποίο προβλέπεται ειδική μορφή του εγκλήματος της απάτης που μπορεί να διαπραχθεί με κατάλληλη διαμόρφωση του υπολογιστή ή με αθέμιτη παρέμβαση κατά την εφαρμογή του ή με την χρησιμοποίηση εσφαλμένων ή ελλιπών στοιχείων. Πρόκειται περί της καλούμενης ηλεκτρονικής απάτης που διαφέρει από την κλασική απάτη μόνο στο ότι η ξένη περιουσία βλάπτεται όχι από την εξαπάτηση ενός ανθρώπου, αλλά από την αθέμιτη επέμβαση στην πορεία της διαδικασίας

επεξεργασίας των δεδομένων του ηλεκτρονικού υπολογιστή (πρβλ. Γιαννόπουλο Γερμ.Ποιν.Δικ. σελ. 203). [...]

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή η ειδική μορφή απάτης με ηλεκτρονικό υπολογιστή συντρέχει όταν ο χειριζόμενος τον Η\Υ με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος βλάπτοντας ξένη περιουσία, διαμορφώνει ένα ψευδές αποτέλεσμα, το ανακοινώνει σε κάποιον ως αληθινό και τον πείθει να προβεί σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή που επιφέρει μετάθεση περιουσιακών στοιχείων....[...]

Συνεπώς ο δράστης απάτης με η\υ, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 παρ 1 του Ν 1608\1950, όπως ισχύουν μετά τις τροποποιήσεις, τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου.

Στην προκειμένη υπόθεση[...]

Οι κατηγορούμενοι υπηρετούσαν στη θυρίδα της Ν.Ι της Ε. Κ. Τράπεζας την Ελλάδα, ο πρώτος ως Διευθυντής και ο δεύτερος ως υπάλληλος επί συναλλαγών (teller). Η θυρίδα σύμφωνα με τις εγκύκλιες διαταγές της Διοικήσεως της Ε.Κ. Τράπεζας, έχει ως αντικείμενο τραπεζικών εργασιών, εργασίες Ταμειτηρίου, δηλαδή αναλήψεις και καταθέσεις επί των τηρουμένων στην Ε.Κ. Τράπεζα λογαριασμών όψεως των πελατών της και απαγορεύεται η επέκταση των τραπεζικών εργασιών της θυρίδας σε χρηματοδοτήσεις – δανειοδοτήσεις των πελατών της θυρίδας. Η λογιστική απεικόνιση της κίνησης των λογαριασμών (αναλήψεις – καταθέσεις) των πελατών ενεργείται από τον επί ταμείου της θυρίδας εξουσιοδοτημένο υπάλληλο των συναλλαγών (teller), η δε ορθότητα των λογιστικών εγγράφων, με βάση τα αντίστοιχα γραμμάτια που εκδίδει, ο τελευταίος (παραστατικά της συναλλαγής), ελέγχεται επί καθημερινής βάσεως, μετά το πέρας των συναλλαγών (κλείσιμο ταμείου) από τον Διευθυντή της θυρίδας. Ειδικότερα το γραμμάτιο που εκδίδει ο υπάλληλος επί των συναλλαγών και πιστοποιεί το ποσό της αιτουμένης από τον πελάτη κατάθεσης ή ανάληψης πληκτρολογείται (περνιέται) από τον ίδιο στον η\υ που χρησιμοποιεί στον αντίστοιχο λογαριασμό του πελάτη, έτσι ώστε, μετά το πέρας της συναλλαγής, απεικονίζεται στον η\υ το ακριβές πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού, το οποίο αυτόματα μεταβιβάζεται στον Κεντρικό Υπολογιστή της Τράπεζας και δια μέσου αυτού στο σύστημα ON LINE κάθε τερματικού η\υ που διατηρεί η παραπάνω Τράπεζα σε καταστήματα ή θυρίδες.

Από επιτόπιο έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο που ενήργησαν οι ελεγκτές της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεως της Ε. Κ. Τράπεζας, Ε.Ι και Α.Κ., στην θυρίδα της Ν.Ι το μεσημέρι της

2.2.1989, παρουσία του δεύτερου κατηγορούμενου που παρευρίσκετο εκεί, προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Α)1. Ο δεύτερος κατηγορούμενος, με την παραπάνω ιδιότητα του ως επί των συναλλαγών υπαλλήλου (teller) της θυρίδας, εξέδωσε την 31.1.1989 και ώρα 10.00' πμ γραμμάτιο καταθέσεως μετρητών ποσού 19.500.000 δραχμών με καταθέτη τον Ε.Κ., ενώ τέτοια κατάθεση μετρητών δεν έγινε και την ψεύδη αυτή κατάθεση πληκτρολόγησε (πέρασε) στον η\υ που χρησιμοποιούσε στον λογαριασμό όψεως του παραπάνω φαινομενικού καταθέτη, με αποτέλεσμα η ψευδής αυτή κατάθεση να μεταβιβασθεί αυτόματα στον κεντρικό υπολογιστή της Ε. Κ. Τράπεζας και μέσω αυτού στο σύστημα ON LINE κάθε Η\Υ καταστήματος ή θυρίδας που διατηρεί η παραπάνω Τράπεζα. Ας σημειωθεί εδώ ότι στον παραπάνω καταθέτη Ε.Κ., που διατηρούσε στη θυρίδα λογαριασμό όψεως (ταμειυτηρίου) με αριθμό ..., ο πρώτος κατηγορούμενος, ως Δ\ντής της θυρίδας, του είχε χορηγήσει διαδοχικώς κατά το χρονικό διάστημα από 9.9.1988 έως 30.1.1989 είκοσι δύο (22) block επιταγών, ενώ αυτός δεν δικαιούτο, διότι ήταν γραμμένος στη μαύρη λίστα (Black List) με ένδειξη λήψης ποινής την 26.3.1990 (βλ. Ιδία την από 19.4.1989 Συμπληρωματική Έκθεση Επιθεωρήσεως του Ν.Κ. που αναγνώστηκε).

Από το μπλοκ αυτό των επιταγών αμέσως μετά την γενόμενη, κατά τον αναφερθέντα τρόπο, ψευδή πίστωση του λογαριασμού του, εξέδωσε δύο επιταγές 1.000.000 και 8.200.000 δραχμών σε διαταγή των Β.Β και Ι.Π., οι οποίοι στη συνέχεια την ίδια ημέρα τις προσκόμισαν στα καταστήματα της Ε. Κ. Τράπεζας Α. και Π. και εισέπραξαν τα ποσά αυτά, τα οποία τους κατέλαβαν οι αρμόδιοι εκεί υπάλληλοι, διότι παραπλανήθηκαν αντιστοίχως από την ένδειξη στη γραμμή ON LINE του η\υ που χρησιμοποιούσαν της παραπάνω ψευδούς πίστωσης του λογ\σμού του Ε.Κ.

[...]

Γ)1. Την 31.1.1989 ο αυτός δεύτερος κατηγορούμενος με την παραπάνω ιδιότητα του εξέδωσε γραμμάτιο καταθέσεως μετρητών ποσού 19.970.000 δραχμών με κατάθεση την Μ.Π., ενώ τέτοια κατάθεση μετρητών δεν έγινε και την ψεύδη αυτή κατάθεση πληκτρολόγησε (πέρασε) στον η\υ που χρησιμοποιούσε στον λογαριασμό όψεως της παραπάνω φαινομενικής καταθέτριας, με αποτέλεσμα η ψευδής αυτή κατάθεση να μεταβιβασθεί αυτόματα στον Κεντρικό Υπολογιστή της Ε. Κ. Τράπεζας και μέσω αυτού στο σύστημα ON LINE κάθε η\υ καταστήματος ή θυρίδας που διατηρεί η παραπάνω τράπεζα. Στη συνέχεια, αυτή εξέδωσε από μπλοκ επιταγών της Ε. Κ. Τράπεζας δυο επιταγές 3.000.000 και 15.000.000 δραχμών, τις οποίες εισέπραξε την 31.1.1989 μέσω της

υπαλλήλου της Β.Λ. από τα καταστήματα της Ε.Κ. Τράπεζας της οδού Α. και Π. αντιστοίχως.

Επίσης η ίδια από το παραπάνω μπλοκ επιταγών του λογαριασμού της εξέδωσε και άλλες δύο επιταγές ποσών 1.230.943 και 335.994 δραχμών, τις οποίες μεταβίβασε στο σύζυγό της Α.Π. ο οποίος στη συνέχεια τις μεταβίβασε στην εταιρία Τ. Η τελευταία εισέπραξε τα ποσά των επιταγών αυτών από το κατάστημα Π. Ωσαύτως η ίδια εταιρία (Τ.) εισέπραξε από το αυτό κατάστημα και άλλη επιταγή της Μ.Π., ποσού 390.349 δραχμών, η οποία περιήλθε σε αυτήν κατά τον ίδιο τρόπο. Τα παραπάνω ποσά των επιταγών τα κατέβαλαν οι αρμόδιοι υπάλληλοι, διότι παραπλανήθηκαν από την ένδειξη τον η\υ, που καθέννας χρησιμοποιούσε, της παραπάνω ψευδούς πίστωσης του λογαριασμού της Μ.Π. με το ποσό των 19.970.000 δραχμών.

2. Την 1.2.1989 ο αυτός δεύτερος κατηγορούμενος με την παραπάνω ιδιότητα του εξέδωσε γραμμάτιο καταθέσεως μετρητών ποσού 20.850.000 δραχμών με καταθέτη τη Μ.Π., ενώ αυτή κατάθεσε ποσό μόνο 1.500.000 δραχμών, έτσι ώστε προέκυψε πλασματικό πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό της 19.350.000 δραχ., το δε ψευδές αυτό ποσό του πλασματικού υπολοίπου ηλεκτρολόγησε (πέρασε) στο η\υ που χρησιμοποιούσε στον λογαριασμό όψεως της παραπάνω φαινομενικής καταθέτριας με αποτέλεσμα το ψευδές αυτό πλασματικό πιστωτικό υπόλοιπο να μεταβιβασθεί αυτόματα στον Κεντρικό Υπολογιστή της Ε. Κ. Τράπεζας και μέσω αυτού στο σύστημα ON LINE κάθε η\υ καταστήματος ή θυρίδας που διατηρεί η παραπάνω τράπεζα. Στη συνέχεια η Μ.Π εξέδωσε σε διαταγή της και σε βάρος του λογαριασμού της από το μπλοκ επιταγών που διέθετε, δύο επιταγές 4.000.000 και 15.000.000 δραχμών, τις οποίες εισέπραξε την 2.2.1989 (αυθημερόν) από το κατάστημα Π. της Ε. Κ. Τράπεζας, δια της υπαλλήλου της Β.Λ., διότι ο αρμόδιος υπάλληλος παραπλανήθηκε από την ένδειξη στον η\υ που χρησιμοποιούσε, της ψευδούς πίστωσης του λογαριασμού της Μ.Π. με το παραπάνω πλασματικό υπόλοιπο 19.350.000 δραχμών [...]

Ζ) Στις 30.1.1989 ο Χ.Τ. εμφάνισε την υπ'αριθμ. 50800\30.1.1989 επιταγή ποσού 9.800.000 δραχμών, πληρωτέα από την Τράπεζα CITY BANK, εκδόσεως Κ.Φ. Οι κατηγορούμενοι, ενώ γνώριζαν ότι η επιταγή αυτή ήταν ακάλυπτη, με σκοπό να προσπορίσουν στον παραπάνω εκδότη της επιταγής παράνομο περιουσιακό όφελος, σε βάρος της περιουσίας της Ε. Κ. Τράπεζας, κατέβαλαν σ'αυτόν το παραπάνω ποσό της επιταγής, χωρίς να εκδώσουν παραστατικά Ταμείου, προς συγκάλυψη δε της παράνομης αυτής πληρωμής της επιταγής, απέκρυσαν αθεμίτως από τα ελεγκτικά όργανα της Ε. Κ. Τράπεζας ότι η επιταγή αυτή ήταν ακάλυπτη, δια της μη καταχωρήσεως και της μη

αποστολής της με υπηρεσιακή κατάσταση στο Κεντρικό Κατάστημα της Ε. Κ. Τράπεζας προκειμένου να διαπιστωθεί η πληρωμή ή μη της επιταγής αυτής από την πληρώτρια Τράπεζα, από την οποία επιστράφηκε ανεξόφλητη την 10.2.1989 με ημερομηνία σφράγισης 7.2.1989.

Περαιτέρω από τις ίδιες αποδείξεις αποδεικνύεται ότι οι παραπάνω μερικότερες πράξεις της απάτης με ηλεκτρονικό υπολογιστή (υπό στοιχ. Α-Ε) που συνιστούν εξακολούθηση του αυτού εγκλήματος, διεπράχθησαν από κοινού με τη σύμπραξη και των δύο κατηγορούμενων, των οποίων η σύμπραξη, για την πραγμάτωση των στοιχείων της ηλεκτρονικής απάτης ήταν αντικειμενικώς αναγκαία, αφού τα παραστατικά των συναλλαγών που περνούσε ο δεύτερος κατηγορούμενος στον η/υ ελέγχονταν καθημερινά από το πρώτο ως Διευθυντή του καταστήματος. Ειδικότερα αποδείχθηκε ότι, ο πρώτος κατηγορούμενος είχε τον κυρίαρχο ρόλο συναυτουργού στην διάπραξη των παραπάνω αξιοποιώνων πράξεων.[...]

Ας σημειωθεί εδώ ότι η συμμετοχή δράση των κατηγορουμένων δεν εξαντλείται στην διάπραξη μόνο των μερικότερων πράξεων απάτης που αναφέρθηκαν και αφορούν το χρονικό διάστημα από 30.1 έως 2.2.89 “πελατών” που είχαν αναπτύξει εμπορική δραστηριότητα στην περιοχή Ν.Ι., άρχισε από το Σεπτέμβριο 1988 και ο συνολικός τζίρος των παρανόμων χρηματοδοτικών πιστώσεων που εκτέλεσαν οι κατηγορούμενοι στο εξάμηνο χρονικό διάστημα της δραστηριότητας τους αυτής ξεπέρασε τα έξι (6) δισεκατομμύρια δραχμές. Σύμφωνα με την υπ’ αριθμ. 82\19.4.89 Συμπληρωματική Έκθεση της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεως της Ε. Κ. Τράπεζας που αναφέρθηκε “...με την τακτική που ακολουθούσε η θυρίδα να αποδέχεται επιταγές για κατάθεση στους τηρούμενους σ’ αυτή λογαριασμούς όψεως ή Στεγαστικού Ταμιευτηρίου ως μετρητά ήτοι να εκδίδει Γραμμάτια Είσπραξης με πληκτρολόγηση “ΜΕΤΡΗΤΑ” αντί “ΕΠΙΤΑΓΗΣ” και να παραλαμβάνει επιταγές αντί μετρητών, παρείχε την ευχέρεια στους κομιστές των επιταγών να αναλαμβάνουν άμεσα και ανέξοδα γι’ αυτούς το πιστούμενο στους λογαριασμούς τους τίμημα των επιταγών αυτών, ενώ από την άλλη πλευρά η Τράπεζα επωμιζόταν τον κίνδυνο της μη είσπραξης των επιταγών αυτών και την ευθύνη έναντι των νομισματικών αρχών για παράνομη χρηματοδότηση των εν λόγω “πελατών”. Παράλληλα υφίστατο απώλεια χρεωστικών τόκων λόγω μη πληκτρολόγησης κατά την παραλαβή των επιταγών τοκοφόρου ημερομηνίας κατά τα ισχύοντα, σε σχέση βεβαία και με το χρόνο καταβολής στους κομιστές του προϊόντος των επιταγών και μείωσης της ταμειακής ρευστότητας”. Ενδεικτική στο σημείο αυτό είναι και η επ’ ακροατηρίω κατάθεση του μάρτυρα Α.Κ., που ενήργησε τον έκτακτο έλεγχο που αναφέρθηκε, ο οποίος καταθέτει

επιγραμματικά ότι "...Η δημιουργία της εικονικής κατάθεσης δημιούργησε αυτόματα στο λογαριασμό του πελάτη ένα πιστωτικό υπόλοιπο...

Τα 154 εκατομμύρια προέκυψαν τις δύο τελευταίες ημέρες... είχε φύγει ένα κεφάλαιο 154.000.000 δρχ. Και αυτό πάντα έστεκε στον αέρα για να καλύπτει τις ακάλυπτες επιταγές με λεφτά της Τράπεζας. Είχαν δημιουργήσει ένα κεφάλαιο για να λειτουργεί αυτό το σύστημα και το σύστημα αυτό το χρησιμοποιούσαν οι πελάτες για να καλύπτουν τα δικά τους ανοίγματα στην αγορά ". Γίνεται σαφές από τα παραπάνω ότι, οι κατηγορούμενοι, μέσω του η/υ, εξαπατούσαν τους αρμόδιους υπαλλήλους της Ε. Κ. Τράπεζας με ψευδείς εγγραφές περί του ύψους του πιστωτικού υπολοίπου των λογαριασμών "των πελατών" ότι αυτοί "αυτοχρηματοδοτούντο" με τα ποσά που τους κατέβαλαν οι υπάλληλοι της Τράπεζας, ότι το συνολικό ύψος της κατά τον απατηλό αυτό τρόπο επιτυγχανομένης "αυτοχρηματοδότησης" κυμαινόταν, με μικρές αποκλίσεις προς τα πάνω ή κάτω, γύρω στο ποσό των 145.000.000 δραχμών, το οποίο υπήρχε στα χέρια των πελατών και αιωρείτο λογιστικά σε όλη την εξάμηνη διάρκεια της λειτουργίας των λογαριασμών, διότι οι "πελάτες" μετά την είσπραξη από αυτούς της εικονικής πίστωσης των λογαριασμών τους, κατέθεταν στους κατηγορουμένους ισόποσες ακάλυπτες ιδιωτικές επιταγές, τις οποίες αυτοί καταχωρούσαν στα παραστατικά υπηρεσιακά έγγραφα ως κατάθεση μετρητών.

Από την συνεκτίμηση και αποδεικτική αξιολόγηση των παραπάνω παραδοχών και πραγματικών δεδομένων αποδεικνύεται ότι οι κατηγορούμενοι με σκοπό να προσπορίσουν σε άλλους παράνομο περιουσιακό όφελος έβλαψαν την περιουσία της Ε. Κ. Τράπεζας με αθέμιτες επεμβάσεις στη λειτουργία του η/υ συνιστάμενες σε ψευδείς καταχωρήσεις χρηματικών καταθέσεων διαμορφώνοντας έτσι παράλληλα το σκοπούμενο από αυτούς ψευδές αποτέλεσμα, που ανακοίνωναν ως αληθές, με συνέπεια την εξαπάτηση των αρμόδιων υπαλλήλων της Ε. Κ. Τράπεζας, οι οποίοι κατέβαλαν τα αιτούμενα προς ανάληψη ποσά, η δε συνολική ζημιά που επέφεραν σε βάρος της Ε. Κ. Τράπεζας ανήλθε στο ποσό των 157.000.000 δραχμών.

[...]

Επειδή, με τη συνδρομή όλων των παραπάνω παραδοχών και πραγματικών περιστατικών που έγιναν δεκτά, οι κατηγορούμενοι πρέπει να κηρυχθούν ένοχοι ως συναυτουργοί των προπεριγραφιστών μερικότερων πράξεων με ηλεκτρονικό υπολογιστή (υπό στοιχ. Α'-Ε') και της υπό στοιχ. Ζ' πράξης της απάτης, ο δε πρώτος από αυτούς και ως ηθικός αυτουργός της υπό στοιχ. ΣΤ' μερικότερης πράξης της απάτης με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Ο δεύτερος κατηγορούμενος, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά, πρέπει να κηρυχθεί αθώος της

τελευταίας αυτής πράξεως. Επίσης πρέπει να τους χορηγηθούν οι ελαφρυντικές περιστάσεις του εντίμου βίου και της καλής μετά την πράξη τους συμπεριφοράς, που τους αναγνωρίσθηκαν πρωτόδικως, διότι η πρωτόδικη απόφαση ως προς τις διατάξεις της αυτές δεν ανακαλείται, σύμφωνα με το άρθρο 470 ΚΠΔ εφόσον κρίνεται έφεση των κατηγορουμένων.

Οι ισχυρισμοί του δεύτερου κατηγορούμενου περί πραγματικής του πλάνης (αρθ. 32 παρ 2 ΠΚ), διότι αγνοούσε ότι η απάτη σε βάρος Τραπεζών εμπίπτει στις διατάξεις του Ν 1608\1950, όπως ισχύει, πρέπει να απορριφθεί, διότι τα περιστατικά που συνιστούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του Ν 1608\1950 δεν αποτελούν "επαύξηση του αξιοποιήσιμου" επί πλέον δεν αποδείχθηκε ότι ο κατηγορούμενος αγνοούσε ότι ο παραπάνω νόμος εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις απάτης σε βάρος Τραπεζών. Ο άλλος ισχυρισμός του ίδιου κατηγορούμενου περί αναγνώρισεως του ελαφρυντικού της ειλικρινούς μετάνοιας (84 παρ 2στοιχ. Δ' ΠΚ), διότι από αυτόν αποκαλύφθηκε η πράξη και επεδίωξε να συμβάλει στον έλεγχο και τη διερεύνηση της, πρέπει επίσης να απορριφθεί, διότι τα περιστατικά που επικαλείται από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν επιβεβαιώθηκαν.

Για τους λόγους αυτούς

[...]

Κηρύσσει ενόχους τους κατηγορουμένους....

Κηρύσσει ένοχο τον πρώτο κατηγορούμενο Κ.Ν., ηθικής αυτουργίας σε απάτη με ή/υ σε βάρος της ίδιας Τράπεζας με σκοπό να προσπορίσει παράνομο περιουσιακό όφελος, ο Ε.Μ.

Κηρύσσει αθώο τον δεύτερο κατηγορούμενο Κ.Σ., ότι συμμετείχε ως συναυτουργός του πρώτου κατηγορουμένου στην τέλεση της αμέσως παραπάνω πράξεως της απάτης [...]

Καταδικάζει τους κατηγορούμενους που κηρύχθηκαν ένοχοι σε ποινή κάθειρξης, τον μεν πρώτο Κ.Ν έξι (6) ετών, τον δε δεύτερο Κ.Σ πέντε (5) ετών.

2. Υπεξαίρεση στην υπηρεσία

ΑΠ 349\1998

Προεδρεύων: Χ.Μυρσινιάς

Εισηγητής: Γ.Ρήγος

Εισαγγελεύς: Β.Ξενικάκης

Δικηγόροι: Δ.Ευαγγέλου, Ε.Κωφός

Κατά το άρ. 258 ΠΚ, υπεξαίρεση στην υπηρεσία διαπράττει ο υπάλληλος, ο οποίος παράνομα ιδιοποιείται χρήματα ή άλλα κινητά πράγματα που τα έλαβε ή τα κατέχει λόγω αυτής της ιδιότητας του, και αν ακόμη δεν ήταν αρμόδιος γι' αυτά, τιμωρείται δε α) με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών β) αν το αντικείμενο της πράξης είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, γ) με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, αν ο υπαίτιος μεταχειρίστηκε ιδιαίτερα τεχνάσματα.

Κατά το άρ.242 ΠΚ. (παρ.1), υπάλληλος που στα καθήκοντα που ανάγεται η έκδοση ή η σύνταξη ορισμένων δημοσίων εγγραφών, αν σε τέτοια έγγραφα βεβαιώνει με πρόθεση ψευδώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπάλληλος, ο οποίος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει, βλάπτει ή υπεξάγει έγγραφο που του το εμπιστεύτηκαν ή του είναι προσιτό λόγω της υπηρεσίας του, κατά δε την παρ. 3, όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρ. 1 παρ. 7β' 2408\4.6.96, αν ο υπαίτιος κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 και 2 είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον αθέμιτο όφελος ή να βλάψει παράνομα άλλον, επιβάλλεται κάθειρξη, εάν το όφελος ή η βλάβη υπερβαίνει το ποσό των είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) δραχμών. Κατά το άρ. 216 παρ. 1 ΠΚ, πλαστογραφία διαπράττει όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεύει έγγραφο, με σκοπό να παραπλανήσει με τη χρήση του άλλον σχετικά με γεγονός που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες και τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σύμφωνα όμως με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρ. 1 παρ. 7^α του ίδιου Ν. 2408, αν ο υπαίτιος σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, εάν το όφελος ή η βλάβη υπερβαίνουν το ποσό των είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) δρχ. Κατά το άρ. 263^α ΠΚ, για την εφαρμογή – μεταξύ άλλων διατάξεων – των άρ. 242 και 258 του ίδιου Κώδικα, υπάλληλοι θεωρούνται, εκτός από αυτούς που αναφέρονται στο άρ. 13 περ. Α , ήτοι εκείνοι στους οποίους νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού

προσώπου δημόσιου δικαίου, κατά τη περίπτωση β' του άρθρου (263^α) και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα σε τράπεζες που εδρεύουν στην ημεδαπή κατά το νόμο ή το καταστατικό τους.

Κατά το αρ. 111 παρ. 1ΚΠΔ, από το εφετείο, τριμελές ως πρωτοβάθμιο και πενταμελές ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο (άρ. 14 Ν. 1649\89), δικάζονται τα κακουργήματα που προβλέπονται από το ΠΚ σχετικά – μεταξύ άλλων περιπτώσεων που αναφέρονται στην ίδια διάταξη (111 παρ. 1 ΚΠΔ) με την υπεξαίρεση στην υπηρεσία, αν τελέστηκαν από πολίτες, άσχετα με το πρόσωπο του παθόντα και τα ποσά του οφέλους ή της ζημιάς ή, αν τελέστηκαν από στρατιωτικούς και στρέφονται κατά του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή κατά άλλου νομικού προσώπου από εκείνα που αναφέρονται στο ά. 263^α ΠΚ και εφόσον το όφελος που πέτυχε ή επεδίωξε με αυτά, ο δράστης ή η ζημία που προξενήθηκε ή απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων δραχμών.

Εξάλλου, κατά το άρ. 128 παρ. 1ΚΠΔ, τα συναφή εγκλήματα ανακρίνονται και εκδικάζονται από το ίδιο δικαστήριο, αν η συνεκδίκαση δεν προκαλεί βλάβη (εδ.α') και το δικαστήριο που δικάζει το βαρύτερο έγκλημα είναι στην περίπτωση αυτή αρμόδιο και για τα άλλα συναφή (εδ. Β'). Κατά τα αρ. 129 παρ, 1^α, συναφή θεωρούνται, μεταξύ των περιοριστικά αναφερομένων (παρ. Α'-γ') στην ίδια παράγραφο, όσα γίνονται από το ίδιο πρόσωπο, είτε συγχρόνως, είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους. Τέλος, κατά το άρ. 1 παρ. 1 Ν. 1608\50 "περί αυξήσεως των ποινών των προβλεπόμενων δια τους καταχραστές του Δημοσίου, όπως η παράγραφος αυτή διαμορφώθηκε (εδ. πρώτο) με το άρ. 36 παρ. 1Ν. 2172\93, στον ένοχο των αδικημάτων που προβλέπονται- μεταξύ άλλων- στα άρ. 216,242 και 258 ΠΚ, εφόσον αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου ή των ν.π.δδ. ή κατά άλλου νομικού προσώπου από εκείνα που αναφέρονται στο αρ. 263^α ΠΚ και το όφελος που πέτυχε ή επεδίωξε ο δράστης ή η ζημιά που προξενήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει (μετά την τροποποίηση του Ν. 2408, αρ. 4 παρ. 3^α) το ποσό των 50.000.000 δρχ., επιβάλλεται η ποινή της κάθειρξης και αν συντρέχουν ιδιαίτερες επιβαρυντικές περιστάσεις, ιδίως αν ο ένοχος εξακολουθεί επι μακρό χρόνο την εκτέλεση του εγκλήματος ή το αντικείμενο του είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, επιβάλλεται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης.

Στην προκειμένη περίπτωση, η αναιρεσιώσα Α.Κ. παραπέμφθηκε στο Τριμελές (για τα κακουργήματα\ πρωτοβάθμιο) Εφετείο Θεσσαλονίκης για τις κατ' εξακολούθηση πράξεις της κακουργηματικής υπεξαίρεσης στην υπηρεσία, της νόθευσης εγγράφων και της

πλαστογραφίας. Ο κακουργηματικός χαρακτήρας της υπεξαίρεσης έγκειται στη χρήση ιδιαίτερων τεχνασμάτων (αρ. 258 περ. γ' ΠΚ.). Τις παραπάνω πράξεις τέλεσε ως υπάλληλος της Ι Λ Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία είναι Τράπεζα που εδρεύει στην Ελλάδα (αρ. 263^α ΠΚ),

[...]

3.Ληστεία κ.λ.π

ΠεντΕφΘες 330 και 336\1998

Πρόεδρος: Α.Πλατής

Εισαγγελεύς: Κ.Μπέσσας

Δικηγόροι: Α.Μακρίδου, Β.Μιχαλάκης,Α.Κουδρόγλου,Χ.Νάσλα

Οι κατηγορούμενοι γνωρίστηκαν τον Απρίλη του 1994.

[...]

Μαζί του ο Γ.Δ. κατείχε ένα σακβουαγιάζ μέσα στο οποίο είχε τοποθετήσει μία επαναληπτική καραμπίνα της οποίας είχε αποκόψει την κάνη. πλήρη πέντε φυσιγγίων και στις τσέπες του είχε δύο πλήρη φυσιγγια με μαύρο περίβλημα. Η Μ.Κ κρατούσε μία τσάντα, που μαζί με τον συγκατηγορούμενο της ετοίμασαν προηγουμένως στο σπίτι τους, μέσα στην οποία μεταξύ άλλων υπήρχαν και στρατιωτικά ρούχα (αρβύλες, μπερές, φόρμα κ.λ.π.), ώστε μετά τη ληστεία ο Γ.Δ να αλλάξει με την βοήθεια της τα ρούχα του με αυτά τα στρατιωτικά, ώστε να διαφύγει σαν στρατιωτικός, όπως επίσης και δυο μαχαίρια και 13 πλήρη φυσιγγια. Συνεννοήθηκαν μαζί του να τον περιμένει πλησίον της Τράπεζας για όσο χρόνο χρειαζόταν για την διάπραξη της ληστείας, παρέχοντας του έτσι με τη φυσική παρουσία της ενδυνάμωση και συνδρομή και πράγματι η Μ.Κ έλαβε θέση σε παρακείμενη της Τράπεζας είσοδο πολυκατοικίας.

Αμέσως μετά ο Γ.Δ εισήλθε στο χώρο του Υποκαταστήματος και αφού έβγαλε την παραπάνω καραμπίνα από τον ταξιδιωτικό σάκο, ακινητοποίησε τους υπαλλήλους της

Τράπεζας και τους, εκείνη την στιγμή, παρόντες πελάτες, φωνάζοντας ληστεία και απειλώντας τους με τη ζωή τους, αν κάποιος τολμούσε να αντισταθεί.

Στην συνέχεια απευθύνθηκε στον ταμία Α.Π., τον οποίο υποχρέωσε με την απειλή όπλου να τοποθετήσει μέσα στον παραπάνω σάκο 9.000.000 δρχ., τις οποίες ιδιοποιήθηκε παράνομα. Εξήλθε τρέχοντας από το Υποκατάστημα πυροβολώντας 3-4 φορές στον αέρα για εκφοβισμό, αλλά για το λόγο αυτό έγινε αντιληπτός από το φρουρό του Υποκαταστήματος, ο οποίος του φώναξε να αφήσει το σάκο, πλην αυτός δεν υπάκουσε. Κινητοποιήθηκε η Αστυνομία, όργανα της οποίας, μεταξύ των οποίων και οι μάρτυρες που εξετάστηκαν, συνέλαβαν πρώτα τη Μ.Κ., ως ύποπτη, η οποία περίμενε με την τσάντα το συγκατηγορούμενο της, τον οποίο αυτή πρώτα κατονόμασε ως διαπράξαντα τη ληστεία και αργότερα συνελήφθη και ο Γ.Δ., στο λεβητοστάσιο μίας πολυκατοικίας όπου είχε καταφύγει.

Με τα δεδομένα αυτά, τα οποία προκύπτουν από τις σαφείς και κατηγορηματικές καταθέσεις των μαρτύρων, σε συνδυασμό με τα έγγραφα που διαβάστηκαν, προκύπτει πλήρης η ένοχη των κατηγορουμένων για τις πράξεις που τους αποδίδονται, του μεν πρώτου της ληστείας, της παράνομης οπλοφορίας, οπλοχρησίας και οπλοκατοχής όπλων, φυσιγγίων και ενός πριονωτού μαχαιριού, που βρέθηκε στην επί της οδού Β. οικία του, της δε Μ.Κ., απλής συνεργασίας στη ληστεία και της παράνομης οπλοκατοχής.

Για τους λόγους αυτούς

Καταδικάζει τον 1^ο κατηγορούμενο που κηρύχθηκε ένοχος σε κάθειρξη επτά (7) ετών για την πρώτη πράξη και σε φυλάκιση έξι (6) μηνών για κάθε μια από τις λοιπές τρεις πράξεις. Καταδικάζει την 2^η κατηγορούμενη που κηρύχθηκε ένοχη σε φυλάκιση δύο (2) ετών για την πρώτη πράξη και έξι(6) μηνών για την δεύτερη πράξη.

4.Προστασία Καταναλωτών (ν. 2251/94)

Αριθμός Αποφάσεως

1208\1998

ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αποτελούμενο από τους Δικαστές: Παναγιώτη Κλωνάρη, Πρόεδρο Πρωτοδικών, Ευσταθία Μελά, Πρωτοδίκη, Αναστάσιο Αναστασίου, Πάρεδρο (λόγω κωλύματος των τακτικών Δικαστών)- Εισηγητή και από την Γραμματέα Μαργαρίτα Τράκα.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 6-4-1998 για να δικάσει

Του ενάγοντος: Σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία “ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ” , που έχει την έδρα της στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα παραστάτος διά της πληρεξούσιος δικηγόρου Μελίνας Μουζουράκη.

Της εναγόμενης- καθ' ης η πρόσθετη παρέμβαση. Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας, με την επωνυμία C Τράπεζα που εδρεύει....., η οποία είναι νομίμως εγκατεστημένη στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα παραστάσα διά του πληρεξούσιου δικηγόρου Δημητρίου Πασσά.

Προσθέτως παρεμβαίνουν: Το Σωματείο με την επωνυμία “Ελληνικό Γραφείο Ενώσεως Καταναλωτών” που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα παραστάτος δια του πληρεξούσιου δικηγόρου Δημητρίου Σπυράκου.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗΝ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΟ

Με την υπό κρίση αγωγή της (αρ. Εκθ. Κατάθ. 282\98) η ενάγουσα, ένωση καταναλωτών του άρθρου 10 Ν. 2251\94 (ΦΕΚ Α' 191\16.11.94), ισχυρίζεται ότι η εναγόμενη είναι νόμιμα εγκατεστημένη στην Ελλάδα αλλοδαπή ανώνυμη Τραπεζική εταιρεία, που δραστηριοποιείται στον τομέα παροχής πιστωτικών υπηρεσιών. Ότι στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, δηλαδή αφενός στις συμβάσεις που συνάπτει με καταναλωτές πελάτες της και αφετέρου στις συμβάσεις πιστωτικών καρτών C VISA και MASTERCARD, η εναγόμενη χρησιμοποιεί γενικούς όρους συναλλαγών ενσωματωμένους στα εξής έντυπα 1) “ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ C Τράπεζας.”, 2) “ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΚΑΡΤΑΣ C VISA” και 3) “ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΚΑΡΤΑΣ C MASTERCARD” .Ότι μεταξύ των όρων που χρησιμοποιεί στο υπό στ. 1) ανωτέρω έντυπο είναι καταχρηστικός και άρα άκυρος ο όρος υπ'αρ. 208 περί δυνατότητας της εναγόμενης να επιβάλλει οποτεδήποτε κατά την κρίση της έξοδα κίνησης σε κάθε λογαριασμό για την περίπτωση που δεν παρουσιάζει υπόλοιπα ανώτερα από το κατώτερο όριο που θα καθορίζει κάθε φορά η εναγόμενη για το αντίστοιχο είδος λογαριασμού όπως και η σε εφαρμογή

αυτού ήδη από το Μάιο του 1997 επιβολή από την εναγόμενη σε όλους τους λογαριασμούς καταθέσεων με μέσο μηνιαίο υπόλοιπο κάτω των 5.000.000 δρχ. Ποσού 5.000. μηνιαίως ως έξοδα κινήσεως. Επίσης, εκθέτει ότι από τους πανομοιότυπους γενικούς όρους που περιέρχονται στα υπό στοιχ. 2 και 3 έντυπα άλλοι μεν είναι παράνομοι και άλλοι καταχρηστικοί, ως αντιτιθέμενοι στις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 6, 7 του Ν 2251\94, κατά τα ειδικότερα εκτιθεμένα στο αγωγικό δικόγραφο.

Περαιτέρω, ότι όλοι οι γενικοί όροι που περιλαμβάνονται στα υπό στοιχ. 2 και 3 ανωτέρου αναφερόμενα έντυπα δεν είναι εκτυπωμένοι ευανάγνωστα, όπως ορίζει το άρθρο 2 παρ 3 του ως άνω νόμου. Με βάση το ιστορικό αυτό η ενάγουσα ένωση ζητεί: α) να απαγορευθεί στην εναγόμενη να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί στις συμβάσεις καταθέσεων που συνάπτει με τους καταναλωτές γενικό όρο σχετικό με την επιβολή εξόδων κίνησης ως καταχρηστικό και άκυρο, β) να απαγορευθεί η πρακτική χρέωσης ποσού 5.000 δρχ. μηνιαίως στους λογαριασμούς καταθέσεων πελατών της εναγόμενης, οι οποίοι παρουσιάζουν μέσο μηνιαίο υπόλοιπο καταθέσεων μικρότερο των 5.000.000 δρχ., γ) να απαγορευθεί στην εναγόμενη να χρησιμοποιεί τα αναφερόμενα στην αγωγή δυσανάγνωστα έντυπα γενικών όρων για τη χορήγηση των πιστωτικών της κάρτας και να υποχρεωθεί η εναγόμενη να εκτυπώνει τους γενικούς της όρους με ευδιάκριτους και ευμεγέθεις χαρακτήρες, δ) να απαγορευθεί στην εναγόμενη να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί στις συμβάσεις που συνάπτει με τους καταναλωτές τους αναφερόμενους στην αγωγή γενικούς όρους χορήγησης των πιστωτικών καρτών C VISA και C MASTERCARD ως καταχρηστικούς και άρα άκυρους, ε) να υποχρεωθεί η εναγόμενη να ενημερώσει με κάθε πρόσφορο τρόπο και με έξοδα της τους συμβαλλόμενους της ότι οι παραπάνω γενικοί όροι δεν ισχύουν. Επιπλέον ζητεί στ) να αναγνωρισθεί ότι η εναγόμενη είναι υπόχρεος σε καταβολή ποσού 600.000.000 δρχ. ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υφίσταται το καταναλωτικό κοινό από τη χρησιμοποίηση των προσβαλλόμενων ως καταχρηστικών γενικών όρων, ζ) να απειληθεί κατά της εναγόμενης για κάθε παράβαση των πιο πάνω αιτουμένων χρηματική ποινή 2.000.000 δρχ. υπέρ της ενάγουσας, η) να κηρυχθεί η απόφαση που θα εκδοθεί προσωρινά εκτελεστή και θ) να καταδικαστεί η εναγόμενη στη δικαστική δαπάνη της ενάγουσας. Με αυτό το περιεχόμενο και αιτήματα η ένδικη αγωγή παραδεκτός εισάγεται για να συζητηθεί ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου ως καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδίου (α. 10 παρ 11 ν. 2251\94), κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (α. 10 παρ. 12 εδ. Α' ν.2251\94) και είναι νόμιμη. Στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 1,2 παρ. 1,2,3,5,6,7,10,14 παρ 7ν. 2251\94, 178, 179, 299, 281, ΑΚ, 70, 176, 191 παρ. 2, 907, 908 και 947 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ., εκτός από το προαναφερθέν υπό

στοιχείο ε) αίτημα, το οποίο πέραν της αοριστίας που έχει η μη αναφορά συγκεκριμένων μέσων ενημέρωσης των καταναλωτών, ώστε να δύναται η απόφαση που τα διατάσει να εκτελεστεί, δεν είναι νόμιμο, διότι η ενημέρωση των συμβαλλομένων της εναγομένης περί της μη ισχύος των τυχόν κριθέντων ως καταχρηστικών γενικών όρων συναλλαγών δεν αποτελεί επανόρθωση με την έννοια του α. 10 παρ. 9 περ. α' εδ. Γ'ν. 2251\94, ούτε μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω το άρθρο 59 εδ. β' ΑΚ αφού η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης (α. 10 παρ. 9 ν 2251\94) έχει μόνο κυρωτικό χαρακτήρα (αστική ποινή) και δε μπορεί να εφαρμοστεί για το λόγο αυτό συμπληρωματικά καμία διάταξη του ΑΚ περί ηθικής βλάβης

[...]

Κατ' ακολουθίαν όλων των ανωτέρω πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή, καθώς και η πρόσθετη παρέμβαση ως βάσιμες και κατ' ουσίαν και να απαγορευθεί στην εναγόμενη η διατύπωση και χρήση όσων γενικών όρων συναλλαγών κρίθηκαν στο αιτιολογικό της παρούσας ως καταχρηστικοί και άρα άκυροι, ως και η ως αντισυμβατική και παράνομη κριθείσα πρακτική της, κατα τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο διατακτικό, να απειληθεί κατά της εναγόμενης χρηματική ποινή ως 1.000.000 δρχ. για κάθε παράβαση των ως άνω, να αναγνωρισθεί ότι η εναγόμενη οφείλει στην ενάγουσα το ποσόν των 150.000.000 δρχ. ως χρηματική ικανοποίηση ηθικής βλάβης και να επιβληθεί μέρος της δικαστικής δαπάνης της ενάγουσας, καθώς και της προσθέτως παρεμβαίνουσας σε βάρος της εναγόμενης (78 ΚπολλΔ) κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δικάζοντας κατ' αντιμωλία των διαδίκων

Απορρίπτει ότι κρίθηκε απορριπτέο

Δέχεται εν μέρει την αγωγή και την πρόσθετη παρέμβαση

Απαγορεύει στην εναγόμενη να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της με καταναλωτές και στα πλαίσια συμβάσεων καταθέσεως γενικό όρο πους της χορηγεί δικαιώματα να επιβάλλει κατα την κρίση της οποτεδήποτε έξοδα κίνησης σε κάθε

λογαριασμό για την περίπτωση που δεν παρουσιάζει υπόλοιπα ανώτερα από το κατώτερο όριο που θα καθορίζει κάθε φορά η ίδια για το αντίστοιχο είδος λογαριασμού.

Απαγορεύει στην εναγομένη να επιβάλλει σε όλους τους λογαριασμούς καταθέσεων, που διατηρούν καταθέτες σ' αυτή, ή θα συνάψουν στο μέλλον, μηνιαία έξοδα κίνησης 5.000δρχ. σε κάθε λογαριασμό καταθέσεως, του οποίου το μέσο μηνιαίο υπόλοιπο από τη συνολική τραπεζική σχέση βρίσκεται κάτω από το ποσόν των 500.000 δραχμών.

Απαγορεύει στην εναγόμενη να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της με καταναλωτές και στα πλαίσια συμβάσεων χορήγησης σ' αυτούς πιστωτικών καρτών C VISA και MASTER-CARD γενικούς όρους με το ακόλουθο περιεχόμενο

- i) όρο που να προβλέπει ότι ο κάτοχος δεν έχει το δικαίωμα να προβάλλει κατά της Τράπεζας ενστάσεις και αξιώσεις που τυχόν θα έχει έναντι των επιχειρήσεων
- ii) όρο που να προβλέπει ότι αν μέσα σε είκοσι (20) μέρες από την λήψη του Μηνιαίου Λογαριασμού (ή και άλλης ειδοποίησης οποτεδήποτε, για την πληρωμή οφειλής σχετικής με την κάρτα) ο κάτοχος ή ο συνοφειλέτης δεν αμφισβητήσει το σύνολο του ποσού και δεν προτείνει τις βάσιμες αντιρρήσεις του λογίζεται ότι αποδέχτηκε όλες τις εγγραφές που έγιναν καθώς και το χρεωστικό του υπόλοιπο και δεν έχει πλέον το δικαίωμα να το αμφισβητήσει
- iii) όρο που να προβλέπει ότι αν ο κάτοχος καθυστερήσει την πληρωμή της ελάχιστης καταβολής ή του ποσού που αναφέρεται ως άμεσα πληρωτέο Τεσσάρων Μηνιαίων Λογαριασμών καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό αυτοδίκαια στο σύνολο του και το υπόλοιπο του οφειλομένου ποσού να επιβαρύνεται με τόκους υπερημερίας.
- iv) Όρο που να προβλέπει ότι η ετήσια συνδρομή μα την οποία επιβαρύνεται ο κάτοχος για την χορήγηση της κάρτας υπόκειται σε αναπροσαρμογές εκ μέρους της Τράπεζας
- v) Όρο που να προβλέπει ότι η προμήθεια ανάληψης μετρητών ανέρχεται στο 3% επί του ποσού της ανάληψης με ελάχιστο ποσό προμήθειας τις 500 δρχ.
- vi) Όρο που να προβλέπει ότι σε περίπτωση υπέρβασης του ανώτατου μηνιαίου ορίου συναλλαγών, το οποίο καθορίζεται από την Τράπεζα, ο λογαριασμός του κατόχου επιβαρύνεται με 5% εφάπαξ επί του ποσού της κάθε μιας υπέρβασης

vii) Όρο που να προβλέπει ότι ο συμβατικός τόκος με τον οποίο θα χρεώνεται ο λογαριασμός του κατόχου στις περιπτώσεις τμηματικών εξοφλήσεων (καταβολών σε δόσεις) μπορεί να μεταβάλλεται από την Τράπεζα, η δε τροποποίηση θα ισχύει από την ημερομηνία έκδοσης του

Μηνιαίου Λογαριασμού

viii) όρο που να προβλέπει ότι η οφειλή από συναλλαγή σε οποιαδήποτε χώρα εκτός Ελλάδος θα επιβαρύνεται με 1,5% (για έξοδα επεξεργασίας των συναλλαγών) .

ix) όρο που να προβλέπει ότι η Τράπεζα έχει δικαίωμα να καταγγέλλει οποτεδήποτε, χωρίς προειδοποίηση ή αιτιολόγηση τη σύμβαση πίστωσης με τον κάτοχο, (ή και να απαγορεύσει οποιαδήποτε χρήση της κάρτας), καθώς και να τροποποιεί μονομερώς οποιοδήποτε όρο της σύμβασης.

Απειλεί κατά της εναγόμενης χρηματική ποινή ύψους ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών για κάθε παράβαση των ως άνω.

Αναγνωρίζει ότι η εναγόμενη υποχρεούται να καταβάλει στην ενάγουσα ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το ποσόν των εκατόν πενήντα εκατομμυρίων (150.000.000) δραχμών.

Καταδικάζει την εναγόμενη να καταβάλει μέρος της δικαστικής δαπάνης της ενάγουσας καθώς και της προσθέτως παρεμβαίνουσας, το ύψος τους οποίου ορίζει σε πενήντα χιλιάδες (50.000) δραχμές.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 6 Μαΐου 1998

Διαφορές από εργασιακές πρακτικές

223\1993ΑΠ

Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Η προαγωγή υποδιευθυντή σε διευθυντή γίνεται κατ' απόλυτη εκλογή με απόφαση του ΔΣ ύστερα από πρόταση του Διοικητή της Τράπεζας. Προσόντα που επιλεγέντος, τυπικά και ουσιαστικά. Η κρίση του ΔΣ ελέγχεται για κατάχρηση δικαιώματος σύμφωνα με το άρθρο 281 του ΑΚ. Δεν είναι αόριστη η σχετική αγωγή αν δεν αναφέρεται ότι ο ενάγων υπερείχε και όσων τυχόν παραλείφθηκαν κατα τις προαγωγές, αρκεί να αναφέρονται οι προαχθέντες και τα προσόντα αυτών.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Οικονομικά Αποτελέσματα Α' Τριμήνου 2008 ΑΤΕ

Ενδιάμεση κατάσταση αποτελεσμάτων

Για την περίοδο που έληξε στις 31 Μαρτίου 2008

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Έτος	1/1 31/3/2008	1/1 31/3/2007
Έσοδα και συντάξι έσοδα		252.01	231.186
Έξοδα και συντάξι έξοδα		(112.350)	(80.308)
Καθαρά έσοδα από τόκους	7	139.761	151.878
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		17.041	18.237
Έξοδα από πρόσβαση και προμήθειες		(6.821)	(4.629)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	10.220	13.612
Κοπή στα ίδια χρηματοοικονομικά μέσα	9	(11.106)	20.451
Κοπή στα ίδια επενδυτικών χρηματοοικονομικών	10	315	12.188
Έσοδα από διαπραγματεύματα	11	3.021	5.990
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	3.613	2.825
Σύνολο λοιπών εσόδων		(4.157)	(11.851)
Λειτουργικά Έσοδα		145.814	207.944
Αποσκόπιση περιουσιακών στοιχείων	13	(15.000)	(15.000)
Λειτουργικά έξοδα	14	(107.941)	(107.935)
Κέρδη προ φόρων		22.873	85.009
Φόρος κερδών	15	(2.153)	(17.666)
Κέρδη μετά από φόρους		20.720	67.343
Βασικά και προσεγγισμένα κέρδη ανά μετοχή (€ ανά μετοχή)	16	0,02	0,07

- Πίνακας Δ.Κ.Ε. Α΄ Τρίμηνο 2008 ΑΤΕ

Βασικά ίδια κεφάλαια (Tier 1 Capital)	31/3/2008
Σύνολο λογιστική καθαρή θέση	1.281.058
Μείον: Ανά στοιχείο ενεργητικού	(4.992)
Μείον: Προβλέψεις για μαρίσμα	(90.000)
Λοιπά προσαρμογές, & αναρτητικά στοιχεία τηρ. λογιστικής καθαρής θέσης, σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(77.591)
	1.108.475
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 Capital)	
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια	199.642
Προσαρμογές, & αναρτητικά στοιχεία ίδιων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(287.308)
	(87.666)
Εποπτικό Ίδια Κεφάλαια	1.020.809
Σταθμισμένο ενεργητικό (βάσει κινδύνου)	13.074.713
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Tier 1)	8,48%
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Tier 2)	7,81%

Ο τρέχων συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας για την Τράπεζα εκτιμάται για 31/03/2008 σε 8,48% αναφορικά με τα Tier 1 Κεφάλαια και σε 7,81% για τα Tier 2 Κεφάλαια.

Είναι σε εξέλιξη η σύνταξη δανείου μετωμηνής εξασφάλισης ύψους € 250 εκατ., η οποία εγκρίθηκε με το Πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου 8/06.05.2008 και επικυρώθηκε από την τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 14.05.2008 και το οποίο θα αντικαταστήσει το αντίστοιχο παλιό που ανακλήθηκε στις 24.12.2007. Σημειώνεται ότι το ανωτέρω δάνειο αποτελεί Tier 2 κεφάλαιο.

- Οικονομικά Αποτελέσματα Γ' Τριμήνου 2008 ΑΤΕ

Ενδιάμεση κατάσταση αποτελεσμάτων

Για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2008

(Ποσό σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	1/1 - 30/9/2008	1/1 - 30/9/2007	1/7 - 30/9/2008	1/7 - 30/9/2007
Τόκοι και παροχή έσοδων		803.096	720.449	318.513	240.573
Τόκοι και παροχή αξιόλογων		(809.177)	(233.012)	(162.965)	(90.125)
Καθαρά έσοδα από τόκους	8	453.919	437.407	155.548	141.448
Εσοδα από αμοιβές και προμήθειες		69.350	58.405	31.912	18.194
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		(22.348)	(16.878)	(8.487)	(6.156)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	9	47.002	41.527	23.425	12.038
Καθαρά έσοδα απερισκεπών χρηματοοικονομικών	10	(33.070)	4.432	(12.453)	(1.759)
Καθαρά έσοδα γενικών χρηματοοικονομικών	11	3.879	80.518	(417)	62.000
Εσοδα από άμεσες πωλές	12	25.424	23.503	697	2.070
Άλλα λειτουργικά έσοδα	13	16.923	16.199	4.781	8.287
Σύνολο λοιπών εσόδων		13.168	166.562	(7.099)	70.568
Αποτελεσματικά Έσοδα		514.089	645.684	171.574	224.274
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	14	(68.772)	(61.846)	(27.572)	(18.000)
Λειτουργικά έξοδα	15	(252.621)	(305.923)	(125.335)	(116.025)
Κέρδη προ φόρων		62.696	247.915	18.266	90.249
Φόρος, περιόδου	16	(27.062)	(54.444)	(6.611)	(19.799)
Κέρδη μετε από φόρους		65.634	193.471	11.655	70.450
Βλάβες και αποσβέσεις από κινήματα μετοχών (έκ των μετοχών)	17	0.075	0.217	0.029	0.079

- Πίνακας Δ.Κ.Ε. Γ' Τρίμηνο 2008 ΑΤΕ

Βασικό ίδιο κεφάλαιο (Tier 1 Capital)	30/9/2008
Σύνολο Λογιστικής καθαρής θέσης	1.112.189
Μείον: Άλλα στοιχεία ενεργητικού	(4.785)
Λοιπά, προσαρμογές, & αποσβεστικά στοιχεία της Λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(84.113)
	1.023.290
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 Capital)	
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια	447.990
Προσαρμογές, & αποσβεστικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(170.681)
	277.309
Αφαριστικά στοιχεία υπό το σύνολο των Ιδίων Εποπτικών Κεφαλαίων	(77.156)
Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια	1.223.443
Σταθμισμένο ενεργητικό (βασει κινδύνου)	14.020.073
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,73%

Ο τρέχων συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας για την Τριεξά εκτιμάται στις 30 Σεπτεμβρίου 2008 σε 8,73%. Εντός του Ιουλίου 2008 συνάχθηκε δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους € 250 εκατ., το οποίο αντικατέστησε αντιστοίχο δάνειο που είχε ανακληθεί στις 24 Δεκεμβρίου 2007 και το οποίο αποτελεί μέρος των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 2 κεφάλαια).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘΜ. 2590/20.8.2007

ΘΕΜΑ: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για το
Λειτουργικό Κίνδυνο

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, αφού έλαβε υπόψη:

α) τις διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και ειδικότερα το άρθρο 55Α αυτού, όπως ισχύει,

β) τις διατάξεις του Ν. 3601/2007 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις», και ειδικότερα τα άρθρα 25 και 27 αυτού,

γ) τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 2 του Ν. 3487/2006, σύμφωνα με τις οποίες επεκτείνεται στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες η υποχρέωση κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα/Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΛΠ/ΔΠΧΠ),
δ) την Οδηγία 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, και ειδικότερα τα άρθρα 102 έως 105, 152, 155 και το Παράρτημα Χ αυτής,

ε) τις σχετικές με την εφαρμογή του Ν. 3601/2007 αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2587/20.8.2007, 2588/20.8.2007 και 2589/20.8.2007),

στ) την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως ισχύει, σχετικά με το πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και τις σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων,

ζ) τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (Committee of European Banking Supervisors) σχετικά με την εφαρμογή, επικύρωση και αξιολόγηση των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων και της Προσέγγισης των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (GL10/4.4.2006 Guidelines on the implementation, validation and assessment of Advanced Measurement (AMA) and Internal Ratings Based (IRB) Approaches),

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ Ε

να καθορίσει τα ακόλουθα, σχετικά με τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 12 του άρθρου 2 του Ν. 3601/2007 από τα πιστωτικά ιδρύματα:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου:

- α. με την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Κεφάλαιο Α της παρούσας Πράξης),
- β. με την Τυποποιημένη Προσέγγιση, μετά από σύμφωνη γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος (Κεφάλαιο Β),
- γ. με Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης, κατόπιν άδειας της Τράπεζας της Ελλάδος (Κεφάλαιο Γ).

2. Η προσέγγιση που επιλέγεται κατά την παρ. 1, θα εφαρμόζεται τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 3601/2007, καλύπτοντας όλους τους σχετικούς επιχειρηματικούς τομείς του πιστωτικού ιδρύματος και του Ομίλου. Η προσέγγιση που επιλέγεται θα πρέπει να είναι ανάλογη με την πολυπλοκότητα και το μέγεθος των κινδύνων που αναλαμβάνει το πιστωτικό ίδρυμα.

3. Τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία, χρησιμοποιούν την Τυποποιημένη Προσέγγιση ή τις Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης δεν επιτρέπεται να επανέλθουν στη χρήση απλούστερης προσέγγισης. Σε ειδικές περιπτώσεις, και μετά την υποβολή τεκμηριωμένου αιτήματος, η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να χορηγήσει άδεια επιστροφής σε λιγότερο εξελιγμένη προσέγγιση εφόσον υφίστανται αποδεδειγμένα σημαντικοί λόγοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α - Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη

1. Με την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου ανέρχονται στο 15% του Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος, όπως αυτός ορίζεται παρακάτω.

Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος

2. α. Ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος ορίζεται ως ο μέσος όρος των τριών (3) τελευταίων ετών, πριν την ημερομηνία αναφοράς, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων, όπως αυτά αναλύονται στους Πίνακες Α και Β του Παραρτήματος Ι. Ο τριετής μέσος όρος υπολογίζεται με βάση τις τελευταίες τρεις δωδεκάμηνες παρατηρήσεις στο τέλος της κάθε διαχειριστικής χρήσης.

β. Ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος υπολογίζεται ως το άθροισμα των ετήσιων παρατηρήσεων, για τις οποίες υπάρχουν θετικά μεγέθη διαιρούμενο με τον αριθμό των θετικών μεγεθών. Επομένως εάν για κάποια παρατήρηση τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα είναι αρνητικά ή μηδενικά, το μέγεθος αυτό δεν θα λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του μέσου όρου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

3. Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται ως το αλγεβρικό άθροισμα των στοιχείων του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, που παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι, με το ανάλογο πρόσημο. Ανάλογα με το λογιστικό σχέδιο που ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να εφαρμόσουν και τον αντίστοιχο ορισμό, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα Ι (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – Πίνακας Α, Εθνικό Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών – Πίνακας Β).

4. Τα στοιχεία, που αποτελούν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα προσαρμόζονται, εφόσον απαιτείται, ως εξής:

α. Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται πριν την αφαίρεση των προβλέψεων (γενικών και ειδικών) και των λειτουργικών εξόδων.

β. Τα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνουν τα έξοδα εξωτερικής ανάθεσης υπηρεσιών (outsourcing), σε επιχειρήσεις που δεν είναι μητρικές ή θυγατρικές του πιστωτικού ιδρύματος, ούτε θυγατρικές επιχείρησης της οποίας είναι θυγατρική και το πιστωτικό ίδρυμα. Τα έξοδα για την εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών επιτρέπεται να μειώνουν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα, αν καταβάλλονται σε επιχειρήσεις που εποπτεύονται ισοδυνάμως με πιστωτικά ιδρύματα.

γ. Δεν λαμβάνονται υπόψη:

i. τα πραγματοποιηθέντα κέρδη / ζημιές από την πώληση στοιχείων που δεν ανήκουν στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών,

ii. τα έκτακτα ή μη επαναλαμβανόμενα έσοδα,

iii. τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες.

δ. Όταν οι αναπροσαρμογές της αξίας των στοιχείων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης, τότε οι αναπροσαρμογές αυτές θα μπορούν να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό του Δείκτη. Οι διαφορές από την αναπροσαρμογή της αξίας στην αγοραία τιμή των τίτλων που δεν περιλαμβάνονται στις «Συμμετοχές σε συγγενείς και θυγατρικές επιχειρήσεις» και οι οποίες καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό.

5. Στην περίπτωση κατά την οποία μία επιχείρηση υπόκειται σε λογιστικό πλαίσιο διαφορετικό από αυτό των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ή του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Τραπεζών, θα πρέπει να γίνεται ο υπολογισμός του Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος βάσει των στοιχείων που αντανακλούν καλύτερα τον ορισμό των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων, όπως αυτά παρουσιάζονται στον Πίνακα Β του Παραρτήματος Ι. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση Ομίλων των οποίων η μητρική είναι Χρηματοδοτική Εταιρεία Συμμετοχών, όπως ορίζεται στο άρθρο 33 του Ν. 3601/2007, καθώς ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος υπολογίζεται βάσει της ενοποιημένης οικονομικής κατάστασης της εν λόγω εταιρείας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β - Τυποποιημένη Προσέγγιση

1. Για την υιοθέτηση της Τυποποιημένης Προσέγγισης, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος βεβαίωση και τα απαιτούμενα στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι πληρούν όλα τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της προσέγγισης, όπως προβλέπονται στο παρόν Κεφάλαιο.

2. Υπολογισμός Κεφαλαιακής Απαιτήσης

α. Τα πιστωτικά ιδρύματα κατανέμουν τις δραστηριότητές τους στις κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που παρατίθενται στον Πίνακα 1. Με την επιφύλαξη της υποπαρ. γ παρακάτω, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι λειτουργικού κινδύνου για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, ισούνται με τον μέσο όρο των τριών (3) τελευταίων ετών, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων σταθμισμένων με τους συντελεστές που παρατίθενται στον Πίνακα 1.

β. Με την επιφύλαξη της παρ. 4 περί «Εναλλακτικής Τυποποιημένης Προσέγγισης», ως Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος ορίζονται τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα κατά κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά έτος, τα οποία υπολογίζονται κατ' αναλογία με τα προβλεπόμενα για την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Πίνακας Α ή Β του Παραρτήματος Ι) του Κεφαλαίου Α. Ο τριετής μέσος όρος υπολογίζεται με βάση τις τελευταίες τρεις δωδεκάμηνες παρατηρήσεις στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ελεγμένα στοιχεία, μπορούν να χρησιμοποιούνται τεκμηριωμένες εκτιμήσεις του πιστωτικού ιδρύματος, οι οποίες θα πρέπει να υποστηρίζονται επαρκώς από τα λογιστικά του στοιχεία, στοιχεία κόστους, κλπ.

γ. i Τυχόν αρνητικά Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα από μία ή περισσότερες

επιχειρηματικές δραστηριότητες, κατ' έτος, μπορούν να καταλογισθούν στο σύνολο των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων.

ii. Εάν, όμως, η αθροισμένη κεφαλαιακή απαίτηση όλων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός ενός δεδομένου έτους είναι αρνητική, τότε για τον υπολογισμό του μέσου όρου αυτή λαμβάνεται υπόψη στον αριθμητή με μηδενική αξία.

δ. Παράδειγμα του υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων με βάση την Τυποποιημένη Προσέγγιση εμφανίζεται στο Παράρτημα II.

Πίνακας 1: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

Κατηγορία Επιχειρηματικής Δραστηριότητας	Δραστηριότητες ανά κατηγορία	Συντελεστής
Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις (Corporate Finance)	Αναδοχή ή /και τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (με ανάληψη του κινδύνου αγοράς) Υπηρεσίες συνδεδόμενες με την αναδοχή Υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών Υπηρεσίες συμβουλών σε επιχειρήσεις για θέματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής και συναφή θέματα, συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων Έρευνα επενδύσεων και χρηματοοικονομική ανάλυση, καθώς και κάθε άλλη μορφή γενικών συστάσεων σχετικά με συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα	18%
Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων (Trading and Sales)	Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (χωρίς ανάληψη κινδύνου αγοράς) Εκμετάλλευση πολυμερών συστημάτων διαπραγμάτευσης τίτλων Διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές χρηματαγορές	18%

<p>Λιανική τραπεζική (Retail Banking) (Δραστηριότητες με φυσικά πρόσωπα ή με μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ικανοποιούν τα κριτήρια για την υπαγωγή στην κλάση των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, όπως αναφέρονται στην ΠΔ/ΤΕ 2588/20.8.2007 περί Τυποποιημένης Προσέγγισης – Τμήμα Β, παρ. 4)</p>	<p>Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων</p>	<p>12%</p>
<p>Εμπορική τραπεζική (Commercial Banking)</p>	<p>Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων</p>	<p>15%</p>
<p>Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών (Payment & Settlement)</p>	<p>Πράξεις διενέργειας πληρωμών περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής</p>	<p>18%</p>
<p>Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης (Agency Services)</p>	<p>Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών, περιλαμβανομένης της θεματοφυλακής και συναφών υπηρεσιών όπως η διαχείριση διαθεσίμων / εξασφαλίσεων</p>	<p>15%</p>
<p>Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων (Asset Management)</p>	<p>Διαχείριση χαρτοφυλακίου Διαχείριση Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων (ΟΣΕ) Άλλες μορφές διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων</p>	<p>12%</p>
<p>Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής (Retail Brokerage) (Δραστηριότητες με φυσικά πρόσωπα ή με μικρομεσαίες επιχειρήσεις που</p>	<p>Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (χωρίς ανάληψη κινδύνου) Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό</p>	<p>12%</p>

<p>ικανοποιούν τα κριτήρια για την υπαγωγή στην κλάση των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, όπως αναφέρονται στην ΠΔ/ΤΕ 2588/20.8.2007 περί Τυποποιημένης Προσέγγισης – Τμήμα Β, παρ. 4)</p>	<p>πελατών</p>	
--	----------------	--

3. Ταξινόμηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

α. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να αναπτύξουν και να τεκμηριώσουν γραπτώς συγκεκριμένες πολιτικές και κριτήρια για την ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στις αντίστοιχες κατηγορίες. Τα κριτήρια αντιστοίχισης πρέπει να αναθεωρούνται και να προσαρμόζονται σε συνάρτηση με την εξέλιξη και τις μεταβολές των δραστηριοτήτων και των κινδύνων.

β. Η ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- i. Όλες οι λειτουργίες ενός πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να αντιστοιχίζονται σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, χωρίς επικαλύψεις.
- ii. Οι δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες, αλλά αποτελούν υποστηρικτικές λειτουργίες (ancillary functions)

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

σε κάποια από τις βασικές δραστηριότητες θα ταξινομούνται στην κατηγορία δραστηριότητας που υποστηρίζουν.

iii. Αν οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα για περισσότερες της μίας κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, θα πρέπει να προσδιορίζονται από τα πιστωτικά ιδρύματα αντικειμενικά κριτήρια κατηγοριοποίησής τους.

iv. Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ταξινόμηση μιας λειτουργίας σε κάποια κατηγορία, τότε αυτή θα λαμβάνει τον υψηλότερο συντελεστή (18%). Τον ίδιο

συντελεστή θα λαμβάνουν και οι τυχόν υποστηρικτικές σε αυτή λειτουργίες.

v. Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιούν τις δικές τους μεθοδολογίες εσωτερικής τιμολόγησης για την κατανομή των εσόδων ανά τομέα δραστηριότητας. Τα κόστη που συνδέονται με μία επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά καταλογίζονται σε άλλη, μπορούν να αντιστοιχίζονται εκ νέου με την αντίστοιχη δραστηριότητα, για παράδειγμα με τη χρήση μεγεθών που προκύπτουν από τιμές εσωτερικής μεταφοράς (transfer pricing).

vi. Η ταξινόμηση των δραστηριοτήτων πρέπει να είναι συμβατή με τους ορισμούς των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς.

vii. Η διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος είναι υπεύθυνη για τη διαμόρφωση πολιτικής αντιστοίχισης των Σχετικών Δεικτών και των τομέων δραστηριότητας.

viii. Η διαδικασία αντιστοίχισης θα πρέπει να υπόκειται σε ανεξάρτητη επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει, και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.

4. Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση

a. Στο πλαίσιο της Τυποποιημένης Προσέγγισης και κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδος, τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να κάνουν χρήση Εναλλακτικού Σχετικού Δείκτη για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της λιανικής τραπεζικής και της εμπορικής τραπεζικής, εφόσον, πέραν των γενικών, τηρούνται οι εξής προϋποθέσεις :

i. Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να δραστηριοποιείται σημαντικά στη λιανική ή και την εμπορική τραπεζική, από τις οποίες προέρχεται τουλάχιστον το 90% του τριετούς μέσου όρου των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων. Στην περίπτωση που αυτός ο τριετής μέσος όρος μειωθεί κάτω από το 90% για κάποιο έτος, τότε, και για μόνο για αυτό το έτος, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιτρέψει στο πιστωτικό ίδρυμα να εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί τον Εναλλακτικό Σχετικό Δείκτη, με την προϋπόθεση ότι αυτό θα παρουσιάσει

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

στοιχεία ότι δεν έχει αλλάξει προσανατολισμό ως προς τη σύσταση του

χαρτοφυλακίου του και ότι αυτή η πτώση είναι καθαρά συγκυριακή.

ii. Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να έχει επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν κατά την κρίση της Τράπεζας της Ελλάδος ότι ένα σημαντικό ποσοστό των δραστηριοτήτων λιανικής ή και εμπορικής τραπεζικής αποτελείται από δάνεια που σχετίζονται με υψηλή πιθανότητα αθέτησης, καθώς και ότι η Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση παρέχει ένα πιο βελτιωμένο τρόπο αξιολόγησης του λειτουργικού κινδύνου. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να παρουσιάζουν τις πιθανότητες αθέτησης που υπολογίζουν για αυτές τις κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η υψηλή πιθανότητα αθέτησης θεωρείται η υπερβαίνουσα το 3,5% ενώ ως σημαντικό ποσοστό θεωρείται το υπερβαίνον το 15% του χαρτοφυλακίου λιανικής ή και εμπορικής τραπεζικής. Στην περίπτωση που το πιστωτικό ίδρυμα δεν υπολογίζει πιθανότητες αθέτησης θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει την υψηλή πιθανότητα αθέτησης των δανείων του με άλλους τρόπους.

iii. Τα παραπάνω κριτήρια για την χρήση της Εναλλακτικής Τυποποιημένης Προσέγγισης θα πρέπει να πληρούνται σε ενοποιημένη βάση. Πιο συγκεκριμένα, αν κάποιο πιστωτικό ίδρυμα πληροί τις προϋποθέσεις σε ενοποιημένη βάση θα μπορεί να εφαρμόζει την συγκεκριμένη προσέγγιση και σε ατομική βάση ακόμη και αν δεν πληρούνται τα κριτήρια σε απόλυτο βαθμό. Τα πιστωτικά ιδρύματα που πληρούν τις προϋποθέσεις σε ατομική βάση, αλλά όχι σε ενοποιημένη, δεν μπορούν να εφαρμόσουν την εν λόγω προσέγγιση σε ενοποιημένη βάση, σε καμία περίπτωση.

β. Ο Εναλλακτικός Σχετικός Δείκτης είναι ο τριετής μέσος όρος του συνολικού ονομαστικού ποσού των απαιτήσεων πελατών πολλαπλασιασμένος επί 0,035. Για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της λιανικής και εμπορικής τραπεζικής ως «απαιτήσεις πελατών» νοείται το σύνολο των ποσών που έχουν αναληφθεί και είναι κατηγοριοποιημένα στα αντίστοιχα χαρτοφυλάκια. Στις δραστηριότητες εμπορικής τραπεζικής, συμπεριλαμβάνονται και οι τίτλοι που δεν ανήκουν στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών με την αξία ισολογισμού.

5. Απαιτούμενα ποιοτικά κριτήρια για την υιοθέτηση της Τυποποιημένης

Προσέγγισης

Τα πιστωτικά ιδρύματα που χρησιμοποιούν την Τυποποιημένη Προσέγγιση οφείλουν να τηρούν τα ακόλουθα κριτήρια, επιπλέον των γενικών προτύπων διαχείρισης κινδύνων του Άρθρου 26 του Ν. 3601/2007, όπως έχουν εξειδικευτεί με την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει. Η Τράπεζα της Ελλάδος θα αξιολογεί σε κάθε περίπτωση την τήρηση των ελαχίστων αυτών προϋποθέσεων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, με γνώμονα το

μέγεθος και την κλίμακα των δραστηριοτήτων του πιστωτικού ιδρύματος και την αρχή της αναλογικότητας:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

α. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν ξεχωριστή και επαρκώς στελεχωμένη μονάδα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου εντός της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος.

β. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν ένα τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, με σαφή κατανομή των σχετικών αρμοδιοτήτων που θα καλύπτει τουλάχιστον την αναγνώριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση, έλεγχο και μείωση του λειτουργικού κινδύνου, τη συλλογή δεδομένων ζημιών και τις αναφορές, όπως αναλυτικά αναφέρεται στην υποπαρ. στ, παρακάτω.

γ. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης των δεδομένων που σχετίζονται με το λειτουργικό κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρησης των ζημιών που υπέστη το πιστωτικό ίδρυμα σε Βάση Δεδομένων. Ειδικότερα:

i. Το ελάχιστο ύψος ζημιών που θα πρέπει να καταγράφεται θα πρέπει να είναι €1.000 γενικά και €500 για τις συνεταιριστικές τράπεζες που δεν έχουν άδεια πανελληνίας ή ισοδύναμης εμβέλειας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιτρέψει την κατά περίπτωση αναπροσαρμογή του ορίου με βάση το κριτήριο της αναλογικότητας και της σχέσης κόστους οφέλους όσον αφορά την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου.

ii. Η Βάση Δεδομένων ζημιών από γεγονότα λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να περιέχει στοιχεία τουλάχιστον ενός (1) έτους, προκειμένου να επιτραπεί η χρήση της Τυποποιημένης Προσέγγισης. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται κατά περίπτωση, να συμφωνήσει για την χρήση της Τυποποιημένης Προσέγγισης, από πιστωτικά ιδρύματα που διαθέτουν Βάση Δεδομένων ζημιών από γεγονότα λειτουργικού κινδύνου με στοιχεία κάτω του έτους, εφόσον τεκμηριώνεται ικανοποιητικά, κατά την κρίση της, η επάρκεια και η σωστή χρησιμοποίηση της εν λόγω Βάσης Δεδομένων.

iii. Η καταγραφή των γεγονότων λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι συμβατή με τις κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας του Πίνακα 1 και

με τις κατηγορίες γεγονότων του Πίνακα 2.

iv. Αρχικά θα πρέπει να καταγράφονται τουλάχιστον οι πραγματικές ζημιές από γεγονότα λειτουργικού κινδύνου που έχουν συμβεί στο παρελθόν. Εντούτοις, δεδομένου, ότι η Τυποποιημένη Προσέγγιση αποτελεί τη βάση προετοιμασίας των αντίστοιχων Εξελιγμένων, τα πιστωτικά ιδρύματα ενθαρρύνονται να καταγράφουν σταδιακά ενδεχόμενες ζημιές από συμβάντα λειτουργικού κινδύνου και να αναπτύσσουν σχετικά σενάρια, καθώς και ενδεχόμενες ζημιές από συμβάντα λειτουργικού κινδύνου που αποφεύχθηκαν. Στην πολιτική διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να καθορίζονται οι πηγές άντλησης των στοιχείων που σχετίζονται με γεγονότα λειτουργικού κινδύνου

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

και τις αντίστοιχες ζημιές, ο χρόνος καταγραφής, οι αρμόδιοι λειτουργοί του πιστωτικού ιδρύματος για την καταχώριση των δεδομένων αυτών, το επίπεδο της ιεραρχίας τους, καθώς και η μορφή του προγράμματος / φόρμας αναφοράς στην οποία καταχωρούνται τα δεδομένα.

δ. Το σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου, θα υπόκειται σε τακτική επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει, και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.

ε. Το σύστημα παρακολούθησης και διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα είναι ενσωματωμένο στη γενικότερη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος. Τα αποτελέσματά του πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας παρακολούθησης και ελέγχου του «προφίλ» λειτουργικού κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος.

στ. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύστημα αναφορών, που να προβλέπει την υποβολή τους, μεταξύ των άλλων και στις εμπλεκόμενες επιχειρησιακές μονάδες ή και αρμόδιες επιτροπές και να διαθέτουν διαδικασίες λήψης αποφάσεων, που να βασίζονται στην πληροφόρηση από τις αναφορές αυτές. Οι διαδικασίες αυτές θα περιγράφουν σαφώς τις ενδεχόμενες διορθωτικές ενέργειες και την παρακολούθηση της υλοποίησης αυτών, θα καλύπτουν δε επίσης τη λήψη μέτρων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ - Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης

Προκειμένου να υιοθετήσει ένα πιστωτικό ίδρυμα Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης βάσει των δικών τους συστημάτων μέτρησης λειτουργικού κινδύνου, θα πρέπει να λάβει την προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος. Το πιστωτικό ίδρυμα θα διαβεβαιώνει την Τράπεζα της Ελλάδος ότι πληροί τουλάχιστον τα παρακάτω κριτήρια, επιπλέον των γενικών προτύπων διαχείρισης κινδύνων του Άρθρου 26 του Ν. 3601/2007 και τα σχετικά κριτήρια της ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει. Η τήρηση των κριτηρίων διαπιστώνεται από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, προς την οποία γνωστοποιείται και κάθε σημαντική μεταβολή για αξιολόγηση.

Τμήμα 1 - Κριτήρια για την υιοθέτηση Εξελιγμένων Προσεγγίσεων Μέτρησης

1. Ποιοτικά Κριτήρια

α. Το εσωτερικό σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι ενσωματωμένο στην καθημερινή διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος.

β. Το πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να διαθέτει ανεξάρτητη μονάδα διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

γ. Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει, επίσης, να διαθέτει ένα τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, με σαφή κατανομή των σχετικών αρμοδιοτήτων που θα καλύπτει την αναγνώριση, αξιολόγηση, μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και μείωση του λειτουργικού κινδύνου, τη συλλογή δεδομένων ζημιών και το σύστημα αναφορών.

δ. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να διαθέτει μεθοδολογίες κατανομής κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου στις σημαντικότερες δραστηριότητες, καθώς και κίνητρα για τη μείωση του λειτουργικού κινδύνου.

ε. Τα ανοίγματα σε λειτουργικό κίνδυνο και οι ζημιές από τον κίνδυνο αυτό πρέπει να αποτελούν αντικείμενο τακτικών αναφορών. Επιπλέον, το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να έχει θεσπίσει σχετικές διαδικασίες για τις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες.

στ. Το σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένο. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να έχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης, καθώς και πολιτικές για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης.

ζ. Η διαδικασία διαχείρισης και τα συστήματα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου, θα υπόκεινται σε τακτική επανεξέταση από εσωτερικούς ή / και εξωτερικούς ελεγκτές.

η. Η πιστοποίηση του συστήματος μέτρησης λειτουργικού κινδύνου από την Τράπεζα της Ελλάδος, θα περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- i. ότι οι εσωτερικές διαδικασίες επικύρωσης του πιστωτικού ιδρύματος, λειτουργούν με ικανοποιητικό τρόπο.
- ii. ότι η ροή δεδομένων και οι διαδικασίες που σχετίζονται με το σύστημα μέτρησης κινδύνων είναι διαφανείς και προσβάσιμες από τα αρμόδια στελέχη.

2. Ποσοτικά Κριτήρια

a. Καταλληλότητα του συστήματος μέτρησης

- i. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα υπολογίζουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις, κατά τρόπο ώστε να καλύπτεται τόσο η αναμενόμενη ζημία (EL), όσο και η μη αναμενόμενη (UL), εκτός και αν είναι σε θέση να τεκμηριώσουν ότι η αναμενόμενη ζημία λαμβάνεται ικανοποιητικά υπόψη από τις εσωτερικές επιχειρηματικές πρακτικές. Σε αυτή την περίπτωση, δύναται να μην λάβει υπόψη την αναμενόμενη ζημία.
- ii. Η μέτρηση θα καλύπτει δυνητικά σοβαρά ακραία γεγονότα, με 99,9% διάστημα εμπιστοσύνης σε χρονική περίοδο ενός (1) έτους.
- iii. Το σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου ενός πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένα κύρια στοιχεία (key elements) που

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

εξασφαλίζουν ότι ανταποκρίνεται στο πρότυπο αξιοπιστίας της παρ. ii.

Μεταξύ αυτών απαιτείται η χρησιμοποίηση:

- (1) εσωτερικών δεδομένων ζημιών,
- (2) εξωτερικών δεδομένων ζημιών,
- (3) ανάλυσης σεναρίων και
- (4) παραγόντων που αντανακλούν το επιχειρηματικό / οικονομικό περιβάλλον και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου του πιστωτικού ιδρύματος,

όπως αυτά περιγράφονται στη συνέχεια. Η στάθμιση των τεσσάρων αυτών στοιχείων στο συνολικό σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένη και να παρακολουθείται διαχρονικά ως προς την ορθότητά της.

iv. Το σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και να καλύπτει τις κύριες πηγές κινδύνου που επηρεάζουν το σχήμα και τις άκρες της κατανομής ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο.

ν. Οι συσχετίσεις των ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο μεταξύ μεμονωμένων εκτιμήσεων (πρόκειται για εκτιμήσεις που προκύπτουν από το μοντέλο λειτουργικού κινδύνου, θα αναγνωρίζονται μόνο εφ' όσον τα πιστωτικά ιδρύματα τεκμηριώσουν ικανοποιητικά κατά την κρίση της Τράπεζας της Ελλάδος ότι τα συστήματα μέτρησης των συσχετίσεων αυτών είναι εύρωστα, εφαρμόζονται με ακεραιότητα και λαμβάνουν υπόψη την αβεβαιότητα που εμπεριέχεται σε οποιαδήποτε τέτοια εκτίμηση συσχετίσεων, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να επικυρώνουν τις υποθέσεις συσχετίσεων, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες ποσοτικές και ποιοτικές τεχνικές.

νι. Τα συστήματα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου, θα πρέπει να διέπονται από συνέπεια σε εσωτερικό επίπεδο και να αποφεύγουν τον πολλαπλό υπολογισμό των ποιοτικών αξιολογήσεων ή των τεχνικών μείωσης κινδύνων, που αναγνωρίζονται σε άλλες περιοχές του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας (πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς).

β. Εσωτερικά Δεδομένα Ζημιών

ι. Οι εσωτερικές μετρήσεις του λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να βασίζονται σε ιστορικές παρατηρήσεις χρονικής περιόδου τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Κατά παρέκκλιση της υποχρέωσης αυτής, όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα υιοθετεί για πρώτη φορά μία Εξελιγμένη Προσέγγιση Μέτρησης, είναι αποδεκτές από την Τράπεζα της Ελλάδος ιστορικές παρατηρήσεις χρονικής περιόδου τουλάχιστον τριών (3) ετών.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ii. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να είναι σε θέση να συσχετίζουν τα ιστορικά δεδομένα των ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο με τις επιμέρους επιχειρηματικές δραστηριότητες (Πίνακας 1) και με τις κατηγορίες γεγονότων λειτουργικού κινδύνου (Πίνακας 2). Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος.

iii. Τα κριτήρια για τον επιμερισμό των ζημιών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και στις κατηγορίες γεγονότων λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι γραπτώς τεκμηριωμένα και αντικειμενικά. Οι ζημιές από λειτουργικό κίνδυνο που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο και έχουν ιστορικά ενταχθεί στη βάση δεδομένων γεγονότων πιστωτικού κινδύνου, θα

καταγράφονται στη βάση δεδομένων λειτουργικού κινδύνου αλλά θα αναγνωρίζονται ξεχωριστά. Οι ζημιές αυτές δεν θα συνυπολογίζονται στις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι λειτουργικού κινδύνου, όσο συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως πιστωτικός κίνδυνος για σκοπούς υπολογισμού των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων. Οι ζημιές από λειτουργικό κίνδυνο που σχετίζονται με τον κίνδυνο αγοράς, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

iv. Για κάθε κατηγορία ζημιογόνων γεγονότων θα πρέπει να οριστεί ένα κατάλληλο ελάχιστο όριο για τη συλλογή δεδομένων. Η βάση δεδομένων του πιστωτικού ιδρύματος με ζημιές από λειτουργικό κίνδυνο, θα πρέπει να είναι αναλυτική και εκτενής ώστε να καλύπτει όλες τις σημαντικές δραστηριότητες και τα ανοίγματα από όλα τα συστήματα και τις γεωγραφικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται το πιστωτικό ίδρυμα. Το πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να τεκμηριώνει για κάθε εξαιρούμενη δραστηριότητα ή άνοιγμα (τόσο μεμονωμένα όσο και στο σύνολό τους) ότι δεν θα έχει καμία ουσιώδη επίπτωση στη συνολική εκτίμηση του κινδύνου.

v. Εκτός από τις πληροφορίες για τα ακαθάριστα ποσά των ζημιών, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να συλλέγουν πληροφορίες για την ημερομηνία του γεγονότος, τυχόν ανάκτηση ακαθάριστων ποσών ζημίας, καθώς και περιγραφικές πληροφορίες για τις πηγές ή τις αιτίες των γεγονότων που προκαλούν τις ζημιές.

vi. Θα πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια επιμερισμού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, ζημιών που προέρχονται από ένα γεγονός λειτουργικού κινδύνου μίας κεντρικής μονάδας ή μιας λειτουργίας που εκτείνεται σε περισσότερες από μια επιχειρηματικές δραστηριότητες, όπως και από συσχετιζόμενα γεγονότα διαχρονικά.

vii. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν γραπτώς τεκμηριωμένες διαδικασίες για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των ιστορικών στοιχείων ζημιών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων παρεμβάσεων, κλιμακώσεων ή οποιονδήποτε άλλων αναπροσαρμογών, στις οποίες θα

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

καθορίζεται επίσης η επιτρεπόμενη έκταση αναπροσαρμογών καθώς και ποιος και σε ποια έκταση θα είναι εξουσιοδοτημένος για τη λήψη των

αποφάσεων αυτών.

γ. Εξωτερικά Δεδομένα Ζημιών

i. Το σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου ενός πιστωτικού ιδρύματος οφείλει να περιλαμβάνει και τη χρήση εξωτερικών δεδομένων, ιδίως στην περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις ότι το πιστωτικό ίδρυμα έχει κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές ζημιές με μικρή πιθανότητα εμφάνισης. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν μία συστηματική διαδικασία για τον καθορισμό των περιπτώσεων στις οποίες πρέπει να χρησιμοποιούνται εξωτερικά δεδομένα και των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν για την ενσωμάτωση αυτών των στοιχείων στο σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου.

ii. Οι όροι και οι πρακτικές για τη χρήση εξωτερικών δεδομένων πρέπει να αξιολογούνται τακτικά, να τεκμηριώνονται γραπτώς και να υπόκεινται σε περιοδική ανεξάρτητη επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει, και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.

δ. Ανάλυση Σεναρίων

Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να χρησιμοποιούν ανάλυση σεναρίων βασιζόμενων σε γνώμες εμπειρογνωμόνων σε συνδυασμό με εξωτερικά δεδομένα για την αξιολόγηση της έκθεσής τους σε γεγονότα με πολύ σοβαρές επιπτώσεις. Διαχρονικά τέτοιες εκτιμήσεις πρέπει να επικυρώνονται και να επαναξιολογούνται βάσει σύγκρισης με πραγματοποιηθείσες ζημιές ώστε να εξασφαλίζεται ότι ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

ε. Παράγοντες Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Εσωτερικού Ελέγχου

Η μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου ενός πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει όλους τους σημαντικούς παράγοντες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, που μπορούν να μεταβάλουν το «προφίλ» κινδύνου. Ειδικότερα:

i. Κάθε παράγοντας που επιλέγεται πρέπει να αποτελεί ουσιαστική πηγή κινδύνου και η επιλογή του να βασίζεται στην εμπειρία και τη γνώμη εμπειρογνωμόνων που θα προέρχονται από την/τις αντίστοιχη/ες επιχειρηματική/ες μονάδα/ες.

ii. Η ευαισθησία των εκτιμήσεων του κινδύνου στις μεταβολές αυτών των παραγόντων και οι σταθμίσεις τους θα πρέπει να έχουν λογική βάση. Πέρα από την ενσωμάτωση των μεταβολών του κινδύνου λόγω βελτιώσεων στους ελέγχους, το σύστημα μέτρησης θα πρέπει επίσης να ενσωματώνει και πιθανές ανοδικές μεταβολές (αυξήσεις) του κινδύνου λόγω μεγαλύτερης πολυπλοκότητας ή αύξησης του όγκου των δραστηριοτήτων.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Το σύστημα μέτρησης θα πρέπει να τεκμηριώνεται γραπτώς και να υπόκειται σε ανεξάρτητη επανεξέταση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, όπως εκάστοτε ισχύει. Διαχρονικά, η διαδικασία και τα αποτελέσματα θα πρέπει να επικυρώνονται και να επαναξιολογούνται μέσω σύγκρισης με πραγματικά εσωτερικά, αλλά και εξωτερικά δεδομένα ζημιών.

Τμήμα 2 - Επίπτωση της Ασφάλισης και Άλλων Μηχανισμών Μεταφοράς

Κινδύνου

Τα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται να αναγνωρίζουν την ασφάλιση και άλλους μηχανισμούς μεταφοράς κινδύνου, ως τεχνική μείωσης του λειτουργικού κινδύνου, όταν μπορούν να τεκμηριώσουν ικανοποιητικά, κατά την κρίση της Τράπεζας της Ελλάδος, ότι επιτυγχάνεται σημαντική μείωση του κινδύνου και υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Η κεφαλαιακή ελάφρυνση που θα προέρχεται από την αναγνώριση της ασφάλισης και άλλων μηχανισμών μεταφοράς κινδύνων δεν θα υπερβαίνει το 20% των κεφαλαιακών απαιτήσεων για λειτουργικό κίνδυνο πριν την αναγνώριση των τεχνικών μείωσης του κινδύνου.
2. Ο παρέχων την ασφάλεια θα πρέπει να έχει λάβει άδεια να παρέχει ασφαλιστικά ή αντασφαλιστικά προϊόντα και να έχει ελάχιστη ικανότητα πληρωμής αποζημιώσεων διαβαθμισμένη από επιλέξιμο εξωτερικό οργανισμό πιστοληπτικών αξιολογήσεων (ΕΟΠΑ), η οποία, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, να αντιστοιχεί στη βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας 3 ή υψηλότερη, δυνάμει των κανόνων περί συντελεστών στάθμισης ανοιγμάτων έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα κατά την έννοια της ΠΔ/ΤΕ 2588/20.8.2007 περί Τυποποιημένης Προσέγγισης (Τμήμα Ε, παρ.4).
3. Η ασφάλιση και το ασφαλιστικό πλαίσιο του πιστωτικού ιδρύματος οφείλουν να πληρούν τις κατωτέρω προϋποθέσεις:
 - α. Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο θα πρέπει να έχει αρχική διάρκεια τουλάχιστον ενός (1) έτους. Για ασφαλιστήρια συμβόλαια με εναπομένουσα διάρκεια μικρότερη του έτους, το πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να προβαίνει στην κατάλληλη απομείωση της αξίας της κάλυψης ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια του συμβολαίου. Τα ασφαλιστικά συμβόλαια που λήγουν σε 90 ημέρες ή λιγότερες, δεν αναγνωρίζονται για την μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων.
 - β. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει ειδική ρήτρα για ελάχιστη περίοδο ειδοποίησης τουλάχιστον 90 ημερών για την καταγγελία του συμβολαίου.
 - γ. Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο δεν θα πρέπει να προβλέπει εξαιρέσεις ή

περιορισμούς που ενεργοποιούνται μετά από πράξεις των εποπτικών αρχών, ή που εμποδίζουν, σε περίπτωση αφερέγγυου πιστωτικού ιδρύματος, το πιστωτικό ίδρυμα, το σύνδικο ή τον εκκαθαριστή να εισπράξει αποζημιώσεις για ζημιές ή έξοδα που υπέστη το πιστωτικό ίδρυμα, με εξαίρεση τα γεγονότα που επέρχονται μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή εκκαθάρισης του πιστωτικού ιδρύματος, εφόσον το ασφαλιστήριο συμβόλαιο μπορεί να αποκλείσει κάθε

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

πρόστιμο, ποινική ρήτρα ή αποζημίωση που απορρέει από πράξεις των αρμόδιων αρχών.

δ. Οι υπολογισμοί της επίδρασης των τεχνικών μείωσης των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την ασφαλιστική κάλυψη με τρόπο που να διασφαλίζει διαφάνεια και συνέπεια, σε σχέση με την πιθανότητα και την επίπτωση των ζημιών (οι ζημιές λαμβάνονται υπόψη στο εσωτερικό υπόδειγμα) που χρησιμοποιούνται στο συνολικό καθορισμό του κεφαλαίου για το λειτουργικό κίνδυνο.

ε. Στην περίπτωση που η ασφάλιση παρέχεται από συνδεδεμένες ή από θυγατρικές επιχειρήσεις, τότε το άνοιγμα θα πρέπει τελικά να μεταφέρεται σε κάποιον ανεξάρτητο τρίτο, για παράδειγμα μέσω αντασφάλισης, ο οποίος να καλύπτει τα ως άνω απαιτούμενα κριτήρια επιλεξιμότητας.

στ. Το πλαίσιο για την αναγνώριση της ασφάλισης και άλλων μηχανισμών μεταφοράς κινδύνων θα πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένο και γραπτώς τεκμηριωμένο.

4. Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιείται για την αναγνώριση της ασφάλισης και άλλων μηχανισμών μεταφοράς κινδύνων ως τεχνικής μείωσης του κινδύνου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα παρακάτω στοιχεία και να κάνει τις αντίστοιχες μειώσεις στο ποσό της ασφάλισης που θα αναγνωρίζεται:

α. Την εναπομένουσα διάρκεια του συμβολαίου, όταν είναι κάτω του έτους.

β. Τους όρους καταγγελίας του συμβολαίου, όταν η διάρκειά του είναι κάτω του έτους.

γ. Την αβεβαιότητα των πληρωμών και τη μη πλήρη αντιστοίχιση (mismatch) της κάλυψης των ασφαλιστικών συμβολαίων.

Τμήμα 3 - Χρήση των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων Μέτρησης σε Επίπεδο Ομίλου

1. Όταν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί Εξελιγμένη Προσέγγιση Μέτρησης από μητρικό πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελλάδα, το οποίο δεν αποτελεί θυγατρική άλλου πιστωτικού ιδρύματος ή μητρικής χρηματοδοτικής εταιρείας συμμετοχών με άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος-μέλος, ή από τις θυγατρικές μίας μητρικής

χρηματοδοτικής εταιρείας χαρτοφυλακίου εγκατεστημένης στην Ε.Ε. την ενοποιημένη εποπτεία των οποίων ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος, η αίτηση που θα υποβληθεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 44 του Ν. 3601/2007, στην Τράπεζα της Ελλάδος, ως αρμόδια αρχή που ασκεί την εποπτεία σε ενοποιημένη βάση, θα πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία του παρόντος άρθρου και την περιγραφή της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιηθεί για την κατανομή των κεφαλαίων για λειτουργικό κίνδυνο μεταξύ των διαφόρων εταιρειών του ομίλου, καθώς και το αν και πως θα ληφθούν υπόψη επιδράσεις διαφοροποίησης στο σύστημα μέτρησης του κινδύνου.

2. Όταν ένα μητρικό πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελλάδα, το οποίο δεν αποτελεί θυγατρική άλλου πιστωτικού ιδρύματος ή μητρικής χρηματοδοτικής

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

εταιρείας συμμετοχών με άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος-μέλος και οι θυγατρικές αυτού ή οι θυγατρικές μίας χρηματοδοτικής εταιρείας εγκατεστημένης στην Ε.Ε. την ενοποιημένη εποπτεία των οποίων ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος, χρησιμοποιούν Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης σε ενοποιημένη βάση, επιτρέπεται η εκπλήρωση των κριτηρίων που αναφέρονται στο Κεφάλαιο αυτό από κοινού από το μητρικό ίδρυμα και τις θυγατρικές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Γεγονότα ζημιών προερχόμενων από λειτουργικό κίνδυνο

Κατηγορία γεγονότων	Ορισμός
1. Εσωτερική απάτη	Ζημιές από πράξεις που διαπράττονται με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης κανονιστικών ή νομοθετικών διατάξεων ή πολιτικών της επιχείρησης, με την εξαίρεση των περιπτώσεων που σχετίζονται με πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας / διακριτικής μεταχείρισης, στις οποίες εμπλέκεται τουλάχιστον ένα μέλος της επιχείρησης.
2. Εξωτερική απάτη	Ζημιές από πράξεις που διαπράττονται από τρίτο με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης της νομοθεσίας.
3. Θέματα ασφάλειας εργατικού δυναμικού και εργασιακών	Ζημιές από πράξεις αντίθετες με την εργατική νομοθεσία και τη νομοθεσία και τις συμβάσεις

πρακτικών	για την υγιεινή και την ασφάλεια, από πληρωμές αποζημιώσεων για σωματική βλάβη ή από πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας / διακριτικής μεταχείρισης.
4. Πελάτες, προϊόντα και επιχειρηματικές πρακτικές,	Ζημιές από ακούσια ή εξ αμελείας παράλειψη εκπλήρωσης επαγγελματικής υποχρέωσης έναντι πελάτη (περιλαμβανομένων των απαιτήσεων εμπιστοσύνης και εντιμότητας), ή από τη φύση ή τα χαρακτηριστικά του προϊόντος.
5. Βλάβη σε ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	Ζημιές από απώλεια ή βλάβη ενσώματων περιουσιακών στοιχείων λόγω φυσικών καταστροφών ή άλλων γεγονότων.
6. Διακοπή δραστηριότητας και δυσλειτουργία συστημάτων	Ζημιές από διακοπή επιχειρηματικής δραστηριότητας ή δυσλειτουργίας των συστημάτων.
7. Εκτέλεση, παράδοση και διαχείριση των διαδικασιών	Ζημιές από ανεπάρκειες στην επεξεργασία των συναλλαγών ή στη διαχείριση των διαδικασιών και από τις σχέσεις με τους εμπορικούς αντισυμβαλλομένους και τους πωλητές

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ - ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕ.Ν (ΜΕΡΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ)

Τμήμα 1 - Συνδυασμός Εξελιγμένης Προσέγγισης Μέτρησης με άλλες προσεγγίσεις

Τα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται να χρησιμοποιούν Εξελιγμένη Προσέγγιση Μέτρησης λειτουργικού κινδύνου σε συνδυασμό είτε με τη Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη είτε με την Τυποποιημένη, κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδος, με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι λειτουργικοί κίνδυνοι του πιστωτικού ιδρύματος, με κατάλληλη προσέγγιση που καλύπτει τις διάφορες δραστηριότητες, γεωγραφικούς τόπους, νομικές διαρθρώσεις ή άλλες υποδιαιρέσεις που προσδιορίζονται σε εσωτερικό επίπεδο.

2. Να πληρούνται όλα τα κριτήρια που αναφέρονται στα Κεφάλαια Β και Γ για το μέρος των δραστηριοτήτων που καλύπτεται από την Τυποποιημένη Προσέγγιση και την Εξελιγμένη Προσέγγιση Μέτρησης αντίστοιχα.

3. Κατά την ημερομηνία εφαρμογής της Εξελιγμένης Προσέγγισης Μέτρησης, η προσέγγιση αυτή καλύπτει ένα ουσιαστικό μέρος των λειτουργικών κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος.

4. Το πιστωτικό ίδρυμα υποχρεούται να επεκτείνει σταδιακά τη χρήση της Εξελιγμένης Προσέγγισης Μέτρησης σε σημαντικό τμήμα των δραστηριοτήτων του, με χρονοδιάγραμμα που έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να επιτρέψει την χρήση της Εξελιγμένης Προσέγγισης σε συνδυασμό με άλλες ακόμη και χωρίς να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις 3 και 4.

Τμήμα 2 - Συνδυασμός της Προσέγγισης του Βασικού Δείκτη με την Τυποποιημένη Προσέγγιση

1. Η παράλληλη χρήση των δύο απλούστερων προσεγγίσεων, δεν επιτρέπεται, κατά κανόνα. Η Τράπεζα της Ελλάδος, όμως, μπορεί να αποδεχθεί τον συνδυασμό των δύο αυτών προσεγγίσεων μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με αυστηρό προσυμφωνημένο χρονοδιάγραμμα (που δεν θα ξεπερνά τα 2 έτη) σταδιακής εφαρμογής της Τυποποιημένης Προσέγγισης.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

2. .ς εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να θεωρηθούν οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις νέων επιχειρηματικών μονάδων, οι συμμετοχές τα μικτά έσοδα των οποίων αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των μικτών εσόδων του ομίλου καθώς και συμμετοχές οι οποίες εδρεύουν σε κράτη τα οποία δεν ακολουθούν το Σύμφωνο της Βασιλείας II.

3. Στις εξαιρετικές αυτές περιπτώσεις και μόνο αν τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις διαφορετικές εποπτικές πρακτικές είναι πολύ σημαντικά θα εξεταστεί το ενδεχόμενο η σταδιακή εφαρμογή να υπερβαίνει προσωρινά τα δύο (2) έτη.

4. Στην περίπτωση παράλληλης χρήσης των δύο προσεγγίσεων και για όσο διάστημα αυτό επιτρέπεται, ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων γίνεται με την Τυποποιημένη Προσέγγιση στο σύνολο του ομίλου, εκτός από τις εξαιρούμενες

επιχειρηματικές μονάδες, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των οποίων θα υπολογίζονται με την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη και θα προστίθενται στις συνολικές απαιτήσεις του ομίλου (building block approach).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε – ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Πιστωτικά ιδρύματα τα οποία χρησιμοποιούν τις Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης σύμφωνα με το Κεφάλαιο Γ της παρούσας, προβλέπουν για τη δεύτερη και τρίτη δωδεκάμηνη περίοδο που έπεται της 31 Δεκεμβρίου 2006 ίδια κεφάλαια, όπως αυτά ορίζονται στην ΠΔ/ΤΕ 2587/20.8.2007, τα οποία, ανά πάσα στιγμή, υπερβαίνουν ή ισούνται με τα όρια που προβλέπονται στις παρ. β και γ του Τμήματος ΙΒ της ΠΔ/ΤΕ 2589/20.8.2007 (Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων).

2. Όταν ασκείται η διακριτική ευχέρεια που αναφέρεται στην παράγραφο 3 του Τμήματος Η της ΠΔ/ΤΕ 2588/20.8.2007 (περί Τυποποιημένης Προσέγγισης), η κεφαλαιακή απαίτηση για λειτουργικό κίνδυνο, μειώνεται κατά το ποσοστό που εκπροσωπεί τον λόγο της αξίας των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων του πιστωτικού ιδρύματος, για τα οποία υπολογίζονται σταθμισμένα ποσά ανοίγματος σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια της ως άνω αναφερόμενης παραγράφου, προς την συνολική αξία των ανοιγμάτων του. Στην περίπτωση κατά την οποία η ως άνω διακριτική ευχέρεια εφαρμόζεται για το σύνολο των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων του πιστωτικού ιδρύματος, τότε η παρούσα δεν εφαρμόζεται.

3. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012, η κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας «Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων» λαμβάνει συντελεστή 15% στα πιστωτικά ιδρύματα, των οποίων ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος για αυτήν την κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 50% του συνόλου των Σχετικών Δεικτών Εισοδήματος για όλες τις κατηγορίες δραστηριοτήτων, σύμφωνα με το Κεφάλαιο Β, παρ. 2 και 3 της παρούσας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ – ΛΟΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Οι διατάξεις της παρούσας Πράξης ισχύουν από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Εξουσιοδοτείται η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος να παρέχει οδηγίες και διευκρινίσεις για την εφαρμογή της παρούσας Πράξης.

Από τις διατάξεις της Πράξης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού

Προϋπολογισμού.

Η παρούσα Πράξη να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Β').

Ο Διοικητής
Νικόλαος Γκαργκάνας

Ακριβές αντίγραφο

Αθήνα, 20.8.2007

Διεύθυνση Εποπτείας

Πιστωτικού Συστήματος

Ο Διευθυντής

Π. Κυριακόπουλος

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

1. Για τα πιστωτικά ιδρύματα που εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πίνακας Α
1. Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα
2. Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα.
3. Έσοδα από μερίσματα
4. Έσοδα από αμοιβές / προμήθειες 5. Έξοδα από αμοιβές / προμήθειες
6. Καθαρά Πραγματοποιημένα Κέρδη / Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των Αποτελεσμάτων, εφόσον περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών 7. Καθαρά Κέρδη / Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα Διαθέσιμα προς Πώληση 8. Καθαρά Κέρδη / Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των Αποτελεσμάτων, εφόσον περιλαμβάνονται στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών 9. Κέρδη / Ζημιές από την αντιστάθμιση χρηματοοικονομικών μέσων 10. Συναλλαγματικές Διαφορές 11. Λοιπά λειτουργικά έσοδα

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

2. Για τα πιστωτικά ιδρύματα που εφαρμόζουν το Εθνικό Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών

Πίνακας Β
1. Τόκοι εισπρακτέοι και εξομοιούμενα έσοδα
2. Τόκοι πληρωτέοι και εξομοιούμενα έξοδα
3. Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής ή σταθερής απόδοσης
4. Προμήθειες / αμοιβές εισπρακτέες 5. Προμήθειες / αμοιβές πληρωτέες
6. Καθαρό αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές πράξεις 7. Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡ.ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ Τ.Ν ΚΕΦΑΛΑΙΑΚ.Ν ΑΠΑΙΤΗΣΕ.Ν ΣΥΜΦ.ΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση θα ακολουθεί τα παρακάτω βήματα:

Βήμα 1: Υπολογισμός των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων ανά έτος ανά επιχειρηματικό τομέα (3 παρατηρήσεις ανά 8 επιχειρηματικοί τομείς). Τα ποσά μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά.

Βήμα 2: Πολλαπλασιασμός των 24 παρατηρήσεων με τους αντίστοιχους συντελεστές στάθμισης. Τα ποσά μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά.

Βήμα 3: Πρόσθεση των σταθμισμένων ποσών καθέτως (ανά έτος) λαμβάνοντας υπόψη τα θετικά και αρνητικά πρόσημα.

Βήμα 4: Πιθανό συνολικό αρνητικό άθροισμα για κάποιο έτος μηδενίζεται.

Βήμα 5: Υπολογισμός του μέσου όρου με πρόσθεση των τριών (3) ετών και διαίρεση με το 3.

Παράδειγμα:

Υπολογισμός κεφαλαιακής απαίτησης						
Ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα			Συντελεστής Στάθμισης	Σταθμισμένα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα		
Έτος Χ-2	Έτος Χ-1	Έτος Χ		Έτος Χ-2	Έτος Χ-1	Έτος Χ
10	10	10	18%	1,80	1,80	1,80
20	-60	30	18%	3,60	-10,80	5,40
-10	10	20	12%	-1,20	1,20	2,40
20	20	30	12%	2,40	2,40	3,60
20	15	10	15%	3,00	2,25	1,50
10	-40	10	18%	1,80	-7,20	1,80
20	15	0	15%	3,00	2,25	0,00
0	20	30	12%	0,00	2,40	3,60
Σύνολο				Σύνολο		
90	-10	140		14,40	-5,70	20,10

Διόρθωση αρνητικών ποσών

14,40	0,00	20,10
-------	------	-------

Μέσος όρος = Κεφαλαιακή Απαίτηση

11,50

10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία :

- Δρ. Κιόχος Π. , Δρ. Παπανικολάου Γ. , Κιόχος Α. «Διαχείριση χαρτοφυλακίων & χρηματοοικονομικών κινδύνων» Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική Αθήνα 2008
- Οράτης Μιχάλης «Κεφαλαιακές Απαιτήσεις και Διαχείριση Κινδύνων» σημειώσεις , εκδόσεις Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο , Αθήνα 2001
- Γκόρτσος Χρήστος «Συνολική Θεώρηση του Ισχύοντος Πλαισίου Εποπτείας της Κεφαλαιακής Επάρκειας και η Επερχόμενη Αναθεώρηση του» σημειώσεις , εκδόσεις Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο , Αθήνα 2001
- Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος – Χρήστος Σπ. Χρυσάνθης «Τραπεζική Νομοθεσία» Τόμος 1^{ος} και 2^{ος} , Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη , 2001
- Λεωνίδας Χατζηκωνσταντής «Βασιλεία II , η εμπειρία από τη διαδικασία εφαρμογής της Βασιλείας II στις Τράπεζες» Μάρτιος 2006
- Στέλιος Ξανθόπουλος «Θέματα στη Διαχείριση Τραπεζικού Κινδύνου»
- Φαίδων Καλφάογλου «Εποπτεία Τραπεζικών Κινδύνων» , Τράπεζα της Ελλάδος , 2004

Εργασιογραφία :

Παπαδοπούλου Φωτεινή «Το νέο Σύστημα Εσωτερικού Έλεγχου ΣΕΕ στον Τραπεζικό Τομέα σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο Βασιλεία II & οι εξελίξεις στις Ελληνικές Τράπεζες» , πτυχιακή εργασία ΑΤΕΙ Καλαμάτας , Δεκέμβριος 2008 .

Αρθρογραφία :

- Παλαιϊωάννου Γ. «Αναθεώρηση του Διεθνούς Πλαισίου Λειτουργίας των Τραπεζών» , Εφημερίδα Το Βήμα , 2002

- ➔ Νένα Μαλλιαρά «Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων αποκτά βαρύνουσα σημασία στον σχεδιασμό της δομής και της λειτουργίας των Τραπεζών» , Εφημερίδα Το Βήμα , Δεκέμβρης 2000
- ➔ Ακκιζίδης Γιάννης & Καλύβας Λάμπρος «Πως αντιμετωπίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος , Η συνθήκη της Βασιλείας II και η επιλογή μεθοδολογίας υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη του Λειτουργικού Κινδύνου» Εφημερίδα Καθημερινή , 2008
- ➔ Γιάννης Παπαδογιάννης «Καθοριστικός ο Λειτουργικός Κίνδυνος για τις Τράπεζες» Εφημερίδα Καθημερινή , 2008

Πηγές Internet :

- ➔ www.bankofgreece.gr
- ➔ www.atebank.gr
- ➔ www.hba.gr
- ➔ www.bis.org
- ➔ www.kathimerini.gr
- ➔ www.tovima.gr
- ➔ www.piraeusbank.gr
- ➔ www.bankofevprus.gr
- ➔ www.alphabank.gr
- ➔ www.nbg.gr
- ➔ www.commerzbank.com
- ➔ www.jpmorganchase.com
- ➔ www.ing.com
- ➔ www.barclavs.com
- ➔ www.fortis.com
- ➔ www.rovalbank.com
- ➔ www.csfb.com
- ➔ www.abnamro.com
- ➔ www.citigroup.com
- ➔ www.cibc.com